

ÇOCUK HAKLARI ve ÇOCUK KORUMA(MA) ADINA SOSYAL HİZMETİN VE ADALETİN YOZLAŞTIRILMASI VE DE ENGELLENMESİ ÜZERİNE BİR BAKIŞ

Nihat Tarimeri(*)

"Yaşam ne kadar kötü görünürse görünsün,her zaman başarılı bir yol olabilir.Hayat varsa umut olur."
Hawking

Giriş

1.20 Kasım'da Dünya Çocuk Hakları Günü. bilindiği gibi çocukların korunması için *"toplumsal irade beyanının/taahhüdün/yükümlülüğün"* hatırlatılmasıdır. Bu hatırlatma hem çocukların hem de bu konuda savunuculuk görevini yapan hukuk ve sosyal hizmeti daha da öncelikli kılmaktadır. Özellikle eğitim veya sağlık gibi çocuklara yönelik *"profesyonel hizmet üretenler/uygulayıcılar"* için de bir hatırlatmadır. Hem toplumsal hem de zamanında çocuk olan bu yetişkinlerin kendi evrelerini hatırlamaya da davettir. Ancak her sene 400 bin çocuğun suç işlemesi nedeniyle yargısal bir uygulamada çocukların geleceklerinin hala karartılması, çalınması söz konusu iken 2005 yılında kurulması öngörülen çocuk ve çocuk ceza mahkemeleri Türkiye de hala yaygınlaşmamıştır. Çocuk ve gençlerin yüzde ellisi hala yetişkinler için uygulanan mahkemeler tarafında yargılanarak karar verilmesi ve tepkisizlik, duyarsızlık önemli bir gerçektir. Yine her sene 25 binden fazla 16 yaşındaki kız çocuğun mahkemeler tarafından evlendirildiği uygulamalar dâhil var olan bu gerçekler çocuk hakları adına da yansımaktadır. Buzdağının ise sadece küçük bir parçasıdır. Bu günler için Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi(BMÇHS) 'ne rağmen çözümler yerine yakınmalar yeterli kılınmaktadır. Bir görev gibi söylemler dışında yine sosyal medya dahil internet ortamına yansıyan haberlerin arasında yine geçenlerde iki çocuğun babası tarafından öldürülmesi ve daha sonra intihar ile sonuçlanan olaylar gazete manşetlerinde sık sık yer almaktadır.

2.En son olarak İstanbul'da doğum yapan bir devlet hastanesinde onsekiz yaşın altında doğan çocuk ve gençler ile ilgili ihbar/bildirim yükümlülüğün yerine getirilmemesi ve engellenmesi gibi hem sosyal hizmeti hem de adalet hizmetindeki durumda gündeme gelmiştir. Yine iki farklı çok küçük yaşlardaki çocuklara yönelik ölümlü istismar konular da unutulmak için gündeme geldi (1). Hadım dâhil yaptırımları da içeren öneriler yoğun bir şekilde tartışıldı. Linç dâhil çeşitli öneriler toplum adına gündeme taşındı. Bu yönde altı bakanlığı içeren bir komisyon da kuruldu. Toplum adına yapılan taleplerin bir kısmının karşılanmasına ve sakinleştirilmesi için çeşitli öneriler yapıldı. Ancak toplantılardan sonra yapılan açıklamalar çocukların cinsel istismar ile ilgili dava sayısında azalma olduğu ve şimdiye kadar yapılan önlemlerin başarılı olduğu bu açıklamaların arasında yer aldı. Bu çelişkili bilgiler ve tepkiler yeni şüpheleri birlikte ortaya çıkardı. Rıza halinin 12 yaşına çekilmesi veya zina gibi öneriler ise bu şüpheyi de arttırdı. Çeşitli duyguları da içeren bu açıklamalar dolayısı ile çocukların araç olmak istendiği bir duruma neden olmaktadır. Hedef ve amaç ise belli değildir. Yoğun görsel ve yazılı medya baskısı sorunun ve çözümünü doğru bir şekilde değerlendirmesi yerine perdelendiği/körleştirildiği bir durumda ortaya çıkmaktadır. Bilim yerine kahvede, evde veya görüntülü medyada bir iki gün lafladıktan ve akıl vermelerden sonra benzer bir cinayete veya bu olaylara kadar bir ara verilmektedir.

3.Bu aynı zamanda 20 Kasım'dan 20 Kasım'a kadar olan çocuk haklarının aranmasını hatırlatmak öğütler ve söylemler artık yetmemektedir. Kısaca mızrak çuvala artık sığmıyor. Fakat günümüzde çocuklar ile ilgili yaşadığımız sorunlar ve acı gerçekler için çocukların rüya ve hayallerinin devamı azalmış olmasına rağmen yine de umut devam etmektedir. Bu umut ile toplumdaki bazı kişileri sorumlu kılmaya devam etmekte olup aynı zamanda sorunun bir parçası olan kurumları da sorumlu ve görevli kılmaya devam etmektedir.

Hem bu görev hem de çocuk istismarı gibi olaylar, suç işleyen çocukların gündeme zaman zaman yağmur gibi yağması BMÇHS'ni anlamayı ve bu çalışmanın yeniden ele alınmasını daha da anlamlı kılmaktadır. Özellikle de TC. Anayasa' da yer verilen sosyal ve hukuk devlet niteliğinde ki tüm devlet yapı ve kurumlarının hukuk ilke ve kurallarına uygun olması önceliklidir. Evrensel bilimde ise karşılaştırma dâhil kendi içinde bir uygunlukta kaynak noktasıdır. Yasama, yargı ve yürütme organlarının hukuka bağlılığı ile birlikte yönetimin hukuka bağlılığı için yönetim yargısal denetime tabii de olmalıdır. Yönetimsel çalışmalar önceden bilinir olmalı, yargı bağımsız ve de mali bir sorumluluk bu nitelik ve özelliği belirler. Sosyal devlet niteliği ise yurttaşların asgari bir yaşam ve iyilik halini sağlama için bir görevi yükümlü kılmaktadır. Çocuk ve/veya yaşlı tüm yurttaşların sosyal açıdan korunması öncelikle sosyal hizmetleri yükümlü kılmaktadır. Eğitim ve öğrenim, çalışma ve sözleşme özgürlüğü, toplu sözleşme ve grev, ücrette adalet, sağlık ve de sosyal yardımlarda bu kapsamdadır.

4.Bu bağlamda Anayasasının 90. maddesi nedeni ile iç hukukun bir parçası olan ve Türkçeye çevrilmiş bu sözleşme toplumun ve dünyanın geleceğine yöneliktir. Bir toplum için de 2004 yılı önemli bir dönem noktasıdır. Başta yoksulluk üzere yoksunluk içeren tüm çocukların yarar ve esenliğinin gözetilmesi için kamusal bir görev olan sosyal hizmet ile ilgili boyutunu odaklanmak ve yaşanan yoğun sorunların ele alınması için de bu çalışma sosyal hizmet ve çocukların özgür yurttaş açısından da hedeflenmiştir. Özellikle de Avrupa Birliği ilişkileri ile 2005 yılında başlatılan dönem kapsamında 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu(ÇKK), BMÇHS de yer alan ilkelere ayrıca yansıtılmış olması hem bu sözleşmeyi öncelikli kılmaktadır. Hem de İsviçre'nin de dâhil olduğu çocuklar ile ilgili var olan hikâye ve tarihide ayrıca önemli kılmaktadır. Bilindiği gibi 1850'li yıllarda zorunlu olarak çocukların okuma yazma konusunda ki eğitimine çeşitli kantonlarda başlanmıştır. Kadın ve erkekler açısından eğitim konusundaki bu eksikliğe rağmen 1907 tarihinde parlamentoda kabul edilen İsviçre Yurttaş Kanunu/Zivilgesetzbuch(ZGB) önemli bir örnektir. İsviçreli hukuk profesörü Eugen Huber tarafından yazılan ve kabul edilen bu düzenleme 1 Ocak 1912 tarihinde yürürlüğe girmiş olup 977 madde dört bölümü içermiştir. Atatürk Devrimi bağlamında ise Türkiye Cumhuriyeti ve yurttaşları içinde bu açıdan önemli bir kaynak noktası olmuştur. İsviçre de o tarihlerde bir tarım toplumu olup çikolata veya saatin dışında bir yasayı Türkiye hediye etmeleri ise İsviçreliler açısından ayrı bir gurur kaynağıdır. 26 Kanton ile konfederasyon sisteme sahip olan İsviçre'de Almanca, Fransızca, İtalyanca ve Romancanın resmi dil olarak kabul edildiği bu ülkede Katolik ve Protestan inanca dayalı kantonların tarihsel süreçler ile birlikte uzlaşması aynı zamanda Roma Hukuku sistemi açısından da önemli bir örnektir. Almanya, Fransa, Avusturya ve İtalya gibi komşu ülkelerinde bu kanuna yansımaları bir sentez ve uzlaşma özelliğini de kazandırmıştır (2).

5.Yeni Türkiye'nin kurucusu olan Mustafa Kemal Atatürk'ün devrimlerinin kendi dönemi açısından önemli bir örneği tercih etmiş olması liderlik örneğinin zirvesidir. Bu liderlik ile kişilerin otoritesinden kaynak alınması yerine kurallara ve kanunlara dayalı bir yönetime geçiş bu devrimler ile hedeflenmiştir. Evren gibi düzenin anlayışını dinden kaynak alması yerine ise pozitif bilim gibi aydınlanmaya dayalı yaklaşıma geçiş sosyal ve hukuk dâhil bir devrimi de içermiştir. Monarşi sisteminde yer alan "avam" ve "havas" gibi ayrımcılık yerine özgür yurttaş dayalı bir halk toplumuna geçişte sağlanmıştır. Kaynağı dine dayalı bir ümmet topluluğundan bir ulus devlete geçiş ise kısa dönemde bu devrimlerle gerçekleştirilmiştir. Zor koşullara rağmen de başarmış olup yeni cumhuriyet ve toplum bir mucizeyi de gerçekleştirmiştir. Böyle bir mucizeyi gerçekleştiren toplum ve devrimler arasında yer alan 1926 tarihli "*Türk Kanunu Medenisi*" aynı zamanda ve kısaca iki farklı ülke ve tek bir yurttaşlık/medeni kanunu ile mümkün kılınmıştır. Osmanlı döneminde din ve çeşitli yorumlara dayalı Mecelle ile 1923 de devam etmiş olan bu düzenlemenin 1926 yılında Türkiye açısından böyle bir sistemde yer alması ve tercih bu nedenden dolayı İsviçre manzaraları ve Heidi için değildir. Bir iki madde dışında Türkçeye çevrilen bu metin böyle bir hedef ve liderlik ile de Atatürk devrimlerinin temeli olmuştur. Dinsel hukuk düzeninden laik hukuk düzenine geçişin belgesi de olup bir hukuk ve uygarlık anıtı olarak ta (hala) kabul edilmektedir. Atatürk devrimi bağlamında özellikle kadınların eşit bir özgür yurttaş bağlamında 20 Mart 1930 tarihinde Belediye seçimlerde seçme hakkına sahip olunması önemli adımı da başlatmıştır.1933 de muhtar dahil seçme ve seçilme ve de yine Milletvekili seçimlerinde 5 Aralık 1935 tarihinde seçme ve seçilme hakkının kadınlara kavuşulması bu genç cumhuriyetinin kadınlar için önemli kazanımdır. 8.Şubat.1935'te TBMM ne 18 kadın milletvekilini adım adım taşımış olması Mustafa Kemal Atatürk'ü liderliğinin de ötesine taşınmıştır. İsviçre de kadınların seçme ve seçilme hakkının ancak 7.Şubat 1971 de sahip olması ve Appenzell kantonunda ise yıllar sonra 1990 da sahip olması Atatürk'ün liderlik ve vizyonerliği bu devrimi daha da değerli ve önemli kılmaktadır.

6.Bir devrimin aynı zamanda karşı bir devrimi de oluşturmasına zaman zaman neden olabilmektedir. Doğaldır. Batının sisteme dahil edilmiş olması Atatürk devrimlerine zaman zaman ve sancılı dönemler içinde gebedir. Buna rağmen başta Latince "ius civil" bağlamında Roma Hukukunda kişilerin "özgür yurttaş" gibi toplumda konumlanması Türkiye Cumhuriyetini yurttaşları için daha ve hala önemli kılmaktadır. Kula kul olmaktan çıkıp özgür kişililerden oluşan bir milletinde yeniden inşası için bu devrimleri ve önemini daha da arttırmaktadır. Kısaca "*civil/zivil*" gibi bir terim, kavram ve konum bu açıdan da öne çıkmaktadır. Medeniyetin veya üniformanın ötesindedir. Almanya, Avusturya dâhil Almanca "*bürger/yurttaş*" gibi benzer kavramlar da dâhil diğer ülke ve diller içinde bu kanun bu açıdan öne çıkmaktadır. "*Türk Kanunu Medenisi*" şeklinde aynen çevrilen ve uyarlayan böyle bir tercih ve özgür yurttaşlık bu liderliğin ve vizyonun da ötesinde önemli bir hediyedir. Ümmet gibi resmi bir dine dayalı monarşi yönetimindeki Osmanlı döneminde Fransa'dan eksik olarak uyarlanan Mecelle gibi uygulamadaki önemli eksikliğin de ortadan kaldırılmış olması ve bu tercih ise bu yüzden daha da önemlidir.

7.Dolayısı ile kula kul yerine özgür yurttaş odaklanmış İsviçre Yurttaş/Medeni Kanun'u ile oluşan birliktelik çocuklar ve sosyal hizmet boyutu için önemli bir ortaklıktır. Sadece hukuk ile olmayıp bu birliktelik sistem ve uygulama açısından da zorunlu kılınmıştır. Bu süreçte yargısal içtihatlar da bu yöndedir. Böyle bir süreç ve yapılan tercih özelliği ile de BMÇHS yansıyan ilkeler ve bu yöndeki bazı uygulamalar ise Türkiye açısından bir tutarlılık ve uygunluk özelliğini kazandırmıştır. Böyle bir devrim ve tarihsel süreç bağlamında sosyal ve hukuk devleti, karşılaştırmalı hukuk olmak üzere sosyal dâhil sistem açısından bir uygunluğu zorunlu kılmaktadır.

8.Bu özellikler, 5395 sayılı ÇKK nu çocuklar için daha da önemli kılmaktadır. 2005 yılından beri söz konusu olan yapılar ve uygulamalar ile bir asırdan beri söz konusu olan evrensel uygulamalar açısından ortaya çıkan uçurum bunu daha da önemli kılmaktadır. Çocuklu bir boşanma sürecinde söz konusu olan zorunlu uygulamalar ve nafaka avans sistemi gibi bir asırdan beri söz konusu olan yöntem ve uygulamalar öne çıkmaktadır. Fakat kurumsal yapılar konusundaki bilgi ve beceri eksikliğinin hala devam etmiş olması sorunların da önemli bir kaynağı olmaktadır. Özellikle de bu eksikliğe dayalı ölümlü ve şiddeti içeren sonuçlar için oluşan bu ortaklıklar, bu yapı ve uygulamaların değerlendirmesini ve sorgulanmasını da gerekli kılmaktadır. Bir hak olarak öne çıkan sosyal hizmet ve adalet ile ilgili öngörülen yöntem ve uygulamalar sonucunda ortaya çıkan yozlaşmalar ve evrensellikten uzaklaşmaların çocukların yarar ve esenliğini engellemeye yönelik olması da önemli bir gerçektir. Yapılan bu çalışma ile bu tespitler hedeflenmiştir. BMÇHS de yer alan çeviri yanlışlığı ise bu çalışmada öncelikle ele alınmıştır. Yozlaşma dâhil ortaya çıkan boyutun ve tespit edilen bilgilerin sosyal hizmet açısından uygunluk aranması da önceliklidir. Kaynak kanun(lar) açısından sistem ve uygulamalar ayrıca ve kısaca ele alınmıştır. Yine son zamanlarda çocuklar dâhil mağdurlar ile ilgili olarak Adalet Bakanlığı tarafından son yapılmış bazı uygulamalarda ki yozlaşma ise ayrı bir örnek olup sosyal hizmet ile ilgili boyutta kısaca ele alınmıştır. Çocuğun yüksek yararı ve esenliğinin yanı sıra adil bir yargılama boyutu ile ilgili tespitler için bazı önerilere de yer verilerek istenmiştir.

B.M. Çocuk Hakları Sözleşmesi

9.BMÇHS özellikle bu açılardan ele alındığında ise bilindiği gibi bir insanın önemli bir evresi olan çocuk ve çocukluk evresi önemli bir dönem içindir. Ele alması ise ancak 200 yıllık bir tarihsel süreç ile başlamıştır. Ve başta hukuk olmak üzere psikoloji, tıp, eğitim ve sosyal hizmet için çeşitli şekilde ele alınmıştır. Çocukları da içeren insanoğlunun ve uygarlaşmanın tarihsel sürecinde yer alan bu sözleşme Türkçeye görüldüğü gibi "çocuk" için özellikle ve ayrıca adlandırılmış ve de tanılandırılmıştır. Birinci Dünya savaşının sonunda en fazla mağdur olanların çocuklar olması nedeniyle ortak bir hukuksal zemin 1920'lerde ele alınmaya başlamıştır. Bu gelişmeler bağlamında BMÇHS de uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır şeklinde bir tanım söz konusudur. 2005 yılında çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemesi ile ceza hukuk ve yurttaşlık/medeni kanunu bağlamında koruma boyutunun birlikte ele alması sonucu kendine özgü bir yapı ve uygulamada öne çıkarılmıştır. BMÇHS'nin ilkeleri ise bilindiği gibi 5395 sayılı ÇKK'na da yansıtılmıştır. İlke ve normatif açıdan yanlış olmasına rağmen, daha erken yaşta ergin olsa bile, on sekiz yaşını doldurmamış kişiyi "çocuk" olarak tanımlarken Türk Ceza Kanun (TCK)da ise henüz onsekizyaşını doldurmamış kişi olarak tanımlanmıştır.

10.Böyle çeşitli tanımlar ile aslında çocuklar dahil tüm kişilerin toplumsal ve evrensel açıdan korunup kollanması ve bir "iyilik" haline sahip olması ve de davranması ancak sosyal hizmet gibi kamusal bir hizmeti anlamak ile de tarihsel süreçte mümkün olmuştur. İkinci dünya savaşından sonra ise sağlık, eğitim gibi hizmetlerin yanı sıra toplumsal/kamusal açıdan davranmaya yönelik var olan bir hak için yapılmış olan taahhüdün ve uygulamaların ne ve nasıl yerine getirilmesi içinde artık bir önceliktir. Kurumları ile birlikte sözleşmeye dayalı taraf devlettir. Bu açıdan toplum ve devlet arasında yer alan eğitim, teoloji, ordu, gibi kurumlar arasındaki ilişkiler de ayrıca önemlidir. Böyle bir ilişkiler hak sahipleri içinde artık bir taraf olup oluşan hukuk ile bir güvence öne çıkarken uygunluk ve tutarlılıkta içermektedir. Çocuklar için yanında olunması ve savunulması içinde sosyal hizmet(ler) yarar ve esenliğin yerine getirmesi için temel bir görev ve araçtır. Bu görev aynı zamanda öğretim için eğitim gibi bir hizmeti mümkün kılarken aynı zamanda tıp ile "sağlık" ve hukuk ile birlikte "adalet" gibi hizmetlerinde ayrı ayrı ve birlikte tamamlayıcı unsurdur. Dolayısı ile bir tercih olmayıp bilim ve uygulama açısından BMÇHS için bir yükümlülüktür, sorumluktur.

11.Çocuklar; bebekler ve/veya yavrular dâhil doğa da yer alan davranış ve görevler tarihsel bir süreç içinde bilindiği gibi yer almaktadır. Gelişim ve olgunlaşma sürecini de içermektedir. Çeşitli davranışlar arasındakilerinden birisi de dünyanın dışında ahiret gibi diğer bir dünyanın var olduğunun kabulü ile yer alan hayırseverliktir. Bu yöndeki davranışlar ile gerçekleşirken kişiler için öne çıkan yardımseverlik şeklindeki davranışlar ise tarihsel süreç sonunda toplumsal/kamusal açıdan sosyal hizmet(ler) şeklindeki davranışa ve yöntemlere dönüşmüş ve evrilmiştir. Ayrıca bilim ve hukuk ile birlikte kurumsallaşmıştır. BMÇHS ve uygulama bu açıdan şimdiye kadar ulaşılan noktadır. Aynı zamanda yeni hikâyeler ve hedefler insan için yeni bir başlangıçtır. Toplumsal açıdan öne çıkan bu davranışlar ise çocuklar için söz konusu olan evrensel bir hak ve taahhüt, toplumlar içinde temel bir göstergedir. Uygarlık noktasıdır. Taraf devlet ile hak sahibine yönelik bu taahhütlerin/yükümlüklerin yerine getirilmemesi ise sadece kişisel mahcubiyet için değildir. Kurumları da birlikte içermektedir. İnsan ve mağdur aynı zamanda odak noktasıdır. Kurumsal dahil talep ve yakınma değil hesap sormak içindir. Bir hak ihlali ve hukuksal bir güvencenin ortadan kalkmasının engellenmesi için hukukun peşine düşülmesini sosyal hizmet ve hukuk temel kılmaktadır. Sosyal hizmetin bir savunuculuk görevini yerine getirilmesi de başta sosyal adalet içindir. Toplumunda bir denge ve ayar noktasıdır. Eksiklik ve engelleme ise insan ve çocukların haklarına yönelik kısaca bir saldırıdır. Bu saldırıyı, tehdit ve tehlikeyi de önlemek bir önceliktir. Görev kılmaktadır. Söz konusu olan bu taahhüt /yükümlülük aynı zamanda kamusal açıdan verilen

sosyal hizmetin bir nitelik ve özelliğinin de önemli bir göstergesidir. Çünkü sosyal hizmet hak sahibinin yanında olunması ve taraf boyutu için ayrı ve önemli görevi de üstlenmektedir. Her sene en azından bir gün karne için de bir değerlendirme, tutarlılık, uygunluk noktasıdır. Sosyal hizmetin anlaşılıp anlaşılmamasını da içermektedir yüzden 20 Kasım sadece bir gün için değildir. Var olan bir hak ve hak sahipleri olan çocuklar içinde sosyal hizmeti anlamak ayrıca bir zorunluluktur. Hukuk ve eğitim ise bu zorunluğu daha da arttırmaktadır. 365 günün içselleştirilmesini ve hatırlanmasını da gerektirmektedir. Özellikle sosyal hizmet ile ilgili savunuculuk, taraf olma boyutu ve çocukların yanında olunması ayrı bir görev ve sorumluluğun yerine getirilmesini gerektirmektedir. Adalet ve eğitim için ayrıca insanlığın ve vicdanın ötesinde ağır bir yük ve görev de söz konusudur

12.Böyle bir görev, sorumluluk ve içselleştirme bağlamında hatırlanacağı gibi 20 Kasım.1989 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda 40/24 sayılı "*Convention on the Rights of the Child*" kabul edilmiştir (3). Dünyadaki çocukların sahip olduğu hakları korumak amacıyla öne çıkarılan bu sözleşme ise İngilizcedir. Bu resmi dilinin yanı sıra Çince, Fransızca, Rusça ve İspanyolcada ayrıca resmi dildir. Arapçada ayrıca yer almaktadır. Diğer dilleri yazıp anlamak daha zor olduğu için bu İngilizce metnin Fransızcası "*Convention relative aux droits de l'enfant*" olup İspanyolcası "*Convención de los Derechos del Niño*"dur. İtalyancası ise "*Convenzione Sui Diritti Dell'infanzia E Dell'adolescenza*"dır.

13.Tanımlar arasında yer alan bu sözleşme uyarınca ise "*çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, onsekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır.*" şeklinde bir tanımlama öne çıkmıştır. Reşit olma gibi ergin veya yetişkin olma halinin kanun ile düzenlenmiş olsa bile bir özellik hukuksal açıdan da öne çıkmıştır. Dolayısı ile yapılan bir sözleşme bir temenni, talep değil talepler sonucunda oluşan bir yükümlülüğün yerine getirilmesi içindir. Bir taahhüt ve sözleşme artık hukuksal bir metindir Resmi diller dışında diğer ülkeler bu yükümlülüğü kabul ederken bir uygunlukta aranmaktadır. Kendi dillerine çevirerek bu yükümlüklerinin doğru bir şekilde anlaşılması, anlatılması ve bir uyum içermektedir. BM de kabul edilen bu metin aynı zamanda bu amaca yönelik olup Türkçeye ise "*Çocuk Haklarına Dair Sözleşme*" diye çevrilmiştir. İngilizce "*child*"; Fransızcaya "*enfant*"; İspanyolca ise "*Niño*" dur. Bu resmi dillere dayalı olarak örneğin İtalyancada resmi gazetede yayınlanan "*child*" kelimesi "*bambino*" yerine 18 yaşına kadar olan kişilerin "*adolescente*" kelimesi ile ifade edilen çevirideki metin ek bir açıklama ile yansıtılmış olması önemli bir örnektir.

Pekin Kuralları

14.Bir çocuğun/çocukların toplumsal ve kurumsal açıdan yüksek yarar ve esenliğinin öncelikle ve özellikle gözetilmesi gibi maddelerin yer verildiği bu sözleşmenin İngilizce metninde yer verilen önsözün sondan 4 üncü paragrafında ise uyulması gereken düzenlemeler arasında 29 Kasım 1985 tarihli "40/33. *United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice ("The Beijing Rules")*"dur.(4) Özellikle bir adalet hizmetinin tamamlayıcı unsuru ve uygunluğunu yansıtan bu zorunlu kurallara (rule) yönelik bu metnin Fransızcası ise "*Ensemble de règles minima des Nations Unies concernant l'administration de la justice pour mineurs (Règles de Beijing)*" şeklindedir. İspanyolcası ise "*40/33 Reglas Minimas de las Naciones Unidas para la Administración de la Justicia de Menores (Reglas de Beijing)*" şeklindedir. İtalyanca metinde ise "*Insieme delle regole minime delle Nazioni Unite relative all'amministrazione della giustizia minorile (Regole di Pechino)*" Ayrıca bu sözleşme "*KONVENTION über die Rechte des Kinder*" şeklinde Almancaya da çevrilmiş olup "*Rahmenbestimmungen der Vereinten Nationen für die Jugendgerichtsbarkeit ("Beijing-Regeln")*" şeklinde de çevrilmiştir. Bu sözleşmenin ise sadece ABD ve Somali tarafından kabul edilmediği de önemli bir gerçektir. Özellikle uygulama açısından da sık sık örnek alınan ABD bu açıdan ayrıca ele alınmayı da gerektirmektedir.

15.Bu sözleşmenin TBMM de onaylanıp kabul edilmesi ise 29.1.1995 tarihinde Resmî Gazete'de yayınlanmasıyla gerçekleşmiştir (5). Evrensel hukuk ölçüleri Türkiye Cumhuriyeti içinde de taahhüt edilmiştir. 7.5.2004 ten itibaren Anayasa'nın 90. maddesi ile iç hukukun bir parçası olan Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'(BMÇHS)nin 40. Maddesinde yer alan düzenlemeler doğrultusunda ise diğer insan hakları standartlarına göre kanunla ihtilaf halinde olan çocuklarla ilgili özel yükümlülüklerle de bu bağlamda ayrıca ve özellikle yer verilmiştir. BMÇHS de ise bu düzenlemeler arasında "*Çocuk Mahkemelerinin Yönetimi Hakkında Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları (Beijing Kuralları)*" şeklinde bu İngilizce metinde görüldüğü gibi Türkçeye çevrilmiştir. Herhangi bir açıklamada yoktur. Diğer önemli düzenlemelerinde bir parçası arasındadır. Kanunlaşmış bu metine rağmen ayrıca "*Çocuk Adalet Sisteminin Uygulanması Hakkında BM Asgari Standartlar Kuralları*" şeklinde başta Türkiye Baralar Birliği, Adalet Bakanlığı (6) ve UNICEF gibi web sayfalarında böyle çeviriler ile de yansımaktadır.

16.BMÇHS yer alan önemli maddelerin yanı sıra bunların arasındaki 40'inci maddedeki düzenleme de ayrı bir önemdedir. Özellikle hakkında ceza yasasını ihlâl ettiği iddia edilen ve bu nedenle itham edilen ya da ihlâl ettiği kabul edilen her çocuk görüldüğü gibi ayrıca ele alınmıştır. Özellikle çocuğun "*yaşı*" ve yeniden topluma kazandırılması ve toplumda yapıcı rol üstlenmesinin arzu edilir olduğu hususları göz önünde bulundurularak, taşıdığı saygınlık ve değer duygusunu geliştirecek ve başkalarının da insan haklarına ve temel özgürlüklerine

saygı duymasını pekiştirecek nitelikte muamele görme hakkı kabul edilmiştir. Bu amaçla ve uluslararası belgelerin ilgili hükümleri göz önünde tutularak taraf devletlerince sağlanması da özellikle öngörülmüştür. Yasama, yargı ve yürütme organı açısından bir hukuku bağlılıkta öne çıkmaktadır. Buna yönelik bu maddeler arasında ise yetkili, bağımsız ve yansız bir makam ya da mahkeme önünde adli ya da başkaca uygun yardımdan yararlanarak ve özellikle çocuğun yaşı ve durumu göz önüne alınmak suretiyle kendisinin yüksek yararına aykırı olduğu saptanmadığı sürece, ana-babası veya yasal vasisi de hazır bulundurulurken yasaya uygun biçimde adil bir duruşma ile konunun gecikmeksizin karara bağlanmasının sağlanmasında bu yönde öngörülmüştür. Dolayısı ile bu sözleşmenin önsözünde yer alan Pekin Kuralları bu açıdan bir önceliktir. Yansımasıdır.

17.Tarihsel bir süreç bağlamında çocuklar ve gençler için ayrı bir adalet hizmetine dönüşmesi ve bir yükümlülük BMÇHS ne görüldüğü gibi yansıtılmıştır. Adil olma ve davranma bağlamında bir davranışın öne çıkarılması ve hukuk ile birlikte sosyal hizmet(ler) ile ilgili boyut ve uygulama için bir ilişki de önsözde yer almıştır. Pekin Kuralları ayrıca ve birlikte vurgulanmıştır. Taraf olan devletler yönelik uygulamaya yönelik rehberlik dışında "rule" gibi yasalaşmış/kurallaşmış bir özellik öne çıkmaktadır. Böylece çocukların/gençlerin bir yetişkin gibi yargılanmasının engellenmesi öncelikle hak(lar) açısından adil ve adaletli davranmaya yöneliktir. En azından bir uygunluk/tutarlılık ve uygulama aranmaktadır. Ailesi dahil korunması ise tarihsel bir süreç ile gelinen noktanın önemli göstergesidir. Hukuk açısından Hammurabi Kanunları ile başlayıp dönüşen ceza hukuku ile birlikte bir kişinin toplumdaki konumunun ele alındığı medeni/yurttaş hukuk ile ilgili ayırım, ilişki çocuk/gençler açısından da yeniden ilişkilendirilmiştir. Hukuk ve sosyal devlet için yurttaş/medeni kanun bağlamında çocuk dahil koruma boyutunu içeren sosyal hizmet(ler) gibi kamusal bir görev ve yükümlükte görüldüğü gibi öne çıkarılmıştır.

18.Yine bu tarihsel bir süreçte toplumda var olan bir düzen ve hukuk, hukuk devlet başlığı altında ele alınırken adil, adaletli olma ve davranma bu düzeninde temel bir parçası ve hedefidir. Çocuk dâhil bir toplumu oluşturan kişilerin ayrı bir şekilde öne çıkarılması ait olunan topluluklar ile de gelişmiş ve bilindiği gibi de dönüşmüştür. Topluluğa ait olan kişi ve kişiler için bir iyilik hali öne çıkarken sosyal gibi bir alan(lar) dâhil iyi geçinme ve yaşam için ise adil ve adaletli davranma bu süreçte bir öncelik olmuştur. Yönetimi içeren bir düzen ve hukuk ise ait olunan topluluğun öğretisi yerine birlikte geçinme ve yaşam ile oluşan gönüllü birliktelik toplum şeklinde zamanla dönüşmüştür. Devrim ve/veya çeşitli reformlarda bu tarihsel sürecin önemli dönüm noktalarıdır. Sanayi ve/veya Fransız Devrimi gibi ekonomi, sosyoloji, politika gibi diğer önemli etkenler ekosistem açısından yeni süreçler ve gelişmelere neden olmuştur. Mezhepler ve dinler arasındaki savaşların yanı sıra Liberalizm, Kapitalizm veya Marksizm gibi yaklaşımlar bir çatışma alanı olduğu gibi büyük savaşlar bilindiği gibi yeni dönem ve gelişmelere de halen yansımaktadır. İnsanlık tarihindeki bu gelişmeler ile birlikte toplumlar için yapılan tercih ve sistem açısından oluşan gönüllü ortaklık ve özgür yurttaşlık kurumlar ile birlikte bir devlet niteliği kazandırırken aynı zamanda hukuk ve hukuk devleti açısından adil/adaletli davranma toplum ve kişiler açısından da öne çıkarılmıştır. Sosyal adalet ve devlet ise bunun tamamlayıcısıdır.

19.Toplumsal ve yönetsel açısından sağlık, sosyal hizmetler, eğitim, güvenlik gibi kurumlar dâhil bir adalet hizmetine ise hukuk eli ile birlikte dönüşmüştür. Özellikle sosyal hizmet(ler) ve hukuk ile birliktelik adalet hizmetinin nitelik ve özelliğini günümüzde belirlemek için bir kaynak olmuştur. Özellikle yer alınan Roma Hukuku sistemi ve karşılaştırılmalı hukuk nedeniyle kişisel/özel ve kamu hukuk açıdan bir ayırım ile birlikte yargı gibi bir erkin dışında yürütme açısından erkler arasındaki ilişkiler modern devlet içinde öne çıkmıştır. Bu durum ve özellik ise eğitim ve sağlık içinde geçerlidir. Sosyal hizmet(ler) konusunda görev ve araçlara yönelik eksiklik ve/veya var olması ile ilgili oran ve ilişkiler adil ve adaletli davranmanın da bir değerlendirme noktası olması bu sürecinde bir parçası olmuştur. Hukuk dâhil bir düzey noktası da olmaktadır. Böyle bir "insan" ve insanoğlunun tarihinin önemli bir dönüm noktası ise bilindiği gibi Birleşmiş Milletler gibi kurumun oluşturulmasıdır. Ağır savaşlar sonunda mağdur olan çocuklar içinde gönüllü birliktelik öne çıkmıştır. İnsan ve insanlık ile ilgili evrensel talepler "*İnsan Haklar Evrensel Beyannamesi*" ile böyle bir ortaklıkla yerine getirilmiştir. Bir kişinin ve konunun ait olunan topluluk tarafından belirlenmesi yerine toplum açısından özgür yurttaşlığa ve de bir "insan" olarak evrensel bir konuma dönüşmesi içindir. Sosyal adalet dâhil bu talep, aynı zamanda çocuklar içinde geçerli olmuş ve BMÇHS hem insanlık hem de dünyanın geleceği içinde yeni bir dönemi başlatmıştır. Avrupa Birliği ile başlayan ilişki bağlamında 2004 de yapılan Anayasanın 90.maddesi ile iç hukukun bir parçası olması önemli bir dönüm noktasıdır. Buna bağlı olarak Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi; Avrupa Sosyal Şartı ve 1.2.2001 tarihinde yayınlanan Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi ile birlikte yine T.C. Anayasanın 148. Maddesinde 2010 yılında yapılan değişiklikler de bu yöndedir. Türkiye, bütün bu değişikliklerle, kendisini "Avrupa ortak hukuk alanının içine kuvvetli bir şekilde dâhil edilmiştir. Haklar ve hukukun üstünlüğü temelindeki standartları yükseltmek ve çocuk dâhil bireylerin hak ve özgürlüklerinin daha iyi korunmasını sağlamaya da yöneliktir. Yargı dâhil kamu organlarının Anayasaya ve kanunlara daha uygun davranma konusunda bir zorunluluk bir uygarlık noktası da olabilmıştır. Bu aynı zamanda bir çatışma ve direnç noktası da olabilmektedir. En son olarak Birleşik Krallığın AB'den referandum ile ayrılması da bu yönde bir örnek olup Kıta Avrupa'sına dayalı sistem ve hukuk farklılığı içinde düşünülmesi ve

değerlendirilmesi gereken önemli diğer örnektir. Bu açıdan dolayı günümüzde sahip olunan kazanımların özellikle çocuklar açısından ayrı bir önem ve değerlendirmeyi de gerektirmektedir.

Sosyal Hizmet(ler)

20.Özellikle dünyaya hediye edilen bir bebeğin beslenme, barınma dâhil annelik ile ilişki ve davranış doğanın gereğidir. Hayvan dünyasında yavrular içinde benzer davranışlar dişi ve erkek birlikte sığınma ve koruma alanı olması doğanın diğer gerçeğidir. Böyle bir davranış(lar) ait olunan topluluktan bir topluma dönüşmüş olması ise bu sürecin önemli bir parçası olmuştur. Hem dünya hem de ölümden sonra dünyanın varlığın kabulü ile olumlu veya olumsuz davranışlara yönelik bir sorumlulukta öne çıkmıştır. Kaynağı çeşitli inançlardan alan dinsel veya inanç toplumluluğa dayalı yardım ve dayanışmayı içeren öğreti ve eğitim için bu davranış(lar) hayırseverlik ve/veya yardımseverlik şeklinde topluluk(lar) açısından hem kişisel hem de kurumsal bir göreve dönüşmüştür. Hem dünyayı hem de ölümden sonraki uhrevi bir dünyanın varlığını içeren öğreti ve eğitimde bu düzenin ve sisteminde temel bir kaynağı olmuştur. İki dünyanın varlığının bir inanç kabulü ile birlikte davranışları da belirleyen olumlu ve olumsuz davranışların belirlenmesi ise bu düzenin ve dolayısı ile hukukun, uygulamanın da bir temelidir. Özellikle din gibi Allah'tan gelen bir hali ile insanların, kültür ve gelenekleri adetlerle şekillendiği bir halin öne çıkarıldığı düzen ve hukuk öne çıkmaktadır. İnsanların dünyalık ve ahretlik için çalışmasının öne çıkarılması bağlamında iki dünya konusunda ibadethaneler ile birlikte eğitim dâhil ruhbanlar ve/veya din görevlileri/adamları da çeşitli şekilde görevde yer almıştır. Bir toplumda yer alan kişiler dâhil topluluk için davranışlara yönelik düzen ve yönetim kurumlar dâhil bu yönde oluşmuştur. Kişiler ve topluluk için davranışlar da eğitim ve yöntemler ile ayrıca belirlenmiştir.

21.Siyaset bilimi açısından bakıldığında ise bir toplum bu açıdan "*devlet*" olmayabilir. Ama toplum olmadan da "*devlet*" olmayacağı için toplumların iradeleri ve gönüllü birliktelik tarihsel bir süreçte öne çıkmıştır. Kendi içinde bir düzen ve hukukta çeşitli şekilde oluşabilmektedir. Kurumsal yapılara dönüşüm ve düzene yönelik bu davranışlar hem kişiler hem de topluluk için bir sorumluluğu da öne çıkarmaktadır. Açlık ve barınma gibi kişisel ve toplumsal bir yoksunluğun giderilmesi için söz konusu olan iyilik halinin sağlanması temel ve doğal bir davranışların arasındadır. İnsanların dünyalık ve ahretlik iyilik haline sahip olunması için adil ve adaletli olma ve davranmada bunların arasında olup bir önceliktir. Toplum açısından ortaya çıkan yeni birliktelik, ortak hedef ve de düzen ise hukuk ile birlikte bir sosyal hizmete toplumsal açıdan günümüze tarihsel süreçte dönüşmüştür. Günümüzde toplumda yer alan kişilerin karşılaşmış oldukları çeşitli güçlüklerin giderilmesi ve iyilik halinin sağlanması için kamusal açıdan ayrı bir hizmet ve görev sosyal hizmetler tarafından yükümlü kılınmıştır. Dünyalık bir iyilik haline öncelikle sahip olunması için toplumsal gelişmeyi ve birlikteliği sağlamanın yanı sıra insanların yetkinliğini ve özgürlüğünü geliştirmesine yardımcı olması ve de yanında olmayı içeren uygulama bu hizmeti sosyal hizmet(leri) şeklinde de öne çıkarmıştır. Adalet, sağlık gibi temel hizmetlerinde tamamlayıcı unsuru olmuştur. Özellikle de sosyal adalet, insan hakları, ortak sorumluluk ve farklılıklara saygı gibi ilke ve bilimi odak alan mesleksi bir uygulama ve yöntemler bir değerlendirme noktası ve işlevi haline dönüşmüştür. Bu yükümlülükler savunuculuk ve birliktelik nedeni ile hak sahipleri yanında taraf olmayı da temel bir görev kabul edilmiştir.

22.Böyle bir insanoğlunun tarihsel sürecinde bilindiği gibi kölelikten gelinen böyle sancılı ve acılı dönem sonucunda çocuğun hem bir ailenin hem de topluluğunun bir "mülk" ve/veya "*mal*" olarak ele alınmasının engellenmesi de hukuk ve adaletli davranması içinde yeniden ele alınmıştır. Aile ve topluluğa ait sorumluluk toplum adına sosyal hizmet açısından müdahil ve yöntemler dâhil gözetim gibi bir davranış ve görevi de birlikte öne çıkarmıştır. Barınma ve bakım hizmetleri de dâhil toplumsal bir gözetim görevi de içeren koruma ve birliktelik boyutu için kurumsal yapılar ile birlikte bilime dayalı bir profesyonelleşme söz konusudur. Zekât memurluğu gibi ruhban/dinsel görevler yerine sosyal hizmet uzmanı/sosyal çalışmacı gibi evrensel bir mesleğe de dönüşmüştür. Bu dönüşüm, sosyal hizmeti özgür yurttaşlar için anlamayı da sosyal ve hukuk devleti açısından yükümlü kılmaktadır.

23.Böyle bir evrensellik ve özgür yurttaşlık bağlamında on sekiz yaşına kadar bir kişinin "*çocuk*" olarak tanımlandığı böyle bir sözleşmenin başlığında ise görüldüğü gibi İngilizce "*child*" kelimesi dışında Pekin Kurallarının başlığında "*juvenile*" kelimesi ile farklı bir adlandırma görüldüğü gibi açıktır. Fiziksel, kişisel ve sosyal gelişimi, olgunlaşmayı da bu başlık altında ayrıca ele almıştır. Böyle bir süreçte kişiler açısından önemli bir yansımasıdır. Toplumsal ve kişisel açıdan öngörülen güven bağlamında gözetimde dâhil koruma ve yargılamaya yönelik bu düzenleme diğer resmi diller dışında İtalyanca ve Almanca da dahil görüleceği gibi "*çocuk*" dışında başka bir adlandırma açıkça söz konusudur. Fakat sözleşmede yer verilen "*juvenile justice*" kelimesi görüleceği gibi sadece "*çocuk mahkemeleri*" şeklinde Türkçeye çevrilmiştir. Resmi bir çeviri konusunda yetkili olan Dışişleri Bakanlığınca ve Başbakanlığın onayı ile yapılan bu çeviri daha sonra "*çocuk adalet*" şeklinde de bazı yerlerde görüldüğü gibi farklılaşmıştır. Örneğin "*Maria*" adı yerine "*Ahmet*" gibi Türkçeye çevrilmiştir. Böylece TBMM de Türkçeye çevrilmiş ve kabul edilmiş bu sözleşmede açık bir şekilde

yer alan Pekin Kurallarını içeren hukuksal bir metinde ki düzenlemeler görüldüğü gibi "*Çocuk Adaletinin İcrasına Dair Birleşmiş Milletler Minimum Standart Kuralları (Pekin Kuralları)*" şeklinde de farklı bir şekilde ayrıca yer almaya da başlamıştır. Ayrıca Türkçe metinler ile diğer resmi diller açısından başta tanımlar dâhil kavram ve uygulamalar açısından önemli anlam kaymaları söz konusu olduğu gibi evrensel bir ölçü ve değerlendirmenin engellendiği bir durum ve değerlendirmede görüldüğü gibi ortaya çıkmaktadır. Çocuk ve gençlere yönelik yapısal sorunu da içeren böyle bir hukuksal durum BMÇHS ile de görüldüğü gibi somut bir sorun kaynağıdır. Çözüm ile birlikte bir değerlendirme ve önlemeyi ayrıca gerektirmektedir.

24.TBMM de onaylanan bu Türkçe metin dâhil başta İngilizce, Fransızca, İspanyolca, Rusça gibi resmi diller birlikte karşılaştırıldığında önemli bir gerçeğe aykırı çeviri yanlışlığı özellikle çocuk tanımı bağlamında "çocuk" ve "genç" başlığı altında ayrı bir tanımdan kaçınıldığı da açıktır. Yasama, yürütme ve yargı organı açısından bir İtalya'da olduğu gibi resmi bir metinde ek bir açıklama ile yapılan bir tercihte söz konusu değildir. Bir insan ile ilgili bebeklik, çocukluk, ergenlik, yetişkinlik ve yaşlılık gibi böyle bir evre de söz konusu olan "*ergenlik*" veya "*gençlik*" evresi içinde başta hukuksal açıdan bir kargaşa da bu çeviri ile hedeflenmiştir. Basit bir yanlışlık ve sehven ile de geçiştirilemez.

25.Sözleşmede yer alan yarar ve esenliğin gözetilmesinin engellenmesine yönelik olduğu ise açıktır. Özellikle 29.1.1995 tarihinde yayınlanan bu Türkçe metinde 7.11.1979 tarihli 2253 sayılı "*Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanununun*" için bir uygulamanın gerçekleşmesi için yardımcı olunmak istenmiştir. 25.2.1988 tarihinde yapılan değişiklikler ile birlikte 7.5.2005 tarihli 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kadar devam eden bu özgün uygulama eski 765 sayılı (TCK /53,54) ile birlikte ele alınmıştır. 15 yaşını bitirmeyen küçükler tarafından işlenen ve genel mahkemelerin görevine giren suçlarla ilgili davalara çocuk mahkemelerinde bakılması içinde çocuk yerine "*küçük*" ve "*küçükler*" terimi görüldüğü gibi yer almıştır. Ek bir açıklama söz konusu değildir. Böylece BMÇHS ne rağmen 11 ile 15 yaşını bitirmeyenlerin dışındaki gençlerin yetişkinler gibi bir yargılamanın sağlanması da mümkün kılınmıştır. Sorgulanması ve bu yönde adli ve adaletli davranma engellenmiştir. Bu yaklaşım görüldüğü gibi ÇKK ve TCK/31 maddesi ile de aynen devam etmektedir. Böyle bir devam "*Hukukçular isterse iğne deliğinden deve katarını geçirir*" şeklinde çocuklar için geçerli ol(a)mamıştır. Aksine bu küçük deliğin tamamen kapatılması konusunda üstün bir beceri geliştirilmiştir. Halbuki çeşitli yayın ve çalışmalarda psikolojik açıdan 12-18 yaş grubunun "ergen" olarak kabul edildiğini sık sık açıklanması bu boyutu daha da önemli kılmaktadır.

"Çocuk" çocuktur. "Genç" gençtir.

26.Görüldüğü gibi çocukluktan yetişkinliğe kadar söz konusu olan bir evrede "genç yetişkin" gibi ayrı bir evre/çağ/dönem ile birlikte "ön ergenlik" gibi evrenin gençlik kavramı ile ele alındığı bir durumdan ise özellikle kaçınılmıştır. Sağlık ve kişisel/zihinsel/mental gelişim açıdan farklı farklı bakışlar sadece hukuk açıdan ele alınmakta istenmektedir. Halbuki çocuk ve genç dahil fiziksel, ruhsal/kişisel/mental ve sosyal bir olgunlaşma/sosyalizasyon da bu tanımlar kapsamında birlikte ele almayı da özellikle Pekin Kuralı zorunlu kılmıştır. Sosyalizasyonla ilgili bu zorunluk aynı zamanda bir hukuksal soruna dönüşmüş olup bu sorunun da giderilmesi gerekmektedir.

27.Aslında Pekin Kuralları çocukluk ile yetişkinlik arasında ergenlik/gençlik gibi evreyi içeren bu ayırım ve kargaşanın engellenmesine yöneliktir. Ayrıca 18 yaşına kadar olan çocukların ve gençlerin korunması ve gençlerinde yetişkinler gibi ele alınmaması için BMÇHS ve Pekin Kuralı açısından da bir önceliktir. Ceza hukuk açısından bir ihlal konusunda ise bir yaş sınırının belirlenmesi ve buna bağlı olarak bir ehliyetin arandığı da kabul edilmektedir. Fakat bu ehliyetin belirlenmesi özellikle diğer maddeler birlikte ele alındığında ise tıp, psikoloji ve hukuk adına oluşturulan bir kavram kargaşasına da neden olmaktadır. Çocuk ve yetişkin açısından bir sorumluluk ve ayırımın yanı sıra olumsuz bir davranışa yönelik dünyevi ve uhrevi gibi iki ayrı dünyanın varlığının kabulü ile öngörülen yaptırımlar için dinsel bir sorumluluğu öne çıkmaktadır. Her iki dünya açısından çocuk ve akıl sağlığı gibi bir hastalık dışında kişiler için sorumlulukta bu açıdan aranmamaktadır. Çocukluk ve gençlik gibi bu ayrı evrelerin ve özelliklerin bu yanlış çeviriye yönelik olduğunu da bu açıdan göstermektedir. Bu aynı zamanda yaşamlarında karşılaşılan güçlüklerin giderilmesi ve iyilik halinin kamusal açıdan sağlanmasının ve belirlenmesinin karardan önce engellenmesine yöneliktir. Çocukların geleceğinin yanı sıra toplumsal birlikteliği tesis etmeyi engellediği gibi ve insanların yetkinlik ve özgürlüklerinin geliştirilmesini de engellemek için olup insanlık açısından sosyal adalet, insan hakları, ortak sorumluluk ve farklılıklara saygı ilkelerinin engellenmesi bu yanlış çeviri ile de hedeflenmektedir. Kişilerin önemli bir boyutu olan "*SOSYAL*" boyut yok sayılmak istenmiştir.

28.Özellikle evrensellik bağlamın da öne çıkarılan Pekin Kuralları hukuk sistemlerinin gözetilmesini de ayrıca gerektirmektedir. Türkiye'nin hukuk sistemi olarak Roma Hukuk sisteminde yer aldığı da önemli bir gerçektir. Anglosakson ve İslam gibi hukuksal ve yönetsel sistem dışında benimsenen bu sistem için aranılması gereken uygunluk ve tutarlılık Türkiye açısından da bir önceliktir. Kıta Avrupa'sının da bir parçası olup 2004 yılında Avrupa Birliği gibi bir hedefe de odaklanılmıştır. Buna bağlı olarak T.C. Anayasasının da yapılan değişiklik ile de

BMÇHS gibi sözleşmeler iç hukukun bir parçası olması hukuk ve sosyal devleti içinde bir yükümlüğü daha da artmıştır. Hukukun üstünlüğü ile öne çıkan bu yükümlülük ve özellik Anglosakson dâhil diğer sistem ile aynı zamanda ayrışırken kendi içinde hedeflenen birliğin ortak dile sahip olunmasını gerektirmektedir. Özellikle Anayasanın 90 ve 148. Maddeleri birlikte ele alınırsa uygar bir ülke özelliği de kazandırılmıştır. Bilim ve hukuksal açıdan tutarlılık ve uygunluk aranma noktasıdır.

29.Türkiye aynı zamanda hukuk ve yönetim açısından Aydınlanma sürecinin bir parçasıdır. Modernite ile de ayrılmaktadır. Kaynağını dinsel öğretilerden alan ve kendisi içinde dünyevileşmenin sekülerleştirilmesi dışında hukukun üstünlüğü ve dinsel kurumlar açısından ayrı olmasının dünyevilik açısından gözetildiğini öngören "laik" yaklaşımının da bir parçasıdır. Osmanlı devletinin yıkılması ve bir kurtuluş savaşı ile 1923'te kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nde söz konusu olan Atatürk Devrimleri bağlamında 1907 tarihli İsviçre Yurttaş/Medeni Kanunu(ZGB) 1926 da bir iki madde dışında 743 sayılı Türk Medeni Kanunu" usul ile birlikte aynen uyarlanmıştır. Aydınlanma ve laik bir yaklaşım sistem ile birlikte önemli bir tercih olup diğer farklı sistemler açısından da ayrılmaktadır. 1889 tarihli (Zanerdeli) İtalya Ceza Kanunu' da bu kapsamda olup 1926 da 765 sayılı Türk Ceza Kanunu ile aynen uyarlanmıştır.1929 da ise 1412 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu için ise Alman Ceza Muhakemesi Kanunu kaynak olmuştur. Aydınlanma sürecinin bir yansıması olarak bu üç ülkeden oluşan bu kaynak olma Türkiye açısından da ayrı bir kazanımdır. Bir ortaklık ve ortak dil de öne çıkmıştır. Ancak bu tercih aynı zamanda çatışma alanı da olmaktadır. Evrenselliği ve hukukun üstüne rağmen hukuk ise önemli bir araç olarak devam edebilmektedir. Adil yargılama dâhil adalete ulaşmak ve uygunlukta engellenmektedir.

30.Bu bağlamda BMÇHS de yer alan Pekin Kurallarına yönelik Türkçe ile yapılan çeviri de görüleceği gibi gençlik gibi bir dönemin varlığı diğer dil ve ülkeler dışında sadece Türkçe de yok sayılmıştır. Bu çatışma alanında çocuklar ve korunmasının bir araç olması da ayrı bir örnek olup evrensellik açısından dürüstlük ilkesi de gözetilmemiştir. Aynı zamanda sistem açısından da bir soruna dönüşmesine neden olmuştur. "Genç" yerine "çocuk" şeklinde yapılan bu yanlış çeviri dinsel bir öğretiye ve kendine ait var olan hukuka dayalı bir ehliyeti de öne çıkararak belirlenen bir yaş dışında yetişkinler gibi benzer bir uygulama hala genişletilmiştir. Fiziksel, ruhsal/kişisel/mental ile sosyal gelişim ve olgunlaşma(sosyalizasyon) ile bir asır öncesinde aranılan Aydınlanma sürecin de öne çıkan ilişki bağlamında çocuk ve yetişkin arasındaki "genç" gibi önemli bir evrenin/çağın hala ele alınmak istenmediği ise bu çeviri ile açıkça yansıtılmaktadır.

31.Örneğin kaynak kanun bağlamında İsviçre'deki düzenlemeler bağlamında 10-18 yaş grubu "*pupertitaet*" ile başlayan bir gençlik dönemi biyolojik ve sosyal /sosyalizasyon açıdan bir yatkınlığı ele almıştır. Özellikle fakir ve kimsesiz çocukların eğitim, öğretim ve korunması konularında İsviçreli ünlü eğitimci /protestan-reformcu Pestalozzi (7) (1746-1877) nin çabaları ise tarihsel süreçler için önemli dönüm ve kaynak noktalarından birisi olmuştur. Aynı zamanda kurumsal bakım dışında bakıcı anneler ile eğitilmelerini önermiştir. Sosyal hizmet açısından günümüzde Türkiye'de hala var olmayan "*sosyal pedagoji*" gibi bir disiplin ve boyutuna dönüşmüştür. (Pedagoji bilimi 1982'den beri Türkiye'de yoktur; sosyal pedagoji ise hala yoktur) 1930 da öngörülen ceza kanunu da bu yöndedir. Eğitimin ve de buna bağlı olarak sosyal hizmeti öne çıkaran bir düzenleme ve yapılanma öngörülmüştür. Hayırseverlik ve yardımseverlik gibi davranışlar özel hukuk kapsamında ele alınmış olması, gözetim ve müdahale yetkisini de içerecek bakım ve koruma hizmetine yönelik kamusal bir görev olan sosyal hizmet(ler) kamu hukuku açısından ayrıca öne çıkarılmıştır. "*Jugendanzwaltschaft/ gençlik savcılıklar*" gibi yapılanmada bu yöndedir (8). Sosyal hizmeti içeren bir uygulama ile birlikte adalet hizmeti için öne çıkarılmıştır. Bu süreçte kaynağı alınan dinsel öğretilerde ise 16 yaşından sonra bir sorumluluk özel alan açısından da aranmıştır. Buna bağlı olarak sosyal olgunlaşma/sosyalizasyon ve eğitim ceza hukuku açısından ayrıca ve öncelikle ele alınmıştır. Bu alana yönelik "*erzihler/ eğitmen*" gibi profesyonelleşme, yetkinlik geliştirilmiştir. (9) Okul öğretimi dışında özel bir öğretimi için bir eğitim "*sosyal pedagoğ/eğitmenlik*" dalı olarak sosyal hizmet içinde de ayrıca yer almıştır. Aynı zamanda "*adolesans*" ise bu yaklaşımlara bağlı olarak 15-25 yaş grupları için ele alınmaktadır. Çocuk ve genç açısından oluşan bu farklılaşma ile ilgili yaklaşım ve uygulamalara rağmen çelişki ile birlikte gerçeğe aykırı ve yanıltıcı bir bilgi özelliği Türkiye de hala ayrıca kazandırılmaktadır. Aydınlanma süreci ve sistem açısından ise bir uzaklaşmaya ayrıca neden olmaktadır. Bir insanın doğasında var olan bu evreler/çağlar çeviri ile hala yok sayılmıştır. Evrensellik boyut çocuk hakları ve korunması adına da hala engellenmektedir.

32.Özellikle İngilizce "*juvenile*" kelimesinin latin bir köke dayalı olması ve hemen hepsinin aynı kökten neden olması nedeniyle başta İtalyanca, Fransızca, İspanyolca ve Romence gibi Roma şehri ve özelliği açısından "*roman dili*"ne de kaynaklı olarak "*gençlik*" sözcüklerine yer verilmektedir. Aynı zamanda bu sözcük Roma İmparatorluğu ile ilgilidir. İmparatorluk ordularına hizmet edecek "*askerlik çağına gelmiş gençler*" anlamına geldiğinden de bahsedilmektedir. Dolayısı ile kökü ile ilgili bir uygunluk ve tutarlılık bu Türkçe çeviri ile tutarlılıkta görülmemektedir. Sözleşmede önsözünde Türkçe için yapılan bu çevirinin tartışılması ve değerlendirilmesi çocuk ve gençler açısından hem hukuksal hem de uygulama için önemli olmaktadır. ("Prof. Dr. Emine Akyüz'e Armağan – Akademisyenlikte 50 Yıl" adlı Armağan kitap Mart 2018 de Pegem Yayınevi

tarafından yayınlanmıştır. "ÇOCUK HAKLARI SÖZLEŞMESİ'NDE YAPILAN ÇEVİRİ YANLIŞLARI" da bir bölümde yer almaktadır.)

33.Dil ve çeviri ile ilgili ortaya çıkan bu durum tutarlılık ve uygunluk aranmak içinde hukuk dâhil psikolojiyi, sosyoloji, pedagoji ve tıp açısından açıdan ayrı ve birlikte ele alınmayı gerektirmektedir. Başta hukuk olmak üzere bir düzey/ölçek/gösterge noktası da olabilmektedir. Hammurabi kanunları ile toplum adına intikam ve bedeli de içeren göze göz dişe diş veya kısasa kısas dayalı yetişkinler gibi bir yaklaşım için hala benzer bir sorumluluk/ehliyet ve yatkınlık bu çeviri yanlışı ile çocuklar için söz konusudur. Sadece ve hala fiziksel ve kişisel bir tercih şeklinde bir bedel de beklenmektedir. Ancak toplum adına öngörülen ve beklenen intikam ve bir bedel diğer bir intikam içinde aynı zamanda yeni bir tuzağa da dönüşebilmektedir. Açlık ve barınma gibi söz konusu olan yoksunluğun giderilmesine yönelik kişisel ve toplum ile ilgili davranışlar ile söz konusu olabilecek bakım hizmeti ve yöntemlerin dışında çocukların geleceği için aranılması gereken sosyal olgunlaşma/sosyalizasyon ve iyileştirme ile ilgili sosyal pedagojiyi de içeren sosyal hizmet(ler) boyutu ise görmezden gelinmektedir. Toplum adına karar verilmeden önce sosyal inceleme/ araştırma gibi sosyal hizmet konusunda bir yetkinliği aramak ve bu zorunluluk ise hala istenmemektedir. Özellikle gözetim ve taraf boyutu toplum/kamu açısından önemli bir eksiklik ve bilgi düzeyidir. Kamu (öffenliches recht) hukuku yerine kişisel ve/veya kaynağını inançtan sisteminden alan "*özel hukuk*" alanına bir terk ve görmezden gelme sistem açısından bir uzaklaşmaya neden olabilmektedir. Hukukun üstünlüğüne ve özellikle "*laik*" sistem açısından hayırseverlik ve yardımseverlik açısından öne çıkarılan bir iyilik haline sahip olma konusunda sosyal hizmet açısından öne çıkan özel ve kamu hukuku boyutu ve de ayırım ve önemin derecesi bu uzaklaşmayı daha da arttırmaktadır. Aydınlanma süreci bağlamında söz konusu olan gelişim ve dönüşümün ele alınması yerine ise bu yönde bir uzaklaşma hukuk adına ve eli ile mümkün kılınmasını da Adalet adına isteyebilmektedir. Dinsel bir öğretiye dayalı geleneksel /klasik hukuktan pozitif hukuk gibi dünyevi bir hukuka dönüşüm içinde bir değerlendirme noktasıdır. Akademik ve teknik kargaşa ile birlikte böyle bir felsefe / yaklaşım ve tercih ile çocuk ve gençler için yer alan bir adalet hizmetinde yetişkinler dışında zorunlu olan bu ayırımın gözetilmesine, engellenmesine yönelik tutum ve çaba için ayrı bir zemin bu yanlışı(lar) ile de öne çıkmaktadır. Siyaset ve idari yönetim ise böyle bir kaynaklıktan yararlandığı gibi başta BMÇHS gibi temel ilkelerin ve yükümlüklerin sulandırılmasına katkı verebilmektedir.

34.Özetle böyle bir zemin ve çaba her bir çocuğun umutsuz bir kuyuya itilmesini günümüzde ve hala mümkün kılabilir. Böyle bir çukura terk edilmesi hem bir çocuğun hem de dünya ile ilişkisinin koparılmasını da hedefleyebilmektedir. Hukuk, sosyal hizmet ve eğitim adına umut, beklenti ve sevinç gibi duyguların böyle bir çukurda kurutulmasının desteklenmesi; dünya ve çevreden var olan kopma ise BMÇHS ne rağmen derinleşebilmektedir. Rüyalar ve hayaller kâbusa dönüşmektedir.

35.Hukuk ve sosyal devlet bağlamında çeviriler ile yapılan bu anlam kaymaları ve yanlışı öne çıkaran yaklaşım ve tercih ele alındığında ise "*gençlik adaletini*" engellemek ve gerçekleri göstermemek gençlere yönelik söz konusu olan uygulamalardan çekindikleri içinde olabilmektedir. Kutsanan ezberler ile oluşturulan öğretiler için yüzleşmede ki korkular ise diğer bir korku kaynağı olabilmektedir. Çocuğa ve bilime, gelişime, gerçeğe karşı duyulan bu korku ile kendine özgü bir bozulma üstelik çocuk ve Çocuk Hakları adına ve de adalet adına geliştirilmektedir. Özgün bozulma, yozlaşma ve/veya yozlaştırma gibi bir özelliği de kazandırmaktadır. Özellikle 1970'lerden sonra dünya da birkaç yerel ve sistem dışında Afrika da bile "*çocuk mahkemeleri*" gibi bir araç ve uygulama bilindiği gibi ortadan kalkmıştır.1900'lerin başından beri yetişkinler dışında "*gençlik mahkemesi*" gibi ayrı bir uygulamadan bahsedilmektedir. Basit bir çeviri yanlışı asla değildir. Buna rağmen sözleşmede yer alan bu "*çocuk mahkemeleri*" şeklinde ki yanlış ve gerçeğe aykırı çeviri de çocuk hakları adına görüldüğü gibi gerçekleştirilmiştir. Akademik bazı bilgilerde Birleşik Krallıkta 1974'den itibaren "*child courts/ çocuk mahkemesi*" yerine "*youth court*" gibi gençlik mahkemesine dönüşmüştür. Uygulamaya yönelik bu dönüşmeye rağmen akademik ve/vaya teknik dâhil her hangi bir açıklama veya bilgi Türkiye'ye hala dürüstlük ilkesi açısından da yeterli şekilde yansıtıl(a)mamaktadır(10).

36.Aradaki farklılık ve sisteme ait özelliğe dair gerçeğin gösterilmesi ve peşine düşülmesi bu açıdan önemlidir. Buna rağmen sözleşmeye yönelik gerçeğe aykırı bir özelliğin kazandırılması bilim ve teknik adına da engellenmektedir. Hem Aydınlanma süreci ve kaynak kanunun özellikleri bağlamında örneğin 1907 tarihli İsviçre Yurttaş/Medeni Kanun bağlamında 368 ve 456'ncı maddeleri arasında "*Vormundschaftrecht/Vesayet hukuku*" sosyal yardım ve sosyal hizmet ile ilgili bir karakteri ele almış ve düzenlemiştir. Buna bağlı olarak çocuk ve yetişkin açısından ceza hukuk açısından zorunlu bir ayırım öne çıkarken sosyal hizmet ile ilgili kamusal bir görev ve yetki yönetim sisteminin içine idari bir görev olarak öngörülmüştür.

37.Özellikle İsviçre'de söz konusu olan bu uygulamalar ayrıca önemlidir. 1912'den itibaren yargısal bir uygulama dışında koruma ile ilgili boyut çocukluk ve genç yetişkinleri içine alan bir gençlik başlığı altında ele almış, ayrı bir gözetim ve müdahale yetkisi kamusal bir görev olarak öngörülmüştür. Örneğin Zürih Gençlik Dairesi 1917 de kurulmuştur. Bu kurumsal bir yapı dâhil aynı zamanda sosyal hizmet konusunda eğitim almış kişilerce de adalet hizmetinin ulaşılması hedeflenmiştir. 1942 yılında Adalet Bakanlığınca Prof. Dr. Fikret

Arık/1913-1965) tarafından yayınlanmış bilgiler ise önemli örnek ve kaynaktır (11). Savaş döneminde köprüaltında yaşayan ve/veya suç işleyen çocuklar ile ilgili konuyu gündeme alan Prof.Arık özellikle bu yazısında görüleceği gibi " "Resmi vesayet teşkilatına niçin lüzum vardır?" sorusuna yanıt vermektedir. " Resmi vesayetin hukuki mahiyetini ve muhtelif memleketlerdeki tatbik tarzlarını görmeden önce, kendilerine ehil ve layik bir kayyum veya bir vasi tayinine imkan bulunamayan, manen terk edilmiş çocuklarla gayri meşru çocukların, vesayet işlerinde ihtisas kespeden muayyen ve resmi ellere tevdi fikri etrafında toplanan bu teşkilatın hangi bakımdan faydalı olduğunu , kısaca, tebarüz ettirmek lazımdır...I-Nesebi sahih çocukların menfaatlerini koruma bakımından; II-Nesebi gayri sahih çocukları ve analarını himaye bakımından; III-Tabii baba ile ana arasındaki ciddi anlaşmaları kolaylaştırma bakımından; IV- Çocuk hukukunda uzmanlaşma bakımından -Mesleki terbiye işlerinin düzelmesi bakımından, VI- Gençler tarafından işlenen suçların (ki burada Genç dendiğini özellikle vurgulamak isterim) azalmasına yardım bakımından, VII-Çocuk ölümünün azalması bakımından; VIII- Gayri meşru çocukların düşürülmesini azaltması bakımından" şeklinde ki başlıklarla yanıt vermiş ve açıklamalarda bulunmuştur.

38."VI-Gençler tarafından işlenen suçların azalmasına yardım bakımından" da ilgili bölümde ise "Genç suçluların çoğu manen ve madden terk edilmiş, kötü terbiye almış yahut öksüz ve kimsesiz kalmış çocuklardır. Çok müşfik ve sadık, icabına göre hareket etmesini bilen, alelade bir bürokratik zihniyeti taşımaktan uzak bulunan bir resmi vasinin bunlarla meşgul olması onların icabeden yerlere yerleştirmesi GENÇLER TARAFINDAN İŞLENEN SUÇLARIN azalmasına, hatta önlenmesine yarar. Şu noktaya da işaret edelim ki Çocuk mahkemelerinde (bu çeşit mahkemelerin ehemmiyeti ve lüzumu hakkında memleketimizde yapılan neşriyatı biliyoruz – ki yazarın 2 nolu dipnotunda * Memleketimizde çocuk hukuku hakkında eğer aldanmıyorsak, biricik eser rahmetli Necip Ali Küçük'a nın Çocuk Hukuku (A.İhsan matbaası, İstanbul 1936) adlı kitabıdır. Maamafih bu eserde resmi vesayet meselesine temas edilmemiştir. * şeklinde bir bilgide yer almaktadır-) resmi vasinin vücudundan birçok hususlarda istifade edilebilir. Ezcümle, nezaret altında bulunmak şartile serbest bırakılan küçük suçluların üzerinde icabeden nezareti ifa vazifesi pek ala resmi vasiye yükletilebilir "şeklindeki açılmadan sonra " ....Yukarıda hulasaatan arz edilen hususlarla resmi vesayet müessesinin içtimai,hukuki ve cezai bakımlardan ehemmiyetini yetesiye ortaya koyduğumuzu sanıyoruz. Bu müessesese hakkında kanunumuzun ne gibi hükümler koyduğunu anlamak isteyince derin bir sukut ile karşılaşılıyor. (Dipnot: **Bu münasebetle işaret edelimki medeni kanunumuzun sakit olduğu hususlar halii çoktur. Bunun sebebi şudur. İsviçre MK.alınırken kantonlara muayyen hususları hal için teşrii selahiyet veren maddeler tercüme edilmemiştir. Bu hususların ayrı kanun veya nizamnamelerle halli de derpiş edilmediğinden kanunumuzun boşluklar, müphemiyetler ihtiva etmektedir...**) Filhakika, aslı olan İsviçre Medeni kanunu gibi, medeni kanunumuz resmi vesayet müessesini derpiş etmiş değildir. Fakat, iptidai ve çiftçi kantonlar müstesna, bugün İsviçre'deki hemen her kantonda-kantonların teşkilatı mehakim ve usulü muhakeme sahasında kanun koyma hakkına istinaden ve medeni kanunun mer'iyetine müteallik kanunlar kanalile kurulan.- resmi vesayet müessesesi tatbikat sahasında pek mühim bir rol oynamakta iken, memleketimizde bu yolda hiçbir harekete şahit olmuş değiliz. Fivaki, medeni kanunun velayet, vesayet, veraset hakkındaki hükümlerinin sureti tatbikine dair 1934 yılında bir nizamname neşredildiğini biliyoruz. Lakin bu nizamname, itiraf edelimki sadece velayet vesayet,veraset işlerinde tutulması gereken defterleri tanzim suretiile pek mahdut bir sahaya tealluk etmektedir. Esasen, zanimıza göre resmi vesayet teşkilatını memleketimize doğrudan doğruya bir nizamname kanaile ithale hukuki imkân da yoktur. Filhakika teşkilatı esasiye kanunumuzun 52 inci maddesine göre ancak kanunların tatbik suretlerini göstermek veyahut kanunun emrettiği hususları tesbit için, yeni hükümler koymamak şartile bir nizamname yapılabilir. Şu hâlde memleketimize ithali takarrür ettiği takdirde medeni kanunumuzun vasi tayinine dair 364'üncü maddesine resmi vesayet teşkilatının hususi bir nizamname ile tanzim edileceğine dair bir fıkra ilave etmek yahut hususi bir kanunla mezkûr müesseseyi kurmak gerekecektir. Müessesenin mahiyet ve şümülü göz önüne alınırsa bu hususta devlet daireleri ve bilhassa Maarif, Adliye, Sıhhiye Vekaletleri arasında sıkı bir iş birliğine zarureti de meydana çıkacaktır. -." Şeklindeki bu açıklamalarında da görüleceği gibi gençlere yönelik ceza hukuku ile gençlerin korunmasına ve buna yönelik vesayet ile yapılaşmayı birbirinden ayırmakta ancak bu kurumun bu konu ile ilgili nasıl yardımcı olacağını ve hangi yasal düzenlemeyle de oluşturulacağına bir açıklık görüldüğü gibi 1942 yılında getirilmiştir. Sosyal hizmet ve hukuk açısından en azından tarihe not düşülen bu bilgiler çocuk ve gençler için özellikle uygunluk ve değerlendirme noktası olduğu için 2007 de "Çocuk Koruma(ma) Kanunu" başlık çalışma bir görev olmuş ve bu bilgilerde aynen yansıtılmıştır. Gelişen teknoloji ile de dijital ortamda da görüldüğü gibi yayınlanmaktadır. Bu bilgilere rağmen halen yaşanan sorunlara devam edilme konusunda ki direnç(ler), engeller özellikle çocuk hakları için önemli bir kaynaktır. Çocuk hakları adına yaşanan sorununda bir parçası olarak yer alanların en az bir kere okunmasında yarar olduğu gibi anlamayan, anlamak istemeyenler ve bu bilgide yer alan gerçekleri görmekten dolayı korkanlar için ise en az yüz kere okumaları ve yüzleşmeleri de çocuklar için ayrı bir görev olmalıdır.

39.Dolayısı ile İsviçre de böyle bir tarihsel süreç ve yapılanmayı yansıtan bu yazı aynı zamanda Türkiye için de hala önemlidir. Bu bilgi aynı zamanda hukuk ve sosyal hizmet içinde bir uygunluk noktasıdır. Hayırseverlik

veya yardımseverlik yerine ise meslek açıdan bir uzmanlık konusunda eğitim almış mesleksi bir örgüt ise Zürih'te örneğin 1923 de kurulmuştur. Ayrıca 1923'te Almanya'da ise yardım ve sosyal hizmet uygulaması için ayrı bir gençlik dairesini de içeren kurumsal yapılar ve düzenlemeler özel bir yasal düzenlemeyle mümkün kılınmıştır. Gençlik Mahkemesi ile 21 yaşına kadar gençlerin yargılanmasına yönelik ayrı bir yasal düzenleme 1924'te bu bağlamda öngörülmüştür. Gençlik Dairesi tarafınca idare açısından yapılacak bir araştırmanın zorunlu olarak ve delil niteliği bu düzenlemeler ile mümkün kılınmıştır.

40.Buna benzer düzenlemeler İtalya içinde geçerli olup Prof. Dr. Sami Selçuk ceza hukuk açısından sık sık ele almaktadır. Suçlu kişiyi bulmaya odaklanan "*fail ceza hukuku*" gibi bir kavramın yerine suç fiillerini araştırmaya yönelik "*fiil ceza hukuk*" pozitif veya modern hukuk devletin 1900'de başladığını yansıtmaktadır. Yargılamada suç ile ilgili yasal bir tanımda yer alan öğeleri bilerek veya isteyerek gerçekleşip gerçekleşmediği ise sadece duruşma aşamasında incelenir ve karar verilme ile de mümkündür. Aynı zamanda 1926 yılında düzenlenen 765 sayılı (mülga) Türk Ceza Kanununun kaynağı olan İtalyan Ceza Yasası hakkında Zanardelli Raporu'nun XIV. paragrafında "*insana özgü davranışların güdülerini araştırmak ceza adaletini ilgilendirmez*" denirken bu düzenlemeler 1930 da Rocco raporuna dayalı olarak yeniden düzenlenerek bu yaklaşımları terk etmiştir. Fiil ceza hukuku çocuk dâhil evrilmiştir. Ancak bu dönüşüm Türkiye ye yansıtılmamış ve hala fail ceza hukuku kavramı çocuklar dâhil hala öne çıkarılmaktadır. Bu kavram ile dönüşümde hukuk açısından aranılan bir kalite içinde "*nasıl*" sorusu uygulayıp uygulanmaya yöneliktir. Adaletle yönelik bir hizmette yer alan bilim de bağımsız bir düşünmeye sahip olması bir değerlendirme içinde kaynak olabilmektedir. Örneğin İtalya'da veya Almanya'da 14 yaşında gençler için söz konusu olan ceza sorumluluğu Mussolini dönemi gibi faşist dönemde kabul edilmiştir. Kadının, çocuk psikiyatrisinin ve de bir hukukçunun yer aldığı heyetli gençlik mahkemesi ile birlikte İsviçre de ve Almanya da olduğu gibi sosyal hizmetler ile ilgili ayrı ve idari birim savaş dönemine rağmen öne çıkarılmıştır. Gözetimi de içeren bu benzer yapılanma ve uygulamalar Türkiye açısından ise hala çok ama çok uzaklarda bir rüyayı da ısrarlı bir şekilde ötelemektedir. Bu bilgileri görmek ve bir uygunluk aranmaktan da kaçınılmaktadır. Çocuk hakları ve adalet adına perdelenmektedir. Yeni bir hikâyenin de peşine düşülmektedir (12).

41.Kaynak kanun özelliği nedeniyle Türkiye için söz konusu olan İsviçre, İtalya ve Almanya'da öngörülen hukuksal yaklaşım ve uygulamalar içinde 1907'den beri söz konusu olan çocuklar ile ilgili bu gerçekleri göstermek, bilgilendirmek ve karşılaştırılmaması da böyle bir yüzleşme ve korku için önemli bir örnektir. Hukuk ve bilim adına yapılan bu çeviriler de var olan gençlik mahkemelerinin ısrarlı bir şekilde çocuk mahkemeleri şeklinde hala ve ısrarlı bir şekilde çevrilmesi de yoğun bir korku perdesi haline dönüşebilmektedir. Çocuk hakları adına yeni engellerin oluşması ve de anlam kaymalarına böyle bir katkı önemli bir sorun kaynağına da dönüşmüştür. Aynı zamanda başta hukuk olmak üzere Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa Sosyal Şartı gibi bir sözleşme ve korumayı da içeren sosyal hizmet(ler) hakkını ihlal için bir zeminde devam etmektedir (13). Sosyal ve hukuk devletine rağmen sosyal hizmetin ve adaletin yozlaşması bir tercih olarak da devam ederken sosyal adalet dahil adalet gibi boyutun içi ve önemi de böylece boşaltılmaktadır.

42.Buna ek olarak çocuk haklarının BM açısından savunuculuk ve danışmanlık hizmetini de içeren UNICEF gibi kurumsal bir yapı da hala "*çocuk adaleti*" şeklinde Türkiye ye böyle bir yanlış çeviri ile uygulamalara yansıtılmış olması diğer önemli bir sorun kaynağına dönüşmektedir. Ayrıca UNICEF Afganistan için yansıtılan bir bilgi ile birlikte ele alındığında sosyal inceleme raporu ve bu yönde bir yetkinliğin hala Türkiye açıdan bu düzeye oluşturulması konusundaki kalite düzeyi çocuk hakları adına mümkün kılınmaktadır (14). Afganistan gibi bir düzeye ulaşılması yerine Türkiye Cumhuriyeti çocuklarının aşağılandığı ve yanılttığı bir özellikte kazandırılmaktadır. Çeviri yanlışlıkları ile birlikte çocuklara yönelik var olan gerçek ile ilgili yüzleşme bu korkunun da bir parçası ve aracı da olabilmektedir. Katkılar ile birlikte bu konuda hem hukuk, adalet hem de hak savunuculuk bağlamında zorunlu olarak kamusal bir hizmet açısından yer alan zorunlu avukatlık hizmeti de bu kapsamdır.2005'te bu yönde ki düzenleme oldukça önemli bir reformdur. Ancak Baro gibi kurumsal yapı da bazı eksik ve yanlış bilgiler ve çeviri yanlışlıklarının hala meşru kılınması özellikle çocuk hakları adına bu sorunu daha da derinleştirmektedir. Özellikle de adil yargılama için taraf olmak gibi görev ve yükümlüğün yerine getirilen zorunlu avukatlık hizmeti uygulamaları da belirlenmesine yöneliktir. Ceza Muhakemesi Kanuna göre de mağdur için atanan "*vekil*", çocuk dahil sanık için atanan da "*müdafi*" olarak ele alınmaktadır.

Avukatlık Hizmeti

43.Adalet hizmetine yönelik yargıç, savcı ve avukatların yer aldığı üç temel ayak çocukların ve hakları zorunlu avukatlık hizmeti açısından ayrı bir önemdedir. Özellikle yalan dâhil bir iddiayı ispatla yükümlü kılınan savcı ve kişilerin vekillerce de savunulmasına yönelik avukatlık hizmetinde zorunlu olarak yer alan çocukların ve gençlerin savunulması adil bir yargılamanın da bir parçasıdır. Özellikle adil bir yargılamada silahların eşitliği gibi savunma görevinin yükümlü kılınması bağlamında Baroların Avukatlık Kanunu 79 ve 95.maddeleri ile bir görev üstlenilmiştir. Hukukun üstünlüğünü ve insan haklarını savunmak, korumak ve bu kavramlara işlerlik kazandırmak görevini yerine getirmek üzere 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu gereğinde müdafi ve vekil görevlendirmelerine ilişkin olarak CMK Servisi gibi birimlere de bilindiği gibi yer

verilmiştir. Silahların eşitliği dahil usulleri de içeren adil bir yargılamaya yönelik verilen hizmetin kaliteli olarak aksamadan yürütülmesi, görev alan avukatlar arasında adil görev dağılımının sağlanması ve mesleki hizmetlerine uygun ücretlerinin ve giderlerinin hakça ve şeffaf olarak ödenmesi, denetlenmesi, eğitim seminerleri düzenlenmesi, alt kurulların oluşturulması, yasalara, uluslararası sözleşmelere, adil ve insan haklarına saygıya dayalı bir ceza yargılamasının sağlanması amacıyla gerçekleştirilecek bu çalışmalar yine birimlerce de yürütülmektedir. Karakollardan, savcılıklardan ya da mahkemelerden avukat talebi geldiğinde ise CMK servisinde kayıtlı avukatlardan günlük nöbet listesinde bulunan avukatlar 01.04.2016 tarihinden itibaren kullanılmaya başlanan baroların CMK konusundaki talep ve önerileri ile geliştirilen Otomatik CMK atama sisteminin yeni versiyonu olan OCAS + ile telefonla aranarak görevlendirilmektedir. Karakollar, savcılıklar ya da mahkemeler avukat talepleri kendilerine verilen kullanıcı adı ve şifrelerini kullanarak yapmaktadırlar.

44.Dolayısı ile çocuklar açısından ÇKK ile "suça sürüklenen çocuklar(?)/SSÇ" ve mağdur çocuklara yönelik zorunlu müdafî/vekil gibi bir görev yerine getirilmesi özellikle yoksulluk ve eşitlik açısından önemli bir reformdur. Evrensel bir uygulamanın da karşılanması ise önceliktir. Fakat genel uygulamada kısaca "davalı" gibi genel bir terim yerine "suça sürüklenen çocuk" gibi tanımın öne çıkarılması ve beraat edebilecek bir çocuğun bir soruşturma süreci dâhil başta suçlu olarak kabul edilerek ön hükme sahip olması başta masumiyet ilkesine aykırı bir damgalamayı da birlikte getirmektedir. Temel bir görev olan savunuculuk boyut ile ÇKK yer alan bu tanımın adil bir yargılamaya yönelik bir tepkiyi de aynı zamanda öne çıkarmaktadır. Yine kanun koyucu tarafından çocuğun suçlu diyerek ön kabulü ve ispat etmeden açıkça ispat edilmesinin yanı sıra "sürüklenen" bir ön değerlendirme ise diğer bir çelişki kaynağı olmaktadır. Neden ve nasıl olduğu gibi koşullar değerlendirmeden ön hüküm ile hukuk açısından karşılığı olmayan ve içi boş bir tanım avukatlık hizmeti dâhil adil bir yargılama içinde öne çıkarılmaktadır. Böyle bir tanım ile içerik ve özelliğin zorunlu avukatlık hizmeti kapsamında sorgulanmadan sadece öne çıkan bir papağanlaşma ise bu yöndeki önemli örneklerden birisi olabilmektedir. Uygulamanın da aynı zamanda bir yansımasıdır. Buna benzer bazı yanlış ve eksik terim ve kavramlar dahil papağanlaşma ve/veya "ama" ile mazeret üretmek ise hukukun üstünlüğü bağlamında bu görev ve sorumluluğu özellikle içermemektedir. Bu yönde bir beceri var ise de sadece çocuklar için sahip olmalıdır. Hukuk yerine ÇKK ve yönetmelikleri kaynak olarak ele almak ve öğretmek ile bir öğretinin öne çıkması, hukuksal sorumluluğunun yerine getirilmesi çocuklar için önemli bir değerlendirme noktası da olmaktadır.

45.Herhangi bir şekilde adli sisteme girmiş bir çocuk ve gençler için ÇKK ile zorunlu avukat hizmeti ve sosyal hizmet ile ilgili bu boyut çağdaşlık diye adlandırırken aynı zamanda çocuk ağır ceza mahkemesi ile birlikte TCK/31 maddesi ile söz konusu olan çağdaş özelliğini hukuk ve adalet adına aslında kaybetmektedir. Çocuklar için bir canavarlaşma bu kanun ile de öne çıkmaktadır. Söz konusu olan bu uygulamalar bağlamında adil bir yargılama için avukatlık hizmeti ve nitelik bu görev ve sorumluluğu daha da arttırmaktadır. Ancak hukukun üstünlüğü yerine hala duruşma kapılarının önünde açık kimliklerinin ve cinsel istismarını içeren suçların ve mağdurların kimliklerinin listelerde açıkça yer almaları bu uygulamaların önemli bir gerçeğidir. Çocuklar, duruşma salonlarının önlerindeki kalabalıklar ve CMK avukatları ile birlikte böyle görüntü ve uygulama 2005 yılından beri aynen devam etmektedir. Sadece bir seyir alanıdır. Yapılan davet/duyuru bağlamında tebliğ zarflarının önünde açıkça çocukların "suça sürüklenen çocuk" şeklinde yansıtılmış olması aleniyet ve damgalamada bu seyir alanının bir parçasıdır. Masumiyet karinesine aykırılığı da içeren böyle bir seyir alanına yönelik tepkinin adil bir yargılama açısından yargısal bir sürece hala yansıtılmaması çocuklar için ayrı bir sorun kaynağıdır. Hukukun ve adaletin temel bir unsur olan usul ile ilgili bir körleşme ve/veya yetkinlik ile de uygulama ve süreç böylece belirlenmektedir.

46.Bir duruşma salonunda bile savcı ve avukatlık açısından kürsü dâhil silahların eşitliği ilkesinin hala gözetilmediği adil bir yargılama boyutu için var olması gereken bir noktaya ise savunuculuk açısından hala gelinmemesi, kamıksanması, körleşme de hukuksal sorumluluk içinde önemli örneklerin arasındadır. Staj döneminde "avukatın hukuksal sorumluluğu", "AİHM" gibi mesleki zorunlu dersler ile "çocuklara özgü adalet" gibi seçmeli dersler sonunda mesleki bir yetkinlik adil bir yargılamanın gözetilmesini de kamusal görev yapmaktadır. Evrensel bilim dâhil bilgiyi bilmiyorum dememesi için böyle bir eğitim ve yetkinliğe rağmen soruşturma sürecinde "savcım" gibi hitapların olağanlaştığı/alışıldığı/papağanlaştığı bir süreçte bu uygulamanın parçasının olması çocuklar için bir sorun kaynağı ve parçasına da dönüşebilmektedir. Gerçeğin peşine düşülmesi ile birlikte özellikle silahların eşitliği ilkesi gibi savunma görev ve sorumluluğunun bir parçası olması ve ortaya çıkan çelişkiler çocuk ve gençler için daha da önemli olmaktadır. İster mağdur ister suç işlemiş herhangi bir çocuğun dâhil ve yer aldığı bir sistemde yanında olunması ve yalan söyleme hakkı dahil sonuna kadar savunulması yerine çocukların savunmasız kalmasına yönelik davranışlar böyle bir zorunlu avukatlık hizmetinin sorgulanmasını da öncelikli kılmaktadır. Bu davranış (lar)ın belirlenmesi ise mevcut kanun ile de ilgili olmayıp gönüllü ve kişisel bir yaklaşıma terk edilmesinin engellenmesi de bu öncelik içinde olmayı gerektirmektedir.

47.Diğer taraftan BM Havana Kuralları bağlamında çocuk ve gençlere yönelik sorumluluk ve görev aynı zamanda açılan kamu davası ile kovuşturma sürecine de taşınması bu sorumluluğu daha da arttırmaktadır.

Kanunların sadece bir şablon olması ve bunun yerine hukuk üstünlüğü ve sosyal boyut dâhil diğer etkenlerin çocuk lehine yanında olması ve savunulması konusundaki sorumluluk Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine kadar devam edecek bir görevi de zorunlu kılmaktadır. Vicdanın da ötesinde bir sorumluluğu daha da arttırmaktadır. Yine böyle bir süreç bağlamında herhangi bir yargılama sonunda çocukların ana babaları için alınan kararın sadece zorunlu müdafiyeye tebliğ edilmesi ise ana babaların hukuksal açıdan vesayetine alındığı bir duruma nedendir. Bir karar bağlamında örneğin giderlerin Ana babalara yükletilmesi durumunda ise Ana babalık ile ilgili olarak itiraz hakkının BMÇHS'nin üç ve beşinci maddelerine rağmen yoksun kılınması ya kendi imkânları ile savunmayı gerektirmektedir. Ya da zorunlu CMK avukatının beceri ve inisiyatifine bırakılması bu sürecin diğer örneklerin arasındadır. Bu örnekler ile böyle bir süreçte yer alan zorunlu avukatlık hizmeti adil bir yargılamayı ve uygulamayı da belirleyen temel unsurlardan birisidir.

48.Savunma görevine yönelik böyle bir hukuksal sorumluluk ve görevin çocukların yarar ve esenliğine yönelik zorunlu kılınmasını için kamu adına yapılacak ödemeler ise Türkiye Barolar Birliğince her sene resmî gazetede yayınlanmaktadır. Dijital bir ortamda yapılan atamalar ile ve zorunlu avukatlık hizmeti bağlamında davaların takibi için 2018 tarihinde çocuk mahkemeleri için yapılacak ödeme 479-TL dir. Çocuk ağır ceza mahkemeleri için ise 861.TL dir. Bu ödemeler asliye ve ağır ceza mahkemeleri içinde geçerlidir. Soruşturma evresinde yapılan takipler için ise 280. TL yeterli kılınmaktadır. Bu ödemeye yönelik vergi dâhil ek giderler ile birlikte 50 ile 150 Euro'nun altında ki bu ödemeler çocukların yarar ve esenliğin gözetildiği adil bir yargılama içinde görüldüğü yeterli kılınmaktadır. Kanun yolları mahkemelerini takip edecek davalar için ise Bölge Adliye Mahkemelerinde görülen duruşmalı davalar için 861. TL, Yargıtay'da görülen duruşmalı davalar için ise 969. TL ödemede söz konusudur. Diğer taraftan her sene vekiller için açıklanan tarifede ise soruşturma evresinde takip etmek için 660 TL ile Asliye ve Çocuk Mahkemeleri için 2.180 TL ile Ağır ve Çocuk Ağır Ceza Mahkemeleri için 4.360 TL'nin açıklanmış olması görüldüğü gibi bir oransızlığı da ortaya çıkarmaktadır. Bu orantısızlık aynı zamanda örneğin ASPB açısından müdahil olarak katılan fakat duruşmalara gelmeseler bile avukatlar içinde bu asgari ücretlerin ödenmesi için de benzer bir görev için bu orantısızlık ve haksızlık dolayısı ile çocukların yarar ve esenliğinin adil bir yargılama açısından ayrıca değerlendirmesini de gerektirmektedir.

49.Yine böyle bir uygulama soruşturma kapsamında giderler ile ilgili onay yetkisinin savcılık biriminde olması savunma açısından silahların eşitliğine bir aykırılığa neden olması ise acı bir gerçektir. Söz konusu olan bu aykırılıkların AİHM kadar sürebilecek hukuksal bir sorumluluk ve görevinde ek olarak değerlendirmesini gerekli kılmaktadır. Benzer bir uygulama konusunda açıkça ortaya çıkan bu orantısızlık ve eşitsizlik doğal olarak her sene 400 bir çocuğu ve genci de ilgilendirmektedir. Fakat bu boyut genellikle idari açıdan ele alınmak istemekte olup bu orantısızlık önemli bir sorun kaynağına dönüşmektedir. Yarar ve esenliğin gözetilmesi bağlamında binlerce avukatlar tarafından yürütülen böyle bir sorumluluk sadece kişilerin vicdanlarına bırakılırken bilgi ve yetkinliğine de terk edilmektedir. Bu ödeme aynı zamanda üç köfte beş kuruş yaklaşım gibi bir mazeret üretmeye neden olması durumunda ise böyle bir zorunlu uygulama çocukları daha da savunmasız kılmayada açıkça neden olup çocukların ve gençlerin geleceklerinin çalınması ve karartılması ile de bu zorunlu hizmet bir tehdit ve tehlike durumuna da dönüşebilmektedir. Ayrıca bu sorumluluk "kamu görevlisi" gibi ÇKK'nun 44'üncü maddesinde yer alan "Bu Kanun kapsamına giren görevlerle bağlantılı olarak kamu görevlileri hakkında 2.12.1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanmaz." şeklindeki düzenleme görüleceği gibi herkesi açıkça kapsamaktadır. Buna ek olarak ÇKK nun ilkeler ile ilgili 4'üncü maddesi ve ihbar yükümlülüğü ile ilgili 6'ncı maddesi bu kanunun ise en önemli maddesidir. Yürütme dâhil bu üç maddenin dışında çocuklar ve adil bir yargılama için red edilmesi gereken ÇKK nun da öne çıkarılan bu sorumluluğun ve görevin hukukun üstünlüğü açısından uygulaması söz konusu olan mazeret üretmeyi de engellemeye yöneliktir. Fakat buna rağmen bu üç maddenin öneminin uygulamaya yansıtılmaması, engellenmesi ve görmezden gelinmesi başta BMÇHS de yer alan ilkeler dâhil evrensel uygulamalardan uzaklaşılmasına da hala devam edilmektedir.

Sosyal Araştırma

50.BMÇHS ve ÇKK ile çocukların yarar ve esenliğinin gözetilmesi ile ilgili olarak çocuk ve gençlerin bir yetişkin gibi cezalandırılması yerine bir asırdan beri korunması ve de sosyal gelişimi ve eğitimi içeren bir (sosyalizasyon) uygulama Pekin Kurallarını ve uygulamaları daha da önemli kılmaktadır. Özellikle BMÇHS nin üçüncü maddesinde yer alan çocuklar için idari dâhil kurumsal bir gözetim ve önleme konusunda öngörülen kamusal hizmet sosyal hizmet açısından öne çıkmaktadır. Başta görüldüğü gibi 1907'den beri var olan bazı uygulamalar evrensel bir özelliğe BMÇHS nede taşınmıştır. Bu kurallar arasında yer alan 5. madde söz konusu olan bir gençlik adalet sisteminde daima çocuğun iyileştirilmesinin ön plana alınması görüldüğü gibi temel bir amaçtır. Bu bağlamda çocuk/gençlik için yürürlükteki insan haklarına ilişkin düzenlemelerle tanınmış olan dürüst ve hakkaniyetli bir yargılamanın esaslı bazı unsurlarını dile getirmek ise çocuk hakları için 7. madde de ayrı ve tekrar bir şekilde görüldüğü gibi vurgulanmıştır. Sözgelimi masumiyet karnesi aynı zamanda İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 11. maddesinde ve Uluslararası Kişisel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi'nin 14.

maddesinde de yer almaktadır. Bu asgari kuralların 14. maddesi ise çocukların yargılanmasına ilişkin özel hükümler de getirmektedir.

51.Bu maddeler bağlamında gene yer alan kuralların arasında ise Sosyal **Araştırma Raporları** ile ilgili 16.madde de ayrıca yer almaktadır. Diğer maddelerin de birlikte ele alınmasını gerektiren önemli bir maddedir. Çeşitli şekilde Türkçeye çevrilen metinler arasında TBB yer alan bu Türkçe metinde ise şu şekilde yer almaktadır. "**16. Sosyal araştırma raporları- 16.1 Yargılayan makam tarafından önemsiz ve tali derecedeki suçlar dışındaki bütün vakalarda çocuğun suçu işlemeden önceki yaşam koşulları ve suçun hangi ortam içinde işlendiği konusunda hükümden önce yeterli araştırma yapılmalıdır. Açıklama** Çocuklara ilişkin davalarda sosyal araştırma raporları veya hüküm öncesi raporları son derece önemli ve vazgeçilmez belgelerdir. Bu belgeler sayesinde yetkili makam çocuğun sosyal ve ailevi geçmişi, okul durumu, eğitim deneyleri vb gibi konularda bilgi sahibi olmaktadır. Bu amaçlar için bazı hukuk sistemlerinde mahkemeye bağlı sosyal servisler ve personel kullanılmaktadır. Ayrıca geçici tahliye sonrası çocuğu gözaltında tutmakla görevli kimseler de bu işle görevlendirilebilir. Bu itibarla bu maddede, nitelikli sosyal araştırma raporları elde edilebilmesi için nitelikli personel kullanımının gereğine işaret edilmektedir." Yapılan böyle bir düzenleme ile öngörülen araştırmalar ve inceleme bilindiği gibi çocukların var olduğu "sosyal" gibi boyut ile ilgili gerçeğin peşine düşülmesi ve korunması içinde temel bir araç olmuştur. Dolayısı ile 1907 tarihli İsviçre Yurttaş /Medeni Kanun'un 317. Maddesinde yer alan bir zorunluluğu ve ilişkinin evrenselliğe taşınması içinde önemli bir örnektir. Bir noktadır.

52.Dolayısı ile Adalet Bakanlığında yer alan Türkçe metin ile savunma görevini yerine getiren TBB de yayınlan bu metin arasında da görüleceği gibi "*Yargılayan makam*" ile "*yetkili makamca* " gibi anlam ve yetki kaymalarına neden olan bir metin ile gene karşılaşılmaktadır. Çocuk tanımı ile de oluşan bilinçli ve bilinçli olmayan bir kargaşa ile birlikte çocuk hakları adına benzer bir durumda böylece ortaya çıkmaktadır. Ancak bu metinde özellikle bütün vakalarda denilerek çocuğun suçu işlemeden önceki yaşam koşulları ve suçun hangi ortam içinde işlendiği konusunda hükümden önce yeterli araştırma yapılacağından da açıkça bahsedilirken görüldüğü gibi tıp ve psikoloji bilimi dışında ayrı bir nitelik ve özellik aranmaktadır. Ayrıca psikoloji bilimi bilindiği gibi kesin bir bilgi özelliğinde de değildir. Bu araştırma için anlamak için yarar sağlar ve tıp ile birlikte sağlık gibi bir hizmetin de tamamlanmasına yöneliktir. Yaş gruplaşması da bu açıdan söz konusu değildir. Çocukların var olduğu bir sorumluluk ve ayırımıda ise görüldüğü gibi yoktur. Tıp tek başına yeterli olmayıp sosyalizasyon risk yönetimi için bir kaynaktır. Bir öncelik olmadığı gibi 18 yaşına kadar söz konusu olan çocuk ve gençlerin her ne olursa korunması ve gençlerinin sosyal ve kişisel açıdan bir geleceği ve umudu öne çıkarmaktadır. Bu bağlamında sosyal hizmeti anlamak başta hukukçular için de ayrı bir önceliktir. Bu durum "rıza" hali gibi dinsel açıdan bir değerlendirme için de geçerlidir. Bu yönde hukuk dâhil yaş konusunu araç yapmak çocukların yarar ve esenliğinin de kısaca engellenmesi içindir.

53.Sosyal Araştırma şeklinde Türkçeye çevrilen bu resmi İngilizce orijinal metinde ise "*16. Social inquiry reports*" şeklinde yer alırken diğer resmi dillerden olan Fransızca metin "*16. Rapports d'enquêtes sociales*", İspanyolca metin "*16. Informes sobre investigaciones sociales*" şeklindedir. İtalyanca metin "*16.Inchieste sociali*" dir ve Almanca metin "*16. Ermittlungsberichte*" olup soruşturma raporu şeklinde çevrilmiştir. Maddelerde görüleceği gibi "*çocuk/child*" tan hiçbir şekilde bahsedilmemekte olup sadece "*juvenile*" ve "*genç*" özellikle öne çıkmaktadır. "*Yorumlar/Açıklamalar*" dâhil beş dil ile Türkçe açısından bir karşılaştırma yapıldığında sosyal hizmet ile ilgili Türkçe ile yapılan bazı anlam kaymalarda aslında çocuk hakları ve bilim adına bu gerçekleri göstermeyi engellemek için olabilmektedir. Türkiye açısından bir iç hukukun bir parçası olma özelliğinin yanı sıra çocukların sadece korunduğu ve yargılama sistemine adalet adına ele alındığı açıkça bu kuralda yer almaktadır. Gençler açısından sosyal hizmet yöntemlerini içerecek korumaya yönelik yargılama ve adalet sürecinde var olması gereken asgari bir standartta görüldüğü gibi zorunlu olmuştur. Sosyal gelişim ve koşulları da içeren bir gencin(çocuğun) sosyal ve ailevi geçmişi, okul durumu, eğitim deneyleri vb. gibi önemli konularda bilgi sahibine yönelik zorunlu bir tespitin kararlardan önce zorunlu ele alınması da gayet açıktır. Yetişkinler ile aranılan bir ilişki ve sorumluluğu ve de buna bağlı olarak tıpla aranılan ilişkiyi de ayırtmaktadır. Bir çocuk/genç aile ve sosyal açıdan krizi de içeren bir tespit ve durum içindir. Bakım ve eğitim içinde öngörülen sosyal hizmet yöntemleri bağlamında müdahale dâhil idari açıdan öngörülen uygulamalar da bir risk yönetimini öncelikli kılmaktadır. Bu yüzden söz konusu olan sosyal hizmet ve evrensellik boyutu ile birlikte düzenlenecek raporlama için yetkinlik ve görev de bu açıdan zorunlu olmaktadır. Çocuklar ve gençler için toplum adına adil ve adaletli davranmak adalet hizmeti için bir önceliktir. Bu görevde yer alan sosyal hizmet konusunda eğitim almış kişiler için bir yetkinlikte ayrı bir önceliktir. Aksi ise açık bir hak ihlalidir. (15)

Çocuk Koruma(ma) Kanunu

54..Yıkılan Osmanlı İmparatorluğu ile söz konusu olan kurtuluş savaşı sonucu kurulan Türkiye Cumhuriyeti, buna bağlı olarak Atatürk Devrimleri ve Aydınlik sürecini de içeren bu boyut BMÇHS ve Pekin Kuralının 16. maddesi çocuklar ve gençler için ayrı bir önemdedir. 2005 yılında öngörülen 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu

da bu bilgiler açısından ayrıca değerlendirmeyi gerektirmektedir. Çağdaş bir uygulama iddiasıyla belli bir hazırlık sonucu çocuk ağır ceza mahkemesi gibi dünyada karşılığı olmayan bir yapılanma ve TCK'nin 31. maddesi ile bir canavarlaşma ceza hukuku açısından hala öne çıkarılmaktadır. Eski TCK'nun 54. maddesinde ki yaklaşım aynen devam ederken medeni/yurttaş hukuku açısından öngörülen koruma boyutu da aynı zamanda hala perdelenmiştir. Bakım dâhil idare tarafından yürütülen uygulamalar için yargısal bir vesayet yetkisi idare için daha genişletilmiştir. BMÇHS'ni de yer alan üçüncü madde dâhil gözetim ve müdahale yetkisini içeren bir resmi vesayet kurumu gibi kurumsal yapı hala öngörülmemiş olup yapısal sorun bilinçli bir şekilde aynen devam etmiştir. Normatif dâhil hukuk ve sosyal devlet için bir uygunluğun hala aranmadığı bir uygulama aynı zamanda BMÇHS adına da hala mümkün kılınmaktadır.

55.Halen yürürlükte olan bu kanunda koruyucu ve destekleyici tedbirler medeni/yurttaş kanunu açısından korumak için görüldüğü gibi yer alırken ihbar yükümlüğü gibi görevde öne çıkarılmıştır. Çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemesi gibi ceza hukuk ve usuller bu düzenleme ile mümkün kılınırken yurttaşlık/medeni hukuk açısından benzer yetkiler çocukların korunması adına donatılmıştır. Evrensel açıdan karşılığı olmayan karışık/hibrit özellikle bu tedbirler için "*suça sürüklenen çocuk*" gibi yine karşılığı olmayan ve içi boş tanımlama ile de özgü güvenlik tedbiri bağlamında 5237 sayılı TCK/31 maddesi ile bir ilişki kurulmuştur. Çocukların gençlerin korunması yerine cezalandırmayı öne çıkaran bir ceza hukuku uygulamayı öncelikli kılmaktadır. "*Sosyal İnceleme*" ise yasa koyucu tarafından ayrı bölümde ele alınmıştır. BMÇHS'nin 40. maddesi ve Pekin Kuralının 16. maddesine yönelik olduğu da iddia edilmiştir. Çocuklar hakkında mahkemeler, çocuk hâkimleri veya Cumhuriyet savcılarınca gerektiğinde bu incelemeden de böylece bahsedilmektedir. Çocuğun bireysel özelliklerini ve sosyal çevresini gösteren inceleme yaptırılarak işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin mahkeme tarafından takdirinde göz önünde bulundurulur şeklinde de düzenlenmiştir (md.35). Maddenin gerekçesinde, 12 -15 yaş grubundaki çocukların, çoğu zaman işledikleri fiilin haksızlık oluşturduğunun bilincinde olmakla beraber, kimi durumlarda fiili işlemekten kendilerini alıkoyamadıkları ve bazı davranışlar açısından iradelerine yeterince hâkim olamadıkları öngörülmektedir. Bu nedenle, TCK/31 de yer alan düzenleme ile ceza sorumluluğu belirlenirken kesin bir yaş sınırı konulmadığı ve çocuğun işlediği suçun hukuki anlam ve önemi ile davranışlarını yönlendirme yeteneği bakımından değerlendirme yapmak için mahkemeye takdir yetkisi tanındığı da bu bağlamda uygulamaya yansıtılmıştır.

56.Bu gerekçeler ile birlikte aynı zamanda "sosyal çalışma görevlisi" gibi tanımda (md.3/1-e)yer alan kişiler için bir görevde bu kapsamdadır. Tanımda ise psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyal hizmet alanlarında eğitim veren kurumlardan mezun meslek mensupları sosyal çalışma görevli olarak tanımlanırken görüleceği gibi sosyoloji, çocuk gelişimi, öğretmenlik, aile ve tüketici bilimleri gibi meslek sahibi olan kişiler için bir yetki ve görev 13.6.2012 tarihinde daha da genişletilmiştir. Türkiye dışında sosyal hizmet konusunda eğitim almamış kişilerin dâhil edildiği böyle garabet bir yetki ve görev ile sosyal hizmet(ler) ile ilgili bu yozlaşma adalet hizmeti ile birlikte daha da artmıştır. Böyle bir inceleme ve değerlendirme bu yozlaşma ile hak ihlali dahil bu düzeyi daha da aşağıya çekmektedir.

57.BMÇHS'nin 40. maddesi ve Pekin Kurallarının arasında zorunlu araştırma için bir zorunluluk "*gerektiğinde*" şeklinde ele alınarak kanun koyucu bu zorunluluğu da ortadan kaldırmıştır. Bu zorunluğun giderilmesi ise gerekçenin açıklanması ile yeterli kılınmıştır. Çocuk ve gençler için bir ikiyüzlülük ve riyakârlık özelliklerini de de kazandırmaktadır. Özellikle çocukların/gençlerin yarar ve esenliğinin gözetilmesinde temel bir araç olan "delil" niteliğindeki bir incelemenin engellenmesi konusunda idare dâhil hem hukuk hem akademi katkıları ile yasa koyucuya yönelik beceri bu açıdan önemli bir örnektir. Sosyal ve hukuk devleti açısından gençler ile ilgili ayrı bir düzenleme yerine yetişkinler için benzer bir düzenlemeler TCK/31 maddesi içinde önemlidir. Oniki yaşını dolmamış çocuklar için bir ceza sorumluluğu kabul edilmiştir. Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmuş olup onbeş yaşını doldurmamış olanların işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılayamaması veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmemiş olması hâlinde de görüldüğü gibi bir ceza sorumluluğu yoktur şeklinde kabul edilmektedir. Bu kişiler hakkında çocuklara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur da denilmektedir. Fakat işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin varlığı hâlinde ise yetişkinler için uygun görülen uygulamalar ve yaptırımında kabul edilmiştir. TCK/32. maddesinde akıl hastalığı ile ilgili eski TCK nun devamı da olan özellik böyle bir çelişkiye rağmen indirim ve oranlar bağlamında cezaevine yerleştirme dâhil bir uygulama aynen onbeş yaşını doldurmuş çocuklar için geçerli kılınmıştır. Onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler için yaptırımlar daha da artmaktadır. Her açıdan hukuka bağlılık yerine bu son yaş grubunda herhangi bir inceleme veya araştırma için bir nitelik ve özelliğin aranması da Pekin Kurallarında yer alan 16'ncı maddeye rağmen mümkün kılınmıştır. 12 yaşından sonraki çocuk ve gençler bir yetişkin gibi sorumluluğa başta sahip olduğunu kabul edilirken sadece belli bir yaş grubu için çocuk ve gencin özelliğinin ispat edilmesinin gerektiği özellik hala aranmak istenmektedir.

58.ÇKK'nun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar hakkındaki yönetmelikte ise sosyal inceleme görüleceği gibi ayrı bir bölümde ele almıştır. Sosyal hizmet konusunda eğitim almamış psikolog veya psikolojik danışma ve rehberlikte dahil lisan eğitim almış kişiler için "sosyal çalışma görevlisi" gibi garabet bir tanım ve yozlaşma ile de benzer yetki ve görev yönetmeliğe de yansıtılmıştır. "*Sosyal inceleme raporları/SİR*" ise öncelikle mahkemelere atanan görevliler tarafından düzenleneceği vurgulanırken kendi meslek ve yetkileri dışında ek bir yetki ve görev Anayasanın 137. Maddesine rağmen halen mümkün kılınmıştır. Ayrıca sosyal inceleme talebi, yaptırılması ve değerlendirilmesi ile ilgili 20. maddesi görüleceği gibi TCK 31. maddesi için öncelik kılınmıştır. "Fiili işlediği sırada oniki yaşını bitirmiş onbeş yaşını doldurmamış bulunan çocuklar ile onbeş yaşını doldurmuş ancak onsekiz yaşını doldurmamış sağır ve dilsizlerin işledikleri fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama yeteneğinin ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin olup olmadığını takdir yetkisi münhasıran mahkemeye aittir" şeklinde ki açıklama görüldüğü gibi Pekin Kuralının 16. maddesi ile oluşan bu zorunluluğu engellemek içindir.

59.İçerikleri ile birlikte sosyal incelemeyi yapan "bilirkişi" gibi bir özellik öne çıkarılmak istenmiştir. Çocuğun içinde bulunduğu aile ortamı, sosyal çevre koşulları, gördüğü eğitim, fiziksel ve ruhsal gelişimi hakkında bir rapor düzenlemesini öngörerek kendi meslekleri dışında böyle bir yetki ile bu bilgileri kısıtlamak ayrıca idare tarafından da ayrıca mümkün kılınmıştır. Türkiye'de karşılığı olmayan, tarafsız ve bağımsızlık boyutun ele alınmadığı böyle bir bilirkişilik görev ve yetkisi öne çıkarken Pekin Kuralının 16 ve kaynak kanunlar açısından bir uygunluk arandığında söz konusu olan zorunlu bilgilerin "delil" nitelik ve özelliğın yargılama açısından yozlaşması da bu yönetmeliğe açıkça yansımıştır. Mahkemede sosyal konu ile ilgili konuda görüş ve gerekçeye yardımcı olan "*raportörlük*" gibi benzer yetki ve görev ile "*bilirkişi*" gibi bir özellik ve işlevin benzer şekilde ele alınmak istediği bir uygulama adil bir yargılama boyutunu da hala görmezden gelmektedir. Adil bir yargılama boyutunda çocuklar açından savunuculuk görevi bağlamında zorunlu olarak yer alan avukatlık hizmeti dahil yargı eli bir uzaklaşmada bu açıdan ayrıca önemlidir.

60.2005 yılından beri BMÇHS adına çocukların yarar ve esenliğinin gözetilmesi iddiasıyla ÇKK ve hazırlanan süreç ve ortaya çıkan durumların değerlendirmesi çocukların yarar ve esenliğinin gözetilmesi bu açıdan önemlidir. Konuların da tartışılması bağlamında hukukçuların konuya nasıl baktıkları, nasıl yaklaştıklarını öğrenmek sosyal hizmet topluluğu içinde önemlidir. Bu neden ile konuyu çocuk ve ceza hukuku açısından araştırıldığında ise oldukça sınırlı bir kaynakla karşılaşabilmek mümkündür. Özellikle; yasanın yürürlüğe girmesinden hemen sonra yayınlanan ve de yasaya komisyon üyesi olarak katkıda bulunduğu sunuş bölümünde belirtilen hem de hükümet temsilcisi olarak kanun taslağını savunan Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürlüğü Daire Başkanı Yusuf Solmaz Balo tarafından yayınlanmış çalışmada kanunun gelişimi de ele alınmıştır. Geniş bir bilgi vermenin yanı sıra TBMM'deki Komisyon çalışmaları ile ilgili bilgiler ile de ÇKK ve konuya yönelik yaklaşımlar hakkında da bilgi sahibi olma imkânı da sağlanmaktadır.

61.Yusuf Solmaz Balo'nun Ağustos 2005 de Şeçkin Yayın tarafından yayımlanmış "*Uluslararası İlkeler Işığında Çocuk Koruma Kanunu ve Uygulaması*" kitabının sunuş yazısı ise Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fak.Öğ.Üyesi Prof.Dr.Feridun Yenisey tarafından yazılmıştır. Bu yazıda "*Çocuk Koruma Kanun*" un kanunlaşma süreci hakkında önemli bir bilgi vermektedir. Özellikle, bu bilgiye göre "*Çocuk hukukuyla ilgili diğer önemli toplantı Mart 2003 yılında İsviçre'nin Sion şehrinde Institue International des Droits de L'enfant İntitÜ University Kurt ile ortak olarak yürütülen ve Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, UNİCEF, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, üniversiteler ile sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin katıldığı toplantıdır. Bu toplantıda, tehlike altında olan veya suça itildiği için korunması gereken çocukların "cezalandırma" yöntemleri ile değil, "koruma" tedbirleriyle topluma yeniden kazandırılması ve bu konuda mevcut yetkilerin bir tek kanunda toplanması, çocukları korumak üzere de önleyici hizmetler ile adli görevliler arasındaki bir köprü görevi yapacak özel yetkili kurul oluşturulması kararı bağlanmıştı. Hocamız Ord.Prof.Dr.Sulhi Dönmezer'in başkanlığında çalışmalarını yürüten ve Türk Ceza Kanunu Ön Tasarısını hazırlayan Komisyon "küçük ve çocuklar" hakkında etraflı hükümler içeren bir bölüme Tasarı içerisinde yer vermişti. Ancak, daha sonra yürürlüğe giren yeni Türk Ceza Kanunu bir ölçüde Sion toplantısı fikrine yaklaşarak çocuklarla ilgili hükümleri Tasarıdan çıkarttı ve sadece Kanunun 31 maddesindeki düzenleme ile yetindi. Böylece,1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun hazırlanması yolu açılmış oldu."* şeklin de bilgi vermektedir.

62.Bu bilgide de görüleceği gibi bu yasadan önce yurtdışındaki kuruluşlarda dâhil olmak üzere konu ile ilgili kurumların iş birliği çerçevesinde belli bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışmada "*tehlike altında olan*" veya "*suça itildiği için korunması gereken*" şeklinde nitelendirilen "*çocuk*" ve "*gençlerin*"; hukuk sistemimizdeki "*cezalandırma*" cı yaklaşım ve uygulamalardan "*koruma*" kavramı çerçevesinde geliştirilen uygulamalarla öncelikle "*korunmasının*" hedeflendiği de görülmektedir.

Bu arada, bu kitabın 129. Sayfasında yer alan yasa ile ilgili TBMM Adalet Komisyonunda geçen görüşme tutanaklarında ise Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Temsilcisi Recep Doğan'ın kurum adına açıklamaları tutanakta yer almaktadır. Buna göre "*..... Şimdi burada suça sürüklenen çocuk ile korunma ihtiyacı içinde çocuk ayırmaları yapılıyor. Bunlarda problem yaratabilecek kısım suça sürüklenen çocuk kısmı. Bu*

tasarının kendisi aslında esas itibariyle 2253 sayılı Çocuk mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Düzeni hakkındaki Kanunu yeniden düzenleyen bir kanun. Bu tasarı bize geldiğinde adı Çocuk Mahkemeleri kanun tasarısıydı; fakat her ne olduysa Başbakanlığa gitti ve döndüğünde Çocuk Koruma Kanunu olarak geldi. Takdir edersiniz ki iki tasarı arasındaki fark dağ ile ova arasındaki fark kadar açık. Biz umduk ki, Çocuk Koruma Kanunu olarak bu geldiğinde çocukları korumaya yönelik kodife edilmiş bir kanun tasarısı elimize gelecek, fakat bu gelmedi.....” şeklindeki yakınmaları ile başta yasanın adı olmak üzere kurumu ilgilendiren konularda haberlerinin olmadığı ve kendilerini ilgilendiren bir konuda kurum dışında oluşan gelişmeler sonucunda yapılan değişikliklerle bildiklerinden çok farklı bir taslakla karşılaştıkları da görülmektedir.

63.Görüşme tutanakların da yer alan bu açıklamalardan sonra ise Adalet Bakanlığı temsilcisi olarak Kanunlar Genel Müdürü Niyazi Güney’in açıklamaları da yer almaktadır. Tutanağa göre “*Efendim, biz bakanlık olarak uluslararası gelişmelere de paralellik arz edecek biçimde tüm çocuk hukukuna ilişkin bütün düzenlemelerin bir çatı altında toplanması amacı ile 50 kişiden oluşan bir komisyon oluşturduk, yaklaşık üç yıl önce...Pof.Dr.Ali Naim İnan başkanlığında kurulan bu komisyon iki yıl çalıştı ve hazırladıkları metinleri bize iletiler. Biz de bunları kodifike ettik, kanun tekniğine uygun biçimde hükümete sunduk...Şimdi çocuk hukuku ile uğraşan akademisyen arkadaşlarımız bazı İngilizce tercümeleri alarak kanunla ihtilaf halinde...Bu belki İngiltere’de Almanya’da Fransa’da doğru olabilir.....burada yurt dışında bir takım çocuk hukukuna ilişkin araştırmalar yapan arkadaşlarımız bu tasarının hazırlanması aşamasında baştan itibaren böyle birtakım terimler üzerinde bu şekilde dayatmalarda bulundular arkadaşlarımız. Biz bunu yanlış olduğunu ifade ettik...Çocuklarda suç işler. Ama çocuk kendi iradesiyle işlemez, henüz oluşmamıştır. Ama çocuk sürüklenmiştir, itilmiştir...Şimdi bu bizim tasarılarımızdan bir tanesi bu ...Öbürü, uluslararası çocuk kaçırmanın hukuki veçhelerine dair kanun tasarımız var yine bu paket içerisinde...Burada Çocuk koruma Kanunu ile Çocuk Mahkemeleri Kanunu biz birleştirdik...” şeklindeki açıklamalarından da yasanın son şeklinin ilgili kurumunda bilgisi dışında Adalet Bakanlığı Kanun ve Kararlar Genel Müdürlüğünde hazırlandığı ve şekillendiği görülmektedir.*

64.Bu tutanaklar aynı zamanda çocuk ve gençler için unutulmaması gereken somut ve önemli gerçeklerdir. Balık hafızasına genelde sahip olduğumuz veya unutmak istediğimiz gerçeklerde bu tutanak ve bilgileri tekrar hatırlatmayı görev yapmaktadır. Aynı zamanda birer değerlendirme noktası da olmaktadır. Bu bağlamda 15 Temmuz olayı ile ilgili olarak FETÖ/PDY yapılanması sonucu hem yargısal süreçte halen yer alan hem de önce akademiden açığa alınan ve 3817 hâkim ve savcının 2.3.2018 tarihinde HSYK tarafından ihraç edilenlerin arasında Yusuf Solmaz Balo’da yer almaktadır (16). Adalet Bakanlığı Daire Başkanı olarak o dönemde görevli bulunduğu Genel Müdürlükte şekillenen bu Yeni “Çocuk Koruma Kanunu” yasasını “hükümleri itibariyle modern ve ileri bir kanun” olarak değerlendiren ve Yusuf Solmaz Balo’nun Yüksek Lisans Tez Danışmanı Prof. Yenisey “*Yeni Türk Ceza Kanunu ve Yeni Çocuk Koruma Kanunu birlikte ele alındığında, güvenlik tedbirlerine önem veren genel yaklaşıma rağmen onbeş-onsekiz yaş grubu içerisinde ceza sorumluluğu olan çocuklara sadece indirilmiş ceza uygulanabilmesinin çocuk hukuku ile ulaşılmak istenen amaçlara ters düştüğünü belirtmeden geçemeyeceğiz. Yeni Türk Ceza kanununun 31. maddesinin değiştirilerek ceza sorumluluğu olan çocuklara da gerektiğinde ceza yerine güvenlik tedbiri uygulama yetkisinin tanınması yerinde olacaktır.”* şeklindeki yorumları da yer almaktadır.

65.Dolayısıyla; ÇKK ile ilgili gelişmelerin de içinde bulunan Prof. Yenisey” in bu düşüncelerine göre de “suça sürüklenen çocukların” Çocuk Hukuku sistemimizdeki “cezalandırmacı” yaklaşımdan korunduğu yani “koruma”nın sağlandığı ancak bu “modern” yani ÇAĞDAŞ bu yasadaki tek sorunun ise TCK daki 31 maddesinde ki uygulama olduğu; 15-18 yaş gurubundakilere yönelik “ceza sorumluluğu” nun benimsendiği ancak gerektiğinde ceza yerine güvenlik tedbirinin uygulama yetkisinin eksikliğini sorun olarak gördüğü anlaşılmaktadır. Hâlbuki Yasanın bu maddesinin ilk halinin yeterli görülmemesi sonucu TCK yürürlüğe girmeden 26.5.2005 tarihinde herhangi bir gerekçe gösterilmeden cezaların arttırıldığını ve 12-15 yaş gurubu için 3 er yıl ve 15-18 yaş gurubu içinde 4 er yıl olarak olmak üzere bu yaşlar için oldukça önemli olan bu ve buna benzer artışların ise benimsendiği görülmektedir.

66.Bilindiği gibi yeni Türk Ceza Kanunu dâhil olmak üzere diğer yasalar da yürürlüğe girmeden önce kamuoyunun gündemine birden kapkaç olayları ve buna paralel gençlik suçları getirildi ve oluşan bu hava çerçevesinde yasa daha yürürlüğe girmeden bazı maddelerde değişiklikler yapılmıştır. Bu arada çocuk ve gençlere yönelik cezalarda “toplumsal linç” mantığı ile hiçbir eğitimsel yaklaşım olmadan arttırılmış ve “geleceğimiz” dediğimiz gençlerin” gelecekları” daha da karartılmıştır. “Cezalandırıcı” yaklaşımımız ise görüldüğü gibi aynen ve halen devam ettirilmiştir. Tüm bu nedenlerden dolayı çocuk ve gençlerimize yönelik yaklaşımımızda öncelikle bir içtenlik sorununun bulunduğu da görülmekte olup ülkemiz çocuk ve gençlerimize çağdaş uygulamaları uygulamayı yakıştırmak yerine aksine ikiyüzlülük ve riyakârlık özelliği ile onların haklarını bile kısıtladığımız bir yaklaşımın sergilendiği bir durum hala yansıtılmaktadır.

67.Bu yaklaşım sosyal hizmetlerle ilgili yaklaşımlara da aynen yansımıştır. Çocuk ve gençlerimize başta Türk Medeni Kanunun yanı sıra sosyal bir hukuk devlet bağlamındaki hak ve yükümlülüklerin hala “sadaka” anlayışı ile şekillendirildiği bir yaklaşım ile sergilenmektedir. Bu yaklaşımda ise Sosyal Hizmetler ve Sosyal Hizmet

Uzmanlarının araç olarak kullanıldığı ve oldukça pasifize edildikleri, yozlaştırıldığı ise görülen bir gerçektir. Bu yüzden 1942 yılında Dr.Fikret Arık tarafından yazılıp “*Adliye Ceridesi*” dergisinde yayınlanan “Resmi veya Mesleki vesayet nedir?(İsviçre ve Almanya’da mesleki vesayet teşkilatına toplu bir bakış” başlıklı makalesinin hala görmezden gelinmesi çocukların korunması için oldukça önemlidir.1942 yılında yaşanan benzer sorunlar için verilen çözüm önerisi ise görüldüğü gibi halen geçerliliğini hala korumaktadır. Çünkü dijitalleşmiş ve yayınlanmış olan bu makale şimdiye kadar algılanamamış ve algılanmakta istenmemiştir. Görmezden de gelerek BMÇHS dahil hala başta hukukçular olmak üzere Sosyal Hizmetler topluluğu tarafından algılanmasını beklemektedir.

68.Bu önem aynı zamanda kaynak kanun açısından da ayrıca önemlidir. Başta Almanya ve İsviçre dahil idare tarafından söz konusu olan inceleme ve değerlendirilmeye dayalı bir raporun delil (*beweis*) niteliği yargıç dahil bağlayıcıdır. Buna ek olarak uzman ve uzman gözüyle yargıca yardımcı olmaya yönelik bilirkişi(*gutachten*) gibi ayrı bir ayırımın da hukuk açısından gözetilmesini de gerektirmektedir. Bir asırdan daha fazladan beri özellik 1907 tarihli İsviçre Yurttaş/Medeni Kanun’un 317 inci maddesinde suç işleyen çocuk için korumaya yönelik idari açıdan söz konusu olan kurumsal bir yapı tarafından değerlendirilmesinin ceza hukuku açısından zorunlu kılınması ile öne çıkarılan delil özelliği ve bilirkişi ile oluşan bu ayırım çocuklar için öngörülen uygulamanın da temel bir kaynağı olmaktadır (17). Görüş almanın ötesinde kazandırılan özelliğin öne çıkarılmasına rağmen sosyal hizmet konusunda eğitim almamış kişilerin yanı sıra kendi meslekleri dışındaki kişilerce sağlanan bilgi ve değerlendirme için düzenlenen rapor ÇKK ile hala mümkün kılınmaktadır. Çocukların yarar ve esenliğinin gözetilmesi BMÇHS ne rağmen engellenmek ise bir öncelik olmuştur.

69.Dolayısı ile sahip olunan sistem içinde böyle bir yozlaşmaya ek olarak hâkim veya mahkeme, Roma Hukuku özelliğine rağmen idareyi de içine alacak şekilde yetki görüldüğü gibi daha da genişletilmektedir. Aksine kısıtlanması bu sistem açısından temel bir özellik olup Commen Law/Anglosakson sistem açısından da önemli bir ayırımdır. SİR ile birlikte çocuğun işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin belirlenebilmesi amacıyla da adli tıp uzmanı, psikiyatrist ya da zorunluluk hâlinde uzman hekimden görüş alır şeklinde görüldüğü gibi ikinci bir rapor ve değerlendirme yönetmelik ile de ayrıca öne çıkarılmıştır. ÇKK/35 maddesinde açıkça böyle bir düzenleme olmamasına rağmen eski 765 sayılı 54 maddesinde farik ve mümeyyiz gibi temyiz yeteneği için tıbbi açıdan psikiyatrik ve psiko sosyal açılardan bir inceleme ve değerlendirme en azından yasa koyucu yerine idare tarafınca mümkün kılınmakta istenmiştir. Hâlbuki bir sağlık hizmeti sadece tıp açısından günümüzde yetmemektedir. Dünya Sağlık Örgütü /WHO) tarafından sağlık sadece hastalık ve sakatlığın olmayışı için değil, bedence, ruha ve sosyal yönden tam iyilik halidir şeklinde tanımlanmış olması tıp açısından yetmemektedir. Bu tanım ile sosyal iyilik halinin çocuklar açısından görmezden gelinmesi ve engellenmesi tıp açısından ağır bir görev kusuru olup hak ihlaline de ayrıca açıkça nedendir. Bu durum tıp dahil kendi meslekleri dışında bir yetki ve görev ile sosyal bir iyilik halini sağlanması Anayasanın 137inci madde olmak üzere 2, 10 ve 90 maddelerine rağmen hukuka bağlılık başta hukuk açısından da gözetil(e)memiştir. Hem söz konusu olan sosyal inceleme ve söz konusu yetki ve görevin hukuk açısından bir tutarlılık ve uygunluk arandığında ise Afganistan’da çocuklar ile ilgili uygulamaların hala gerisinde olduğu da bu düzenlemelere yansıtılmıştır. ÇKK ve yönetmeliklerde yer alan bu düzenlemeler aynı zamanda ve öncelikle İtalya, İsviçre ve Almanya gibi kaynak kanun ve sistem açısından bir uygunluk ve tutarlılık noktası olup yapısal ve uygulamalar açısından bir uygunluk ve tutarlılık aranmadığı gibi BMÇHS açısında önemli hak ihlalleri açıkça ortaya çıkmaktadır.

Çocuk Hakları Adına Yozlaşma Ve Çocuklar İçin Yüzleşme

70.Halen yürütülen ÇKK için 2005 yılında hazırlama süreçleri ve yansıyan bilgilerde bu açıdan önemli kılmaktadır. Bu süreç SABEV tarafından Ağustos 2007 yılında sosyal hizmet açısından Sosyal Hizmet Uzmanı Nihat Tarimeri tarafından yayınlanmış “Çocuk Koruma(ma) Kanunu” başlıklı çalışmada özellikle ele alınmıştır (18). Bu bilgilerin arasında çocuk ve gençlere yönelik yargılama ve koruma sistemini ve bu konudaki yayınları değerlendirilirken belirleyici ve yasayı çağdaş bulan örneklerden birisini ise TBMM Komisyon Çalışmalarına Hükümet Temsilcisi de olarak katılan Yusuf Solmaz Balo’nun yasa yürürlüğe girdikten hemen sonra yayınlanan Çocuk Ceza Hukuka yönelik kitaplarında yer alan değerlendirmeler ve görüşlerde de bu çalışmada sık sık ele alınmıştır. Yine ele alınan bilgiler arasında Seçkin Yayınlarının Nisan 2005 de hazırlanma sürecinde “*Karşılaştırmalı Güncel Ceza Hukuku Seri*” sinden yayınlanan ve özellikle Alman Gençlik Ceza Hukuk’u dahil olmak üzere konu ile ilgili 35 makalenin yer aldığı “*Çocuklar ve Suç-Ceza*” başlıklı kitapta bilgilerin arasında ayrıca yer verilmiştir.

71.Söz konusu bu kitapta ise Yusuf Solmaz Balo’nun kitabının sunuş yazısını yazan ve yazarın aynı zamanda tez hocası olduğunu belirttiği Prof.Dr.Feridun Yenisey’in de “ *Genç Ceza Hukukunun Yeniden Yapılandırılması Hakkında Bazı Düşünceler* ” başlıklı makalesinde yer alan de bazı bilgileri de ayrıca yer almıştır...Bu kitabın 19. Sayfasında yer alan bu makale de; hem Alman Gençlik Hukuku ile bilgiler ile birlikte sunuş yazısında da bahsedilen Prof.Dr. S.Dönmezer başkanlığında hazırlanan Türk Ceza Kanunu tasarısındaki çocuk ve gençlerle ilgili hükümlerle ilgili bilgiler ve konu ile ilgili önerilerde yer almaktadır. Makale de yer alan

bilgiler bağlamında yapılan bu önerileri desteklemek bağlamında ise özellikle “Alman Ceza Hukuku” ile ilgili bilgilere de yer verildiği görülmüştür. "ÇOCUK KORUMA(MA) KANUNU" başlıklı çalışmanın 75-86 sayfaları arasında yer alan bilgilerden bazıları:

“I-Alman Gençler için Ceza Hukukunun niteliği: Gençlerin işledikleri suçlarla ilgili ceza hukuku,”gerçek ceza hukuku” dur. Ancak, büyükler için uygulanan ceza hukukundan bazı farklar vardır.Genç Ceza Hukuku failin ön plana çıktığı bir daldır. (Taeterstrafrecht) Temel amaç eğitimidir. (Erziehungstrafrecht) “Ceza ve “emniyet tedbiri” birbirine zıt fikirlerdir....Genç tarafından işlenen suç “normal bir “genç suçu olabilir veya bir “hastalığın belirtisi olabilir.....

Genç(lik) Mahkemeleri (Jugendgerichtsgesetz) 1923 yılında kuruldu ve 1943 ile 1953 yıllarında değiştirildi.Süresi belli olmayan ceza kaldırıldı,eğitim tedbirlerinin neler olduğu açıkça belli edildi. Bazı uyuşmazlıkların ve basit suçların hüküm vermeden sistem dışına çıkarılması (Diversion) fikri yerleşti.....

Yaptırımlar: Gençler tarafından gerçekleştirilen eylemlerin hukuki neticeleri (a) Erziehungsmaasregeln: (Weisungen, Erziehungsbeistantschaft, Heimerziehung) (b) Zuhtmittel (Verwarnung,Auflagen,Jugendarrest) (c) Jugendstrafe (mit oder ohne Straftaussetzur Bewaehrung) olarak tasnif edilmiştir. Gençler hakkında ferî cezalar uygulanmaz (JGG 6) ama Fahrverbot – araç sürme yasağı ve Einziehung uygulanabilir.

Gençler hakkında uygulanan müeyyideler:fail ön plana çıkarılarak belirlenir. (Taeterstrarecht) Genel ceza hukukunda,işlenen failin ağırlığına göre ağırlaştırılan ceza sistemi uygulanırken Genç Ceza hukunda failin kişiliği ön plandadır. Uygulanacak müeyyide bakımından hâkime geniş bir takdir yetkisi verilmiştir...

...Genç fail hakkında müeyyide belirlenirken, gelecekteki sosyal yaşantısının nasıl şekilleneceği(soziale Prognose) kriteri göz önünde tutulur.....

Failin birden fazla suç işediği hallerde,”tek ve bir örnek müeyyide” uygulanması kuralı geçerlidir....

Gençlere Mahsus Ceza Muhakemesi Kuralları: Muhakemenin en önemli işlemi kişilik araştırmasıdır. Önsoruşturmada savcının iki önemli görevi vardır. Bunlardan birincisi olayın araştırılmasıdır. İkincisi ise failin kişilik yapısının araştırılmasıdır. Bu araştırmaların hazırlık soruşturması başlar başlamaz yapılması gereklidir...

Genç tarafından işlenen suçlarda savcı tarafından yapılan araştırmaların ilk derecedeki yardımcısı “jugendgerichtshilfe” teşkilatıdır. Bu teşkilat genç hakkında yapılması gereken kişilik araştırmalarını yapmada savcıya yardımcı olur...

Genç hakkında yapılan araştırmalarda failin kişilik yapısının ortaya çıkarılması büyük önem taşır. Bu nedenle, ana babası, kanuni temsilcisi, okuldaki hocaları ve yakın çevresi önemli bilgi kaynağı olurlar...Genç şüphelinin ifadesinin alınmasında bazı özellikler vardır. Yapılan ilk araştırmalar sonunda genç hakkında bir cezaya hükmedilmesi ortaya çıktığı takdirde genç savcısı veya genç mahkemesinin başkanı küçük şüphelinin ifadesini alır veya onu sorguya çeker. Ancak kamu davasının açılması gereken hallerde de kişilik yapısının tespiti amacıyla, küçüğün ifadesinin alınması gerekebilir. Bu ifade almanın amacı, hakime duruşma sırasında küçük failin kişilik yapısı bakımından yardımcı olmaktır. Yoksa amaç suçun ortaya çıkartılması değildir. Bu nedenle, ifade alan veya sorgu yapan kişinin bir “takdir yetkisi” vardır.

Bu takdir yetkisi “ifadeyi veya sorguyu bir resmi tutanağa bağlamak” veya sadece bir “dosya notu” şeklinde düzenlemek biçimindedir.

Genç sanıkların kişiliklerinin tespitine ilişkin soruların sorulması çok önemlidir. Fakat bu soruların sorulabilmesi için, uzmanlık derecesinde bilgi sahibi olmak gerekir. Diğer bir ifade ile, savcı veya hakim bu konuda yetmiş bilgi sahibi kişiler olmaları şarttır. Ancak, küçük failin farik ve mümeyyiz olup olmadığı, yani ruhi ve ahlaki gelişmesini tamamlayıp tamamlamadığı konusunda bir bilirkişi raporu alınması da şarttır.

Bunun yapılabilmesi için kısa veya uzun sürebilecek bir gözlem prosedürü gerekebilir. Bu gibi hallerde, daha hazırlık soruşturmasının başında iken bir uzmanın görevlendirilmesi ve bu uzmanın genç hakkında rapor düzenlemesi şarttır. Alman kanunu bu raporu mecburi hale getirmiştir. Ceza Muhakemesi hukukunda maddi olayın araştırılması ve ortaya çıkartılması ana görevdir ve hazırlık soruşturmasından başlayarak faile ilişkin bütün özelliklerin ve olayın bütün özelliklerinin tam ve eksiksiz bir şekilde araştırılması ve ortaya çıkartılması gerekmektedir. İleride duruşmanın uzamasını önlemek amacıyla hazırlık soruşturmasının ilk anlarından itibaren farik ve mümeyyizlik yönünden bir rapor almak için harekete geçilmelidir. Bu bilirkişinin genç hakkında araştırma yaparak bir düzenlemeye ehil bir bilirkişi olması gereklidir. Yani her psikolog ve her psikiyatr genç hakkında bir rapor düzenlemek için yeterli bilgilere sahip değildir.

Genel ceza muhakemesi hukukunda, kişilik araştırmasının hazırlık aşamasında yapılmasının mecburi hale getirilmesi usul hukuku açısından bazı sakıncalar taşır. Yani suçu işleyip işlemediği hakkında henüz kuvvetli belirtilen bulunmayan bir kişi hakkında kişilik araştırması yapmak suçsuzluk karinesiyle çatışıyor gibi gözükülebilir.

Ancak, genç suçlarında, gencin korunmasındaki ana menfaat, suçsuzluk karinesinin önünde gelir. Yetişkinlerin işledikleri suçlar bakımından, kişilik araştırmasının ancak duruşmadan sonuç çıkarma sırasında söz konusu olabilirse de, gençlerin işledikleri suçlarda, bunun ön soruşturmada yapılması, menfaatlerin dengelenmesi kuralı açısından yerindedir..... Kamu davası açıldığı haller de, bu davanın açıldığı” ilgili yerlere” bildirecektir. İlgili yerler, ” Jugendgerichtshilfe”, vesayet hakimliği, aile hakimliği, gencin okuduğu okuldur. ”

Şeklinde yer almaktadır.

72.Özellikle Prof.Dr. Yenisey’in Karşılaştırmalı hukuk kapsamında Almanya’daki uygulamayı yansıtan bilgilerin verildiği bu makalenin “Alman Genç Ceza Hukukunun Temel İlkeleri” bölümünde yer alan ve tırnak içinde aynen sunulan bu bilgilerde de görüleceği gibi; 1923 yılından beri Almanya’ da uygulanan “*Gençlik Mahkemeleri/Yargılama Kanunu* “ başta olmak üzere Alman Gençlik Ceza Hukukunun odağında “failin” yani olayı yaratanın – taeterstrafrecht” olduğu ve bunun ise “çocuk ve genç” olduğu gayet açıktır. Yasanın temel amacının ise EĞİTİM olduğu ve de bu amaç çerçevesinde “ceza” ve” emniyet tedbirlerinin” birbiri ile zıt fikirler olduğu, uygulamanın ise özellikle “genç” e odaklı olarak yapıldığı yönünde de bilgilere yer verilmektedir.

Alman Gençlik Ceza Hukukunda özellikle failin kişiliğinin ön planda olduğunun belirtildiği bu yazıda uygulamalar ve bu yönde ki yaptırımlar için ise gencin “gelecekteki sosyal yaşantısının nasıl şekilleneceği (soziale Prognose) kiriteri göz önünde tutulduğu” da özellikle belirtilmektedir.

Bu kapsamda; “Muhakemenin” yani konuyu anlayabilmeye yönelik en önemli işleminin ise “kişilik araştırılması” olduğu, bunun ise, hazırlık soruşturması başlar başlamaz yapılması gerekliliği de özellikle belirtilmektedir. Bu araştırmanın ise “jugendgerichtshilfe” teşkilatı aracılığı ile yapıldığı ancak bunun sanki savcılığın yaptığı göreve yönelik bir yardımcı şeklinde olduğu da makale de yansıtılmaktadır.

73.Fakat bu uygulamanın içinde gayet açık ve net olarak yer alan “Jugendgerichtshilfe” şeklindeki bu yapılanmanın Türkçe karşılığının “Gençlik Mahkemesi veya Gençlik Yargılaması Yardımı” olduğu ise nedense cezalarla ilgili bölümde olduğu gibi makale de belirtmeyerek bir asırdan beri söz konusu olan sosyal hizmet ile ilgili boyutunun özellikle yansıtılmadığı da görülmektedir.

Ayrıca, sistemin en önemli parçası ve olmazsa olmazı olan bu kişilik ve sosyal yönden yapılması gereken araştırmanın ise bizdeki “faik ve mümeyyiz” liğin tespiti ile ilgili olduğu ve bununda “ruhi ve ahlaki gelişmesini tamamlayıp tamamlamadığı konusunda bir bilirkişi raporu” olduğu ve sadece “ruhi ve ahlaki “ gelişimin tespitine yönelik bir bilirkişi rapor niteliğinde vurgulanan bu raporun ise mecburi olduğu şeklinde de makale de ayrıca bir bilginin verildiği görülmektedir.

74.Oysaki, gene aynı kitabın 533 sayfasında çevirisi İst.Un. Ar.Gör.Selman Dursun tarafından yapılan ve Freiburg Max Planck Yabancı ve Uluslararası Ceza Hukuku Enstitüsü Müdürü Prof.Dr.Hans Jörg Albrecht tarafından yazılan “ Almanya’da Gençlik Adaleti ” başlıklı Alman Gençlik Ceza hukuku ile ilgili başka bir makale de yer almaktadır. Bu makalenin “Gençlik Ceza Hukuku ve Gençlik Ceza Yargılaması Usulü” bölümünde ise (sf 556):

*“Ceza yargılaması süreci başlatıldıktan sonra, soruşturmayı yapanlar, genç suçlunun kişiliğinin değerlendirilmesi ve yaptırımın seçilmesi için konuyla ilgili kişisel ve sosyal koşullar hakkında bilgi toplarlar. (Gençlik Mahkemesi Kanunu madde 43) Başlamadan hemen sonra, gençlik mahkemesi yardımcısı (Jugendgerichtshilfe) haberdar edilmek zorundadır. Bir sosyal çalışan, genç suç failinin kişisel ve sosyal durumlarını, mahkemeye, uygun yaptırımda bilgi sağlamak için soruşturur. Mahkeme yardımcısı, yargılama boyunca hazır bulunma hakkına sahiptir. **Gençlik Mahkemesinin, sosyal araştırma raporunu kabul etmede takdir yetkisi yoktur. Mahkeme, suçluluk bulgusu ve uygun ceza ile ilgili herhangi bir delilin dinlenmesi gerektiğine ilişkin genel usul kuralına uymak için raporu dinlemek zorundadır (Laubenthal 1993). Genç suçluların velileri hariç mahkeme duruşmaları kamuya (medya dâhil) açık değildir.”** şeklinde yer alan bilgiler ile de görüleceği gibi özellikle İsviçre ve Avusturya dahil Alman sisteminde “Jugendgerichtshilfe/Gençlik Mahkemesi/Yargılama Yardımcısı” tarafından zorunlu olarak yapılan bir “Sosyal Araştırma Raporu” nun dan açıkça bahsedilmektedir. Bu ve raporun Gençlik Mahkemesi tarafından “kabul edilmesinde takdir yetkisinin olmadığı “yönünde verilen bilgiler çerçevesinde ise Prof.Dr. Yenisey’ in aynı konu ile ilgili verdiği bilgiler arasında görülebileceği gibi hem anlam hem de teknik açıdan önemli çelişkiler ve farklılıkların bulunduğu bir durum aynı çalışmada açıkça ortaya çıkmaktadır. Sadece akademik bir etik sorununa kaynak olunmadığı gibi çocuk ve gençlerin yarar ve esenliğinin belirlenmesi için önemli bir kaynaklık yapmaktadır.*

75.Prof.Albrecht’in bu makalesinde yer alan bu bilgiye göre, Alman Gençlik Mahkemesi Kanununun 43 maddesi gereği soruşturma başlandığı andan itibaren “genç suç”lu nun KİŞİLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ vede YAPTIRIMIN SEÇİLMESİ amacı ile kişisel ve sosyal koşullarla ilgili bilgi toplanması zorunluluğu çerçevesinde durumun Jugendsgerichtshilfe yani GENÇLİK MAHKEMESİ/YARGILAMA YARDIMCISI na hemen bildirilmesi gerekmektedir. Bu çeviride,“bir sosyal çalışan ” olarak belirtilen ise bu yapı içinde çalışması gereken bir “Sozialarbeiter” olup bu da Türkiye de “Sosyal Hizmet Uzmanı” veya “Sosyal Çalışmacı” nın

karşılığıdır. Bu “Sozialarbeiter” yani “Sosyal Hizmet Uzmanı” tarafından gencin kişisel ve sosyal durumu özellikle “uygun yaptırımında bilgi sağlamak için” soruşturulur ve bu kapsamda düzenlenen “rapor”un kabul edilip edilmemesi ile ilgili Gençlik Mahkemesinin herhangi bir takdir yetkisinin bulunmadığı ve bu raporun bir DELİL gibi değerlendirilip dinlenmesi gerekliliği de bu makalede gayet açık bir şekilde vurgulanmaktadır. Dolayısı ile bu rapor konusunda bir yetki ve görev öne çıkarken sosyal hizmet konusunda eğitim almamış kişiler için benzer bir yetki ve görev görüldüğü gibi yer almamaktadır.

76.Yine Prof.Dr.Albrect’in verdiği bilgiye göre bu kapsamda Sosyal Hizmet Uzmanı tarafından düzenlenen raporun ÇKK ve yönetmelik ile öngörülmek istenen “bilirkişi raporu” ile de herhangi bir benzerliği olmadığı da açıkça görülmektedir. Çünkü Ceza Muhakemesi usulüne göre Bilirkişi Raporu; özellikle raporu isteyen mahkeme veya savcılık tarafından belli bir konu ile ilgili olarak atanabilecek “bilirkişi” tarafından düzenlenen bir rapordur. Talebe bağlı olarak raporun içeriği istenildiği şekilde kısıtlanabilecek bir özellikte gösterebilmektedir. Özellikle; bu açıdan bir benzerlik bulunmamasına rağmen mahkemede çocuk ve gençle ilgili gerekli tüm bilgilerin yer aldığı bu raporun delil niteliğinde değerlendirilmesi zorunda bulunan bu raporun ÇKK ile öngörülen bilirkişi raporu niteliğinde gösterilmesi ile de bu rapora farklı bir nitelik ve anlam kazandırılmak istendiği de görülebilmektedir. Bu durum basit bir anlam kayması da değildir. Çocukların korunması ile ilgili sosyal hizmet ve buna bağlı olarak çocuk ve gençlerin adalet hizmetine yönelik olup bir yozlaşma sahip olunan sisteme rağmen mümkün kılınmıştır.

77.Bu bilgiler 2007 yılında aynen yayınlanmış olan bu çalışmada yer alırken yine Seçkin Yayınevi tarafından “Çocuklar ve Suç-Ceza” başlığı ile “Karşılaştırmalı Güncel Ceza Hukuku Seri 4” kapsamında “Or.Prof.Dr.Sulhi Dönmezer”in değerli hatırasına armağan” başlığının da yayınlanan bu kitapta, Proje Yöneticisinin Prof.Dr.Kayihan İçel ve Yayına Hazırlayanın Doç Dr.Yener Ünver olduğu belirtilmektedir. Kitabın sunuş bölümünde ise bu kitabının Unicef ve Avrupa Komisyonu desteğinde Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, SHÇEK, Barolar Birliği ile birlikte yürütülen “Türkiye’de Çocuk Ceza Adalet Sisteminin İyileştirilmesi Projesi” kapsamında yayınlandığı da ayrıca vurgulanmaktadır. Dolayısıyla kitabın bu şekilde sunulması vede yazarların ve çevirileri yapanların Akademik nitelikli kişilerden olması nedeni ile kitap Karşılaştırmalı Hukuk açısından bilimsel bir kaynak özelliğindedir. Kitabın bu özelliğinden dolayı da kitapta yer alan metinler bu çalışmada özellikle trnak içinde aynen alınarak sunulmuş ve herhangi bir ekleme yapılmamıştır.

Dolayısıyla; Kita Avrupası dahil olmak üzere bir çok ülke tarafından örnek alınan Alman Gençlik Ceza Hukukunun uygulamasına yönelik karşılaştırmalı hukuk kapsamında hazırlanan bilimsel özellikteki bu kitapta, uygulamanın özüne yönelik başta “jugendgerichtshilfe” yapılanması olmak üzere bu yapılanma tarafından düzenlenen “sosyal araştırma” yani “sosyal inceleme “raporunun algılanması ve yansıtılması ile ilgili birbirinden oldukça farklı iki makalenin yer aldığı görülmektedir.

Humanist ve Haklar bazında da oldukça özel önem içeren bu konuya yönelik “yaklaşım” ve başka ülkelerdeki uygulamaları ülkemize “yansıtma” açısından da gayet açık bir şekilde örnekleyen bu iki makale, aynı zamanda “Kavram “ve “Kavramlaştırma” açısından da durumu/durumumuzu gayet açıkça ortaya koyabilmektedir. Ayrıca; tartışmaya açık bu durumun özellikle yeni yasaya vede son çıkarılan yönetmeliğe de önemli bir ölçüde yansımış olması nedeniyle de her iki makale ile ortaya çıkan bu durum/durumlar, öncelikle bu açılardan da irdelenip değerlendirilme ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır.

Bu ihtiyaç çerçevesinde görüleceği gibi; Alman Gençlik Hukukunun uygulanmasına yönelik bu iki makaleden birisi, bir Alman Akademisyene ait olup diğeri ise bir Türk Akademisyenin ülkemizdeki “Genç Ceza Hukukunun” yeniden yapılanması çerçevesinde örnek alındığı belirtilen Alman Gençlik Ceza Hukuku ile ilgili bilgi veren ve bu kapsamda yapılan öneriler içinde “gerekçe” oluşturan bilimsel kaynak niteliğindeki bir makaledir. Bilimsel nitelikli bu makale aynı zamanda, ülkemizde örnek olarak gösterilen yurtdışındaki bir sistemin veya uygulamanın Akademik çevrelere ve Türk halkına genelde nasıl sunulduğunu ve yansıtıldığını gösteren oldukça güzel de bir örnektir.

Yazıdan da anlaşılacağı gibi Akademik kariyeri çerçevesinde Prof.Dr.Yenisey’in Alman Hukukunu bilmesinin yanı sıra özellikle Alman Gençlik Ceza Hukukunu da bilmesinden dolayı da Almanca diline de hakim olduğu anlaşılmaktadır. Ancak; makalede de görüleceği gibi özellikle ve öncelikle Alman Gençlik Hukuku sisteminin önemli bir parçası olan “Jugendgerichtshilfe” nin Türkçe karşılığının “Gençlik Mahkemesi veya Yargılama Yardımcısı” olduğu ve buna bağlı olarak bir “Sozialarbeiter” yani “Sosyal Hizmet Uzmanı” olan “Jugendgerichtshilfe” nin yani “Gençlik Mahkemesi / Yargılama Yardımcısı” tarafından zorunlu olarak düzenlenen ve ülkemizde ki Bilirkişi Raporundan da farklı özellik gösteren “Sosyal Araştırma /Sosyal İnceleme Raporunun” bu sistemin önemli bir parçası olduğu yönündeki bilgilere ise makale de yer verilmemesi sonucun da uygulamanın temeli oluşturan bu durumun yansıtılmasından kaçınıldığı şeklinde bir durum 2007 yılında ki Çocuk Koruma(ma) Kanunu ile de özellikle yansıtılmıştır. Uygulamanın temeli/özü ile de ilgili bu durumun bu şekilde eksik yansıtılması aynı zamanda Akademik açıdan da tartışmalı bir durumu yaratabilecek

niteliktedir. 2005 yılında beri devam bu uygulama ile ilgili 2007 yılından beri söz konusu olan bu çelişkinin ötesinde ki somut bilgiler aynı zamanda bir "delil" özelliğini de hala devam ettirmektedir

Diğer yandan; Prof Albrecht' in aynı kitapta yer alan aynı makalesinin bir bölümünde de görüleceği gibi

“Gençlik Mahkemesi Kanun’ un çıkarılmasından bir yıl önce 1922 tarihli Gençlik Refahı Kanunu (jugendwohlfahrtgesetz) yürürlüğe girdi. Kanun daha sonra yirmi bir yaşından (bugün 18 yaş) başlayacak olan, hukuki sorumluluk yaşı altında, bakım ve eğitim ihtiyacı içinde olan gençleri hedef almıştır” şeklinde bilgi vererek “Gençlik Mahkemeleri Kanun”un dan önce hem karar alan hemde uygulamaya yönelik Almanya daki “resmi vesayet kurumları” olan “Jugendamt” ların durumu ile de ilgili bir bilgiye yer vererek bu konunun diğer önemli boyutu ile de ilgili bir bilgilendirilme de yapılmaktadır. 1922 yılında Almanya da Sosyal Refah/Sosyal Hizmetler veya Sosyal Yardım kapsamında yürürlüğe giren ve bilgi verilen bu “Gençlik Sosyal Hizmet Kanun” un yürürlüğe girdiği tarihteki orjinal başlığı ise “ Einführung der Jugendgerichtshilfe durch das Reichsjugendwohlfahrtsgesetz(RJWG)” (Kaynak www.jugendgerihshilfe.de.Historie.) olup görüleceği gibi bu konunun 1922 yılından beri Alman Vatandaşlık /Medeni Yasasına dayalı Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet ile ilgili önemli bir süreci de bulunmaktadır.

Bu hem Yurttaşlık-Vatandaşlık/Medeni yasaya bağlı sosyal yardım ve dayanışma da içeren sosyal hizmet yapılanmasına hem de “ceza” yapılanmasına paralel oluşturulan ve her iki makalede de bahsi geçen Almanya’daki “JUGENDGERİCHTSHİLFE/Gençlik Mahkemesi veya Gençlik Yargılaması Yardımı” şeklinde adlandırılan bu yapılanma ve uygulamalarla ilgili bazı bilgilerinde bu bağlamda irdelenmesi ve değerlendirilmesi ihtiyacını da hala ortaya çıkarmaktadır.

Almanya ki bu uygulamalarla ilgili olarak özellikle belli resmin canlandırılması ve anlaşılabilmesi için kısaca bir örnek ve bilgi vermemiz gerektiği takdirde ise buna Almanya da Türklerinde yoğun olarak yaşadığı Münih’teki uygulamadan da başlayabiliriz.....

Bunun için ise internette ki olanaklardan yararlanmamız mümkündür. Bu bağlamda internetteki hem Münih şehir idaresinin web sayfasını hemde bu birimin tanımı ile ilgili broşürü incelediğimizde ise Münih şehrinde yaşayanlara yönelik “Jugendgerichtshilfe” biriminin Münih Şehir İdare yapılanması içinde Sosyal Hizmetlerle ilgili dairesi olan: “Sozialreferat” in Stadtjugendamt /Şehir Gençlik Dairesinde ki bir birim olduğu da gayet açık bir şekilde görülecektir(Kaynak.www.muenchen.de).

Dolayısı ile 2007’den beri var olan bu bilgiler aynı zamanda çocuk ve gençlerin yarar ve esenliğinin gözetilmesi bağlamında bir yozlaşmayı ve de buna bağlı olarak bir yüzleşme içinde bir bilgi kaynağıdır. Ancak bu konuda herhangi bir yüzleşme olmadan sosyal hizmet ve sosyal hizmet yöntemleri ile ilgili olarak hem sistem hem de karşılaştırmalı bilim açısından yer verilen sosyal araştırma ve uygulamaya yönelik bilgilerin ve özelliklerin hala ele alınmaması yerine bir çok açıdan meşru kılınması ile oluşan düzey aynı zamanda Yargıtay tarafından da aynen yansıtılmıştır. Bu durum sorunu daha da derinleştirmiştir.

Yargıtay

78.Yargıtay Ceza Genel Kurulu 12-15 yaş grubuna yönelik ceza sorumluluğun yetişkinler gibi varlığının kabulü ile ilgili çeşitli kararlara da çeşitli şekilde yer almıştır. Yansıyan bu kararlar ile de hukukun üstünlüğü ve bağlılık yerine SİR ile koruyucu ve destekleyici tedbirin değerlendirilmesi de önemli bir şekilde çocukların yarar ve esenliği de engellenmiştir. Yargıtay içtihatlarına bakıldığında ise TCK’nın 31’inci maddesi 2’nci fıkrası belirleyici bir unsur ve sorun kaynağı olup hukukun üstünlüğünün yerini de almaktadır. ÇKK’nın 35’inci maddesi ve ÇKKUY’nin 20’inci maddesinde düzenlenen ceza sorumluluğunun tespiti için farklı farklı kararlarda bu bağlamda verilmiştir. Yargıtay’da çocuk ihtisas dairesinin olmaması gibi taleplerin arasında yer alan çözümün TCK/31 ile de mümkün olmadığı gibi aranılan kararlar ile de aslında çocuklar korunması yerine canavarlaşmış bir uygulama devam etmektedir. Ceza dairelerinin suç tipine göre dosyaları incelemesi sonucunda farklı dairelerden farklı yönde kararların çıktığı ve bu nedenle de uygulama birliği oluşmadığının düşünülmesi ise bu yaklaşım ve uygulama ve avukatlık hizmeti ile de yetmemektedir.

79.Türkiye de hala çocukların yüzde ellisinin ise yetişkinler tarafından yürütülen mahkemelerce karar verildiği de görmezden gelen önemli gerçektir. Bir tepki ve talepte yoktur. Çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemesi ile diğer mahkemeler arasında herhangi bir fark olmadığı da yansıyan bilgilerde yansıtılmaktadır (19). Bu kararlar ve uygulama ile çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemelerine bir ihtiyaç olmadığı da bu açıdan üzüntü verici bir gerçektir. Şimdiye kadar mahkemelerde dosyaların renklerini bile değiştirmeyerek öncelik bile alınmadığı yargısal bir uygulama ile 2005 yılından beri iki milyondan fazla çocuk ve gençlerin geleceklerinin karartılması da böylece mümkün kılınmaktadır. Yargıtay açısından uygulamayı belirleyen kararlar arasında ise TCK/31 madde bağlamında ceza sorumluluğu açısından ise SİR veya hekimler ve de SİR ve hekimler tarafından düzenlenen raporlar konusundaki çelişkilerin giderilmesine içinde farklı farklı alınan kararlar aynı zamanda bir asırdan beri söz konusu olan uygulamaların ve yapıların engellenmesi için verilen çabalarının da bir ürünü olarak ta aynen devam etmektedir. Yansıyan kararlardan yer alan bu karar (YCGK. 26.03.2013, 2012/9-1468 E.,

2013/101 K.)göre de görüleceği gibi çocuk ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanı tarafından hazırlanan raporlara göre işledikleri iddia olunan mala zarar verme fiilinin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayabildikleri ve bu fiil ile ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneklerinin geliştiği gene sosyal hizmet uzmanı tarafından hazırlanan sosyal inceleme raporlarına göre de işlemiş oldukları fiilin anlam ve sonuçlarını algılayabilecek düzeyde oldukları nedeniyle herhangi bir koruyucu ve destekleyici tedbir uygulanmasının gerekmediği konusunda karar bu açıdan önemli bir örnektir (20).Çocukların korunmaları yerine hala cezalandırılmasına yönelik uygulamayı da bu karar belirlemiştir. Bu karar aynı zamanda eski uygulamanın aynen devamı olduğunun da önemli bir kanıtıdır. Özellikle 1889 tarihli İtalyan Ceza Kanunu tarafından aynen uyarlanan eski TCK'nun 54'üncü maddesinde öne çıkarılan "farik ve mümeyyiz" olmak suç iradesi işlenen fiilin suç olduğunu bilmektir. Fark ve temyiz ile hareket edilmiş ise temyiz kudreti 1889 tarihli yaklaşım ile de suç kastının var olduğunda bir yetişkin gibi eş kılınmış olması kararlara da aynen yansımıştır. "Temyiz" gibi bir uygulamanın ortak bir tanım olmadığı içinde pozitif hukuka dayalı yaklaşım ile "temyiz" konusu 1930 tarihli İtalya Ceza Kanununda ele alınmamıştır.98'inci madde ile de istemek ve anlama yeteneğinin sadece ele alınmasına rağmen TCK/31 ile 1889 tarihli uygulama Yargıtay tarafından aynen devam edilmiştir. Hakimlere yardımcı olan bilirkişi özelliğinin ve de anlayarak ve isteme konusunda kanaat edilmesinde sadece cezalandırma bağlamında sadece indirim söz konusu olmasının çocuklar/küçükler için mümkün kılması aynı zamanda tebirden yararlanılmasının ortadan kaldırılmasının 2018 yılında bile aynen devam etmesi hala önceliklidir. Çocuklar yerine eski ve ilkel bu uygulamanın korunmasına yönelik bu yaklaşım ile Anayasa ve sözleşmelerin ele alınması yerine ÇKK ve özellikle "Çocuk Koruma Kanununun uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" ve buna yer alan 4'üncü maddede yer alan "İkinci ve üçüncü fıkralardaki hâllerde, hâkim veya mahkeme, sosyal inceleme raporu ile birlikte çocuğun işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin belirlenebilmesi amacıyla adli tıp uzmanı, psikiyatrist ya da zorunluluk hâlinde uzman hekimden görüş alır. " şeklinde ÇKK dahil bir yasal düzenlemede yer almayan bir uygulamanın mümkün kılması ve uygulamayı da belirlemiş olması çocuklar için utanç verici bir özelliği de kazandırmaktadır. BMÇHS'nin 40'inci maddesi ve Pekin Kuralının 16. maddesinin özellikle ele alınmadığı gibi artık çocukların korunması hukuk ve hukuka bağlılık açısından yargısal bir uygulama ortadan kalkmıştır. Bu karar(lar) aynı zamanda Türkiye açısından gurur vermek için değil çocuk ve gençler için her türlü yorum ve adlandırmaya da nedendir. Özellikle bu aykırılıkları ve görmezden gelinmeler ile BMÇHS ve Pekin Kurallarına rağmen meşru kılmalar ile derinleşen bu sorunun engellenmesi de bir öncelik olmaktadır.

80.Dolayısı ile 2005 yılından beri ÇKK'daki uygulamanın evrenselliği ve hukukun üstünlüğü yerine öne çıkarılmış benzer bilgiler mevcut uygulamanın aynı zamanda bir sorun kaynağı olarak devam etmektedir. Adil bir yargılamada öncelik olmadığı gibi ÇKK ile somut katkılarla var olan birliktelik idare ve dolayısı ile tıbbi açıdan hala aranılan özellik böyle zorunluluğun bir parçası olan SİR'nun özellik ve işlevi bu katkılar ile görüldüğü gibi öne çıkmaktadır. BMÇHS nin 40 maddesi ile birlikte Pekin Kuralının 16 maddesi çocuk hakları adına ortadan kaldırmaya da neden olmaktadır.. Aynı sistemde yer olmasına ve kaynak kanunlar bağlamında bir asırdan beri söz konusu olan sosyal hizmet boyutu ve önem ise böylece şekilsel hale getirilmiştir. Adil bir yargılama kapsamında yer alan zorunlu avukatlık hizmeti (müdafî, vekil) de çocuklar adına bu katkılar ile de şekillendirilmiştir. Çocuk hakları gibi önemli bir savunuculuk boyutu ile ilgili önem ve görevin önemsiz hale getirilmesinin de nedendir. Hukukun üstünlüğü ve bağlılığın bir parçası olunmasına rağmen BMÇHS, bir amaç olma yerine bir araç haline evrilmiştir. Üç köfte beş kuruş yaklaşımı ile oluşan mazeret üretmeler ve kanıksanma, vicdanların nasırlaşması çocuklar açısından ayrı bir tehdit ve tehlike boyutuna dönüşmektedir.

81.Çocuk ve gençler ile ilgili yarar ve esenliğinin gözetilmesi ve adil bir yargılama açısından öne çıkarılması gereken uygulamaların önemli yansımalarından birisi de bilindiği gibi Yargıtay ve/veya "Karartek" arama motorlarında yer almaktadır. "5395","sosyal inceleme", "pedagog", "bilirkişi" gibi kelimeler ile ulaşıldığında benzer binlerce kararların hepsi görüldüğü gibi hukuk üstünlüğü yerine ÇKK/ 35 ve TCK/31 ile ve de yönetmeliğin 20. maddesini öncelikli kılmaktadır. Özellikle yönetmeliğe yönelik var olan aykırılık dâhil BMÇHS ve Pekin Kuralının 16. maddesi ile ilişki ve varlığının avukatlık hizmeti bağlamında savunma görevinin hala yerine getirilmediği de kararlarda açıkça yansımaktadır. Yoksa şimdiye kadar AİHM'e kadar bir süreç ile sonucu ulaşmak mümkün olabilirdi. Bazı kararlarda sosyal hizmet konusunda eğitim almamış "uzman pedagog" ve "uzman psikolog" veya "sosyal çalışma görevlisi" gibi kişilerce düzenlenen sosyal inceleme raporları ile bilirkişi özelliğinin kararlara yansıtılmasının teknik ve hukuk açısından ele alınmadığı gibi adil bir yargılama açısından oluşan bu aykırılığın hala yargısal ve hukuksal açıdan mümkün kılması aslında yaşanan sorunu avukatlık hizmeti ile birlikte daha da derinleştirmektedir. Yargıç ile ilgili ilişki ve tarafsızlığın gözetilmemesinin yanı sıra kendi beceri ve yetkisini de içeren bir uzmanlığın dışında ki kişilerin yer alması ve çocukların geleceğinin belirlenmesi konudaki tepkisizlik ve pragmatizm ise diğer bir insan kalitesinin göstergesi de olabilmektedir. Vicdanların nasırlaşması gibi bir katkıda söz konusu olabilmektedir. Bu durum sadece adil bir yargılama ve hak ihlalleri ile de ilgili olmayıp yetkisi olmayan kişiler ile oluşan bir kamu zararı vergi verenler açısından diğer bir önemli sorun kaynağıdır.

82.Farik ve mümeyyiz raporu gibi tıp açısından düzenlenen 1889 tarihli İtalyan Ceza Kanununun 1930'da terk edilmesine ve bilinmesine rağmen TCK ile hala devam edilmesi ile 12-15 yaş grubundaki gençlerin tıp açısında yapılan bir değerlendirmede % 95'in de farik ve mümeyyize sahip olduğu yönünde ki değerlendirmelerin kabul edilmesi ile diğer gençlerin geleceklerinin karartılması bu beceri ve bilgi düzeyi ile de hala mümkün kılınmaktadır. Çocukların ve gençlerin çocuk hakları adına bir kuyuya itilmesi için diğer bir örnek ise Prof. Dr. F. Yenisey'in katkıları ve Doç. Dr. Yusuf Solmaz Balo tarafından en son (*Çocuk Ceza Kanunu. Sf,114-153*) başlıklı yayındır (21). Sosyal inceleme ile ilgili bölümlerde yer verilen kararların hukukun üstünlüğü ve bağlılığı açısından değerlendirilmesi yerine ÇKK ile meşrulaştırılması ayrı ve önemli örnektir. Akademik ve uygulama konusunda öne çıkan kanunperestlik ile de sosyal hizmet ve hukuk açısından bir yozlaşma içinde önemli bir göstergedir. Hem Barolarca hem de UNICEF Türkiye tarafından verilen danışmanlık hizmeti kapsamında ki eğitim ve bilgilerde halen bu yöndedir (22).

83.Bu bilgiler arasında Adalet Bakanlığınca internet ortamında da yer alan "Mağdur Çocuk Haklarına İlişkin Öneriler" (23) başlıklı çalışma en son çalışmalardan birisi olup sosyal hizmet, hukuk ve adalet içinde önemli bir örnektir. Özellikle 1942 yılında Prof.Dr.Fikret Arık (1913-1965) tarafından yayımlanmış makalesi ve 2005 yılında Prof.Dr.Hans Jörg Albrecht tarafından yayımlanmış makalenin Türkçeye çevrilmiş bu metin önemli bir uygunluk ve tutarlık içinde kaynak olmaktadır. Çocukların korunması dahil sosyal hizmet açısından bir asırdan beri söz konusu olan yapılanma ve de sosyal inceleme ile ilgili delil özelliğini içeren bilgiler ve de Afganistan'da ki uygulama bu örneği daha da önemli kılmaktadır. Evrensel bir uygulama ve dahil olunan sistem açısından bir uygunluk ve tutarlılık bilim dahil aranmayı da bu bilgiler için gerekmiştir.2017 de Bahçeşehir Ünivesitesi tarafından yayımlanmış olan bu çalışmada yer alan Prof.Dr.Yenisey'in sunuş yazısında görüleceği gibi " *Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü Mağdur Hakları Daire Başkanlığı, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne mukayeseli hukuku ve Türk çocuk adalet sistemini oluşturan mevzuatı tarayarak mağdur haklarını ve özellikle de mağdur çocuğun haklarını güçlendiren bir bilimsel araştırma yapma görevi verdi.*" şeklinde özetlenmektedir.

84.Bu özette "*Mağdurun bir çocuk olduğu hallerde yetişkin bireylere nazaran günümüz ve gelecek için çok daha ağır sonuçlar meydana geldiğinden, çocuk mağduriyeti ayrı bir önem taşımaktadır. Çalışmamız da çocuk hukukuna ilişkin olduğundan özellikle bu husus üzerinde durulacaktır. Çocuk hakları açısından uluslararası alandaki temel belge olan ve Türkiye tarafından 1990 yılında imzalanan BM Çocuk Hakları Sözleşmesi 39'ncu maddesinde mağdur çocukları, 40'ncü maddesinde ise suça sürüklenen çocukları düzenlemektedir. Ancak unutulmamalıdır ki suça sürüklenen çocuklar da aslında mağdurdur ve bu kapsamda değerlendirilmektedir.*" şeklinde özetlenmesi BM Pekin Kuralını da aynı zamanda öne çıkarken hem bu 39 uncu madde hem de ÇKK ile söz konusu olan "*suç sürüklenen çocukların*" mağdur kapsamında olması da bu çalışmayı özetlemektedir. İki terim ve tanımın özellikle birlikte olunması aynı zamanda "*mağdur*" kimdir soruna da yanıt aranmaya da nedendir. Bu birliktelik TCK/31 ile yargı ve idare tarafından yürütülen uygulamalar sonucunda çocukların sisteme girdiği andan itibaren mağdur olduğunun da açık bir ikrarı/itirafı bu çalışmada da kabul edilmiştir. Bir doğrulama ile de yapılan bu ikrar/itiraf ile çocuğu kimden korunup kollanmadığını ek bir kargaşaya da neden olmaktadır.

85.Görüleceği gibi Mağdur Çocuk Hakları Raporu şeklinde de yayımlanmış bu rapor ve bilgiler 2005 yılından beri uygulamayı, sorun ve nedenleri ile birlikte yansıtmaktadır. BMÇHS ile de yer alan ilkeler maddeler açısından ele alınmıştır. Sözleşmede yer alan mağdur durumdaki çocukların iyileştirilmesi ile ilgili olarak 39'uncu madde ve çocuk (?) adalet sistemimin uygulamasına yönelik 40'ncü maddede ayrıca ele alınmıştır. Bu bağlamda 127-183 sayfaları arasında Çocuk İzleme Merkezi dâhil günümüzde hala uygulanmakta olan uygulamalarda çeşitli açılardan yer almaktadır. Çocuk(?) adalet sistemi açısından ise ÇÇK ve uygulamalar konusunda bazı teknik yakınmalar sorunlar dışında sosyal inceleme raporu, sosyal çalışma görevlisi ve/veya pedagoğ gibi mevcut uygulama ve yaklaşım bu raporda görüldüğü gibi aynen yansımaktadır.

86.Bu raporun 150. Sayfasında yer alan "*Sosyal Çalışma Görevlisinin Rolü ile İlgili Sorunlar*" da ele alınmıştır. *Adalet Bakanlığı tarafından her çocuk mahkemesi ile çocuk ağır ceza mahkemesine en az 1 kişi olmak üzere yeterli sayıda psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyal hizmet alanında en az lisans düzeyinde eğitim veren kurumlardan mezun olan sosyal çalışma görevlisi atanmaktadır. Sosyal çalışma görevlilerine ilişkin hususlar esas olarak TCK ve ÇKK'da düzenlenmiş olmakla birlikte, CMK'da yer verilen bazı kurumların uygulanması ve gerek ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı gerekse infazdan sonraki süreç açısından da bu kişilere ihtiyaç duyulmaktadır. Sosyal çalışma görevlilerinin görevlerinin ve görevlerini yerine getirirken uymaları gereken esasların belirlenmiş olduğunu, bu kişilere her yerde görev verildiğini ve hazırladıkları sosyal çalışma raporlarının kullandığı yerlerin de çok geniş olduğunu görmekteyiz. Fakat buna mukabil bu kişilerin çalışma koşullarının iyi olmadığı, statü sorunları olduğu ve hatta rahatça çalışacak odalarının dahi bulunmadığı dile getirilen sorunların başında gelmektedir. Bu nedenle, böyle önemli görevler yüklenen bu kişilerin sistem içine daha çok entegre edilmesi ve ortak görev tanımlarının belirlenmesi gerekmektedir.*" şeklindeki bilgiler evrensel bir uygulama yerine ÇKK'na yönelik bir değerlendirmeyi öne çıkarırken Afganistan da bile söz konusu

olmayan bir uygulamanın Türkiye Cumhuriyeti çocuklarına hala uygun görülmesi bu bilgilerin arasında da görüldüğü gibi yer almaktadır. Böyle bir bilgi (ler), evrensel bir akademik bilim ve uygulama açısından uygunluk ve tutarlığının hala aranmadığını veya istenmediğini de yansıtmaktadır. Etik dahil bir düzeyin ötesinde çocuk hakları adına çocukların aşağılanmasına da böylece yardımcı da olabilmektedir. Özellikle sosyal hizmetin bir hak boyutu ve ihtiyacın kamusal yapı ve uygulamalar açıdan öne çıkarılan bu yükümlülüğün yerine getirilmesi yerine boş bırakılan bu hizmetin ve ihtiyacın giderilmesi yönelik kendine özgü uygulamaya yönelik bu görüntü ve yaklaşım görüldüğü gibi 2005 yılında aynen devam ettiği de görülmektedir. Evrensel bilim ve uygulama açısından düzeyin aşağıya itilmesine neden olan bu görüntü ve yaklaşım özellikle sosyal hizmet ile ilgili boyutun hukuk ve adalet açısından yozlaşma dahil nasıl ele alınıp alınmadığı için önemli bir örnektir. Bu raporda avukatlara yönelik bir eğitimin öne çıkarılması gibi uygulamaya yönelik bazı ve bilinen yakınmalar dışında adil yargılama boyutu ile ilgili hak boyutu ve somut hukuksal çözüm ise bu raporda önemli bir eksiktir. Bu eksiklik, evrensel bir bilim ve uygulamanın yanı sıra hukukun üstüne dayalı adil bir yargılamadan uzaklaşması için de bir amaç olarak ta ortaya çıkabilmektedir. Aynı zamanda TCK/31 ile hala yürütülen uygulamanın da hala meşru kılınmasına yönelik bir kaynak özelliği bu rapor ile de amaç olduğu görülmekte olup özellikle 163 ve 164.sayfaları düşündürücü bilgilerdir.

87.Ayrıca ÇKK ile öngörülen uygulama açısından bu tespit ve değerlendirmeler bağlamında çeşitli önerilere de yer verilmiştir. 198 ve 199 sayfalarda yer alan 49. öneri ise "*Koruyucu ve destekleyici tedbir kararı veren ayrı bir hâkimlik makamı oluşturulmalıdır.*" Şeklinde. Öneride yer alan bilgiler ile birlikte 46'ncı öneri "*Tüm çocuklar, koruyucu ve destekleyici tedbirlerin kapsamına girmelidir.*" şeklindeki öneri ve bilgiler görüldüğü gibi 1942 yılında Prof.Dr. Fikret Arık tarafından yapılan önerinin noktasında olunmadığının da somut bir örneğidir. Çocuk ceza hukuk başlığı altında ise yer alan öneriler arasında 201. Sayfada yer alan 3. öneri ise "*Çocuk sorumluluğunun aksi ispat edilemeyen kanuni karinelere bağlanması yerinde değildir, bunun değiştirilmesi gerekir.*" şeklindedir. Bu bilgilerin arasında ise "*Çocuğun hukuki sorumluluğu bakımından BK 65 ve MK 369'dakidüzenlemeler ihtiyaçlara cevap vermekte ise de çocuğun cezai sorumluluğu bakımından aksi ispat edilemeyen kanuni karinelere yaratılmış olması yerinde değildir. Yaş gruplarının takvim yaşı olarak saat ve gün hesabı ile belirlendiği durumda, çocuğun gelişme seviyesinin birkaç gün içinde farklı olmayacağı düşüncesi ile bilirkişi incelemesi neticesine göre bilimsel verilere dayanarak çocuğun işlediği fiilin anlam ve sonuçlarını algulama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğine sahip olup olmadığının belirlenmesi gerektiği görüşündeyiz.*" Şeklin de yer almıştır. Dolayısı ile TCK/ 31 ile yaklaşımın hala eski 765 sayılı TCK/54 maddesine yönelik yaklaşım ve uygulamanın evrensel bilim ve uygulama açısından uzaklaşması bağlamında SİR gibi bir asırdan beri söz konusu olan delil niteliğindeki özellik ve işlevin yerine hala "bilirkişi" özelliği ile çocukların cezalandırılmasını öne çıkaran bu bilgi ve öneri görüldüğü gibi evrensel ve bilim açısından uygunluk ve tutarlık gözetilmeden aynen yansımaktadır. Etik dahil biliminde aşağılandığı bir düzeyde ortaya çıkmaktadır. Halen bilirkişi ile mahkemede söz konusu olan yargıçlar ve görevliler arasında ilişki ile de bağımsız ve tarafsızlık boyutunun adil bir yargılama açısından hala kaçınılması; böyle bir görevde aday ve asli görevler arasındaki farklılığın hala gözetilmediği de görülmektedir. Yine bilirkişi ile ilgili olarak son yapılan düzenleme ile beş yıl gibi kendi mesleği konusunda uzmanlık sürenin benzer açıdan da hala gözetilmemesi de diğer bir göstergedir. Böyle bir direnç ve ısrar ile bu bilgiler ve kaynak kanun özelliği bağlamında söz konusu olan 1907 tarihli İsviçre Yurrtaş/ Medeni Kanunu(ZGB) ve dolayısı ile Türk Medeni Kanundaki bir noktaya gelinmediği gibi Prof Dr.Fikret Arık tarafından 1942 de yayınlanan bilgi noktasına gelinmediği aynı zamanda da açıkça görülmektedir. Bu durum özellikle gene 1930 tarihli İtalyan Ceza Kanununda ötesinde bir durumu da yansıtmaktadır. Sistem acıdan da yine 2005 yılında Alman hukukçu Prof.Dr.Hans Jörg Albrecht tarafından yansıtılan bilgi ve uygulama noktasına hala gelinmemesi düzeyin aşağıya itilmesi içinde önemli örneklerden birisidir.. Bilim ve çocuk hakları adına bu çeşitli öneriler aynı zamanda bir asırdan beri yaşanan yapısal sorunu çözmeye yönelik olmadığı da görülmektedir. Çocukları uygarlık açısından da bakmak ile uygunluk ve tutarlığının evrensel açıdan da aranılması yerine önerileri içeren bilgilerin daha çok savruk bir şekilde ele alınmış olması da çocukların yarar ve esenliğine ulaşılmasının henüz hedeflenmediğini de yansıtmaktadır.

88.Bu önerinin 211 ve 212. Sayfasında yer alan 36.ıncı öneri ise "**Çocuk ile ilgili bir üst kurul oluşturulması düşünülmelidir.**" şeklinde bu rapor ve hedef ise sonunda yer almaktadır. Bu öneri bağlamında yer alan bilgiler arasında ise "*Çocuklar ile ilgili bir üst kurulun oluşturulması gereklidir. Bilindiği üzere ülkemizde çocuklarla ilgili çalışmalar yapan birçok kurum ve kuruluş vardır. Bu kurum ve kuruluşlar arasındaki koordinasyonu sağlamak üzere bağımsız bir üst kurul oluşturulması yerinde olur. Bu konuda diğer bir alternatif Adalet Bakanlığı bünyesindeki Mağdur Hakları Daire Başkanlığı'nın bu görevi üstelenmesidir veya Başbakanlığa bağlı, görev ve yetkileri belirlenmiş, ayrı bir statüsü olan bir genel müdürlük kurulması da düşünülebilir. Zira bu konu bütün bakanlık ve yerel yönetimleri ilgilendirmektedir. Çocuklarla ilgili bağımsız bir yapı oluşturulduğu takdirde, bütün sorunların tek bir yerden koordine edilmesi sağlanmış olacaktır. Oluşturulacak üst kurulun yaptırım gücünün de bulunması önemlidir. Ancak koordinasyonu hem idari hem de adli açıdan düşünmek gereklidir. Adli hizmetlere ilişkin koordinasyonun, bu konuda görevlendirilecek hakimler tarafından sağlanması uygun olur. Disiplinler arası çalışma da önem arz eder. Konu çocuk olduğunda, öğretmenler, polisler,*

hukukçular, doktorlar ve ilgili tüm meslek grupları birlikte çalışmalıdır. Sosyal hizmet uzmanlarının görevinin önemli olmasına karşın sayıları azdır. Bu kişilerin mesleki standartlarının ortaya konulması gereklidir. Çocuk polislerinin aldıkları eğitimlerin de artırılması lazımdır. Çocuk izleme merkezlerinin sayılarının da artırılması gereklidir. Bu ihtiyaç özellikle Anadolu'da söz konusudur Okullar ile iş birliği yapılması da önemlidir. Öğretmen gerektiğinde polisle beraber çalışmalıdır. Suç işleme yolunda olduğundan korkulan çocuklarla, çocuk polisinin iyi bir iletişim kurması, hatta konferanslar vermesi, fakat bunları korkutucu bir şekilde büründürmeden yapması önemlidir. "Bu öneri aslında 1942 yılından beri var olan bilginin hala anlanmak ve değerlendirmek istenmediğini de ortaya koymaktadır. Aynı sistem ve uygulama açısından öngörülen kurumsal yapıların bir asırdan var olmasını görmezden gelme ile kendine özgü bir uygulamanın inşasına yönelik hedef bu raporu farklı boyutlara da taşımaktadır. Bilindiği gibi UNICEF Türkiye tarafından Adalet Bakanlığına yönelik bir proje de vesayet kurumu ve gençlik savcılık uygulaması ayrı bir bölümde ele alınmıştır. İsviçreli uluslararası danışman tarafından rapor hazırlanmıştır. Diğer rapor ve bilgiler yayımlanmasına rağmen bu raporlar hala yayımlanmamıştır. Ayrıca İsviçrede Gençlik Savcılığında da görev yapmış uluslararası danışmanın sempozyumunda İngilizce yayınlanmış metin ise hala Türkçeye çevrilmemiş olması ve tek olmasında manidarında ötesindedir. Bilim ve teknik açıdan kamuya yansıtılmanın engellenmesi için yapılan bu öneri çocuklar açısından yeniden düşünülmesini ve değerlendirilmesini gerektirmektedir. Halbuki sahip olunan sisteme rağmen 1942'den beri gerçeklerin peşine düşülmesi yerine görmezden gelinen yaklaşımın ısrarlı bir şekilde görmezden gelinmesi ve perdelenmesi ile sağlanan direnç ve ısrarın da ayrıca değerlendirilmesi ve sorgulanması çocuklar ve insanlık için daha da önemlidir. Özellikle böyle bir direnç ve ısrar bağlamında çocukların korunması yerine 2005 yılında 5395 sayılı Çocuk Koruma(ma) Kanunu gibi bir özelliğin ve Hammurabi yasaların devamı ile yine Mağdur Koruma(ma)Kanunu gibi benzer bir düzenlemeye katkı verilmek istendiğini bir durum bu raporu önemli kılmaktadır.

89.Özellikle bu öneride yer alan "**Sosyal hizmet uzmanlarının görevinin önemli olmasına karşın sayıları azdır.**" şeklindeki bilgi ve gerekçe oluşturma kısaca gerçek ile özellikle örtüşmemektedir.2005 yılında ÇKK/3-1 e maddesi ile söz konusu olan sosyal çalışma görevlisi gibi absürt tanımlama sonucu benzer bir gerekçe oluşturulması bu gerçeğinden peşine düşülmesini gerektirmektedir. Özellikle sosyal hizmet konusunda eğitim almış kişilerin benzer kılınmasına yönelik bir gerekçe ile SİR dâhil bir hak olan sosyal hizmetten yararlanma hakkına yönelik yöntemlerin uygulanması bu düzenlenmeyi ve uygulamayı Çocuk Koruma(ma) Kanunu özelliğini böylece kazandırmıştır. Çocuk, kadın, aile dâhil sosyal hizmetin Afganistan'da bile söz konusu olmayacak bir yozlaştırılmanın uygun görülmesi ve böyle bir gerçeğe dayalı bilgi ile mümkün kılınması bu açıdan önemli bir gerçektir. Bir asırda söz konusu olan yapı ve uygulamalara rağmen evrensel bir uygulama ile çocukların korunmasının peşine düşülmesi yerine ve BMÇHS rağmen çocuk ağır ceza mahkemelerinin sağlanması ile yargıçların kariyerlerinin öncelik aldığı ve sosyal hizmet yerine yargısal bir uygulamanın hala öncelik kazanması böyle bir gerçeğe aykırı bilgiyi de kısaca yalan özelliğine neden olmaktadır. Evrensel bir akademik bilim ve uygulama açısından uygunluk ve tutarlığının hala aranmadığı gibi etik dahil bir düzeyin ötesinde bir durumda ortaya çıkmaktadır. Böyle bir düzey ile çocuklar adına hem sosyal hizmeti hem de adalet hizmetinin de yozlaşmasının yine çocuklar ve mağdur adına hala gerçekleştirilmek için "**Sosyal hizmet uzmanlarının görevinin önemli olmasına karşın sayıları azdır.**" şeklinde ki kaynak sadece yanlış bir bilginin de ötesine taşınmaktadır. Çocuk mahkemelerinin yaygınlaşmasına yönelik bir hedefin 2018 yılında hala gerçekleştirilmek istenilmediği gibi çocukların yarısının yetişkinler tarafından yürütülen mahkemelerce gerçekleştirilmesi gibi bir boyutun öne çıkarılması yerine böyle bir öneri çocuklar için sorgulanmayı ve değerlendirmeyi de önemli kılmaktadır.

90.2005 yılından sonra sosyal hizmet konusunda bölüm sayısı bilindiği gibi hızlı bir şekilde arttırıldığı bir gerçektir. 40'ın üzerinde binlerce kişi lisans eğitimini de tamamlamıştır. Buna ek olarak açık öğretim ile 2017 yılında 15 bin lisans öğrenci ile birlikte neredeyse 25 bin lisans eğitim almış kişinin sosyal hizmetler konusunda yer alması da sağlanmıştır. Buna rağmen hukuk ve sosyal hizmet dahil bilim ve uygulama konusundaki saygı eksikliği ile sosyal hizmet konusunda eğitim almış kişilerin benzer bir yetkiye dâhil edilmesi ile sosyal hizmet(ler) adında bir yozlaşma öne çıkarılmıştır. Yaşlılar dâhil sosyal hizmetlerden yararlanma hakkına yönelik bir saldırı niteliği de halen devam etmiştir. BMÇHS sözleşmesine yönelik ek bir saldırı da hala mümkün kılınmıştır. Gerçeğin peşine düşmek yerine ve evrensel akademik ve teknik gerçek bilgilere rağmen söz konusu olan sorumluluğu rağmen çocuklar için böyle bir tehdit UNICEF Türkiye'nin katkıları ile de mümkün olmaya devam ederken 2012 yılında sosyolog dahil kendi meslekleri dışında benzer bir yetki ve görev öne çıkarılan bu uygulamanın Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet bölüm tarafında geliştirilmiş olması da bu yozlaşmayı yoğunlaştırmıştır. "Aile ve Sosyal Destek Programı/ASDEP" şeklinde bir uygulama bu yozlaşmayı daha da genişletmiştir (24). ASPB içinde bir fırsat olması sosyal hizmeti hayırseverliğe dönüştürürken böyle bir yozlaşma ile günümüzde 20 binden fazla işsiz sosyal hizmet uzmanı/sosyal çalışmacının söz konusu olması da önemli bir gerçektir. Mesleksi ve yetkinlik açısından haksız bir rekabetin yanı sıra liyakat ve niteliğin hem sosyal hizmet hem de adalet hizmeti açısından aranılmadığı gibi kamu zararı da söz konusudur. Sağlık hizmetinde yer alan doktor konusundaki bir eksikliğin veteriner tarafından doldurulması gibi benzer bir yetki ile

çocuklar dahil diğer hak sahiplerine yönelik böyle yalanın ötesindeki araç ve amaç olmaya devam, başka yeni bir hedefe yardımcı olunduğunu da bu bilgi ve gerekçe ile yansıtılmaktadır.

91.Bu öneri ile birlikte 2005 yılından beri devam eden süreç ele alındığında ise "leb demeden leblebiyi anlamak" gibi hala yasal düzenlemesi olmayan Daire Başkanlığı için uygulamaya yönelik bir zemin ve gerekçe oluşturma başta sosyal hizmet ile ilgili boyutunun ve çocukların korunmasının da önüne çıkabilmektedir. Çocuklar ve adalet amaç olmak yerine bir iş geliştirme becerisi öne çıkmaktadır. Günümüzde yapılan düzenlemeler ve uygulamalar ile yozlaşmış/yozlaştırılmış bir sosyal hizmet ile Afganistan'da bile aranılan özellik ve niteliğin gerisinde bir yapı ve uygulama çocuklar adına hedeflendiği de öngörülmektedir. Bilindiği gibi temel bir ihtiyaç hiç bir zaman boş bırakılmaz. İşinde doğasıdır. Onun yerine başka başka şeylerin karşılanması her şeye rağmen benzer de olamaz. Sadece yozlaşmaya neden olur. Sağlıkta doktor konusundaki eksikliğin veteriner tarafından bu boşluğun giderilmesi gibi benzer bir hizmet ayıbın ötesinde hak sahiplerine bir saldırı içinde örnektir. Özellikle de sosyal hizmetten bir asırdan var olan uygulamaların ve gerçeklerin peşine düşülmesi yerine görmezden gelinmesi ile Avrupa Sosyal Şartında bir hak olan sosyal hizmet ile ilgi boyutun özellikle görmezden gelinmesi, meşru kılınması ve de yozlaştırılması evrensel bilim açısından sorumsuz kılmamaktadır. ÇKK olduğu gibi benzer bir durumun çocuk hakları adına çocuklar ve hakları adına da ortaya çıkması üzüntü verici bir durumun da ötesine taşınmaktadır.

Değerlendirme ve İki Örnek

92.Dolayısı ile 2005 yılından beri söz konusu olan ÇOCUK KORUMA(MA) KANUNU, yapılar, uygulamalar, bu yöndeki bilgiler ve de kararlar; çocuk hakları ve adil yargılama adına yozlaşmanın birer utanç belgesi niteliğinde olabilmektedir. Bu belgeler aynı zamanda Çocuk Koruma(ma) Kanunu gibi bir iddianın da ayrıca kanıtıdır. Sistem ve hukuk açısından bir uygunluk aranmadan ÇKK ve TCK/31 maddesi ile birlikte kendine özgü uygulamaların hukuk eli ile yansıtılmış olması Afganistan'daki düzeye bile hala ulaşılmadığını da açıkça ortaya koymaktadır. Gerçeğin peşine düşülmesi yerine başta kaynak kanunlar ile ilgili uygunluk/tutarlılık ile birlikte BMÇHS ve de Pekin Kuralının 16. maddesinin değerlendirilme noktasına bile gelinmediği de bu acı gerçekler içindir. Hukuk eli ile sadece adalet hizmetinin mümkün olmadığı fakat sosyal hizmet(ler) ile bir asırdan beri söz konusu olan birlikteliğin Türkiye açısından hala mümkün olmadığı bir durumda ortaya çıkmaktadır. Özellikle Avrupa Sosyal Şartında yer alan 14. maddede yer olan sosyal hizmet(ler) hakkını ve hukuku da içeren bu gerçekler aynı zamanda BMÇHS de yer verilen Pekin Kurallarını sadece yanlış veya sehven bir çeviri değildir. Aksine bu yanlışlığın ısrarlı bir şekilde devam edilmiş olması görüldüğü gibi basit bir çeviri yanlışlığı ile de geçiştirilemez. Sorumsuzda kılmamaktadır. Katkılar ve ortaklıklar ile birlikte ele alındığında kasıtlı ve bilinçli bir tercihin öne çıktığı yoğun bir şüphe daha da fazla öne çıkmaktadır. Ortada sadece sistem ve yapısal bir sorun olmayıp hukuksal bir yoğun soruna da dönüşmektedir.

93.Çocuk dâhil yurttaşların korunması açısından söz konusu olan sosyal hizmet(ler) ile ilgili boyutun bir hak olmasına rağmen başta hukukçular olmak üzere sosyal hizmetin kişisel bir yardımseverlik veya hayırseverlik yaklaşımı ile anlamak ve ele alınmak istenmesi yargısal uygulamayı daha da sorunlaştırmaktadır. Derinleştirmektedir. Sosyal ve hukuk devlet özelliğine rağmen yargısal bir yapı ve uygulamalar hala adalet hizmeti olarak öne çıkarılmaktadır. Çocukların cinsel istismar gibi hem sosyal hizmet hem de hukuksal açıdan kamusal hizmetteki eksiklik ile birlikte savcı ve hâkimlerin çocuklarla konuşması ve bilgi alma konusundaki etkinliğin veya beceriye hala sahip olunmaması nedeni ile bilindiği gibi "*Çocuk İzleme Merkezi*" gibi gene kendine özgü uygulamada bu kapsamda ayrı ve önemli bir örnektir (25). Bu uygulama aynı zamanda görüldüğü gibi mağdur hakları açısından en son raporda da ayrıca ele alınmıştır. Yine Kıta Avrupa'sında karşılığı olmayan böyle bir uygulamada sosyal hizmet ile ilgili taraf ve savunuculuk boyutu bu uygulama ile ortadan kalkarken soruşturma memurluğu gibi yetki ve görev bir aracılık için de öne çıkarılmıştır. Hala adli kolluk gibi bir uygulamanın Türkiye de olmaması, direnmesi ve de sorgu hâkimliği gibi bir uygulamanın hala olmaması gibi uygulamanın yerine getirilmesinin bir ihtiyaç olarak öne çıkarılması yerine ise oluşturulmuş olan boşluğun giderilmesi de bir araç olarak öne çıkarılmıştır. Kısaca koyunun olmadığı yerde keçiye Abdurrahman Çelebi gibi adlandırılmasına benzer kendine özgü araçların giderilmesi yozlaşmayı engellemektedir. Adalet hizmeti dahil adil bir yargılama ve sosyal hizmet açısından kendi sistemler içinde ayrı bir yozlaşma çocuklar hakları adına önemli bir örnekte olabilmektedir.

94.BMÇHS adına böyle bir aracılık görevi aynı zamanda mağdur hakları açısından söz konusudur. Adalet Bakanlığınca hala bir yasal düzenleme olmadan 13.11.2013 tarihinde Mağdur Hakları Daire Başkanlığı gibi yapılanma öngörülmüştür. Hem bu eksikliğin giderilmesi hem de mağdurlar ile ilgili uygulamaya yönelik bir taslak (25) yakın bir sürede görüldüğü gibi gündeme alınmıştır. Bu taslakta yer alan bilgiler ve yaklaşım yozlaşma açısından önemli bir örnek olmuştur. Böyle bir özellik ile suç mağdurları ve hakları ile oluşturulan ek bir hak bağlamında görüleceği gibi bir adalet hizmetinde söz konusu olan *soruşturma ve kovuşturma sürecinde ceza , ifade ve beyanının özel ortamda alınmasının gerektiği veya fail ile yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen; mağdur, tanıkların yanı sıra ayrıca suça sürüklenen çocuklar ile cinsel suç, aile içi şiddet suçu mağdurları ve kırılan gruba mensup diğer mağdurların ifade ve beyanları özel ortamda Cumhuriyet savcısı*

veya hâkim tarafından adli destek uzmanı aracılığıyla alınması da bir hak kapsamında taslağa dahil edilmiştir. Gene buna bağlı olarak hem ÇKK yer verilen "suça sürüklenen çocuk" gibi absürt bir tanım ile birlikte çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair hizmetler başlığı altında da ayrıca ele alınmıştır.

95. Bu uygulamalara yönelik pedagog, psikolog ve sosyal çalışmacıları da içeren "adli destek uzmanı" gibi bir unvan ve görevde bu düzenlemelere yansıtılmıştır. Yapılmak istenen bu düzenleme için "suça sürüklenen bir çocuk(?)" ile söz konusu olan bir ön hüküm ve aynı zamanda devlet açısından mağdur olarak ele alınması gibi çelişkiye ortaya çıkmıştır. Böylece hem BMÇHS hem de sosyal hizmet ve hukuk açısından birlikte ve ayrı olarak yozlaşmanın yansımaları içinde önemli bir örnektir. Aynı zamanda "adli destek uzmanı" gibi torba tanımlama ile sosyal hizmet boyutunun adalet hizmeti açısından hukuk eli de ortadan kaldırılması aslında hedeflenmektedir. Başta SİR dahil sosyal hizmetlere dayalı bir uygulama konusunda söz konusu olan bu yozlaşma "sosyal çalışma görevlisi" ile başlayan bu süreçte devamına yöneliktir. Özellikle Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığında yer alan Uluslararası Sosyal Hizmet Birimi ile yurtdışından yapılan talepte böyle bir inceleme raporunun sadece sosyal çalışmacılar tarafından düzenlenmesi konusundaki genelge ve özellik aslında önemli bir bilgi ve uygunluk noktasıdır. Fakat **Türkiye Cumhuriyeti** vatandaşları açısından ele alınmaması BMÇHS ve Avrupa Sosyal Şartının 14. maddesine rağmen mümkün kılınırken pedagog veya psikologlar içinde sosyal çalışma(ma) görevlisi gibi bir özellikte buna rağmen kamu zararı ile birlikte kazandırılmaktadır (26).

96. Bu taslakta buna yönelik olup düzenlemede yer verilen "pedagog" ile ilgili boyut aynı zamanda bilindiği gibi aile mahkemeleri ve ÇKK ile ilişkilendirilmiştir. Çocuk teslimi ile ilgili bu uygulamaya yönelik bir raporda Adalet Bakanlığında yer almaktadır (27). Bu bilgilerin arasında yer alan 53. sayfa da ise 3.3.4.2.2 Pedagog başlığı altındaki bu bilgiler ise aynen şu şekildedir. "Pedagog, çocukların ve gençlerin fiziksel, alımları, ülkemizde pedagoji bölümü olmaması nedeniyle, en az dört yıllık eğitim zihinsel, duygusal, ahlaki vb. gelişimlerini izleyen, takip eden ve bu gelişimin olması gerektiği gibi sürmesine katkı sağlamayı amaç edinen insanlara denir. Pedagoji terimi de genel olarak eğitim bilimi anlamında kullanılır (Kanat, 1966; Aktaran; Belgin, 2011: 94). "Ülkemizde 1980'li yıllarda fakültelerin pedagoji bölümlerinin kapanması neticesinde yalnızca lisans diploması ile akademik olarak pedagog unvanına sahip kişiler artık bulunmamaktadır". Buna karşın gerek 9/1/2003 tarihli ve 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun'un "Aile mahkemeleri bünyesinde bulunan uzmanlar" kenar başlıklı 5. maddesinin üçüncü fıkrasının birinci bendinde yer alan "Üzere Adalet Bakanlığınca, tercihan; evli ve çocuk sahibi, otuz yaşını doldurmuş ve aile sorunları alanında lisansüstü eğitim yapmış olanlar arasından, birer psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacı atanır." hükmü, gerekse de 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun "Tanımlar" kenar başlıklı 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde yer alan "Sosyal çalışma görevlisi: Psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyoloji, çocuk gelişimi, öğretmenlik, aile ve tüketici bilimleri ve sosyal hizmet alanlarında eğitim veren kurumlardan mezun meslek mensuplarını ifade eder." hükmü gereğince Aile, Çocuk ve Çocuk Ağır Ceza Mahkemeleri bünyesinde çalıştırılmak üzere pedagog alımları yapılmaya devam etmektedir. Bu kapsamda ilk olarak 2005 yılında yapılan pedagoji alımları, ülkemizde pedagoji bölümü olmaması nedeniyle, en az dört yıllık eğitim veren eğitim fakültelerinden pedagojik formasyon olarak mezun olanlar arasından 2004 KPSS sonuçlarına göre yapılmıştır. Daha sonra ve hala yapılan pedagoji alımlarında ise eğitim fakültelerinin eğitim bilimleri (psikolojik danışmanlık ve rehberlik, eğitim programları ve öğretim, eğitimde ölçme ve değerlendirme, eğitim yönetimi, teftişi, planlaması ve ekonomisi) bölümlerinden mezun olanlar arasından Kamu Personeli Seçme Sınavı ve mülakat sonuçlarına göre yapılmaktadır. "Dolayısı ile 1980 yılından sonra pedagoji gibi uygulamalı bir bilim yerine teoriye dayalı bir bilimin kapatılması ve "pedagog unvanına sahip kişilerin artık bulunmadığı" açıkça bu raporda yer verilirken "Buna Karşın" gibi ek bir açıklama önemli bir açık ikrardır. İtiraf ve gerçek bir ifşaadır. Ancak bilim ve çocuk hakları adına en son raporda bu boyut içinde önemli bir örnektir.

97. 2003 de yapılmış düzenleme ile de bilim ve uygulama açısından karşılığı olmayan bir yetki ve görevin hala söz konusu olması ise ayrı ve önemli bir ikrar/itirafıdır. Ortaya çıkarılan bu boşluğun giderilmesi için hukuk ve sosyal hizmet ile ilgili bilim dahil herhangi bir şekilde bir uygunluk/tutarlılık aranmadığı bir yetki ve görevin Adalet Bakanlığınca yapılmış olduğu bu açıklanma diğer önemli bir ikrar ve itirafların arasında yer alması hukuk açısından ayrı bir hicap noktasıdır. Aynı zamanda kendi meslekleri dışında yetkisi olmayan bir meslek ve uygulamayı benimseyip meşrulaştırılması da diğer ayrı bir hicap noktasıdır. Bu ikrar, ifşaat kapsamında görüldüğü gibi psikoloji biliminin bir türevi bağlamında psikolojik danışmanlık ve rehberlik gibi eğitim ve bir uygulama ile kısaca PDR gibi bir meslekten de bahsedilmektedir. Türkiye'nin kendi sisteminde yer alan Kıta Avrupa'sında böyle bir lisans eğitimi söz konusu olmasına rağmen rehber öğretmenlik gibi yetki ve görevin diğer bir dayanağı da öğretmenlik olup eğitim formasyonu da sadece bu yöndedir. Sosyal hizmet ile ilgili herhangi bir bilim ve uygulama açısından ise bir ilişki söz konusu değildir. Ortada pedagoji eğitimi olmamasına ve meslekleri PDR diye bir unvan ve görev öne çıkarken Adalet Bakanlığı tarafınca yasal düzenlemede karşılığı olmayan ve ancak bir yorum ve bir talimat ile böyle bir görev bu ikrar ile de söz konusudur. Bu talimat aynı zamanda hâkim ve savcılar içinde geçerlidir. Yine ve aynı zamanda kendi mesleği dışında farklı bir şekilde

"pedagog" şeklinde tanıtımları yetki gaspı dâhil adil bir yargılamanın ulaşılmamasının engellenmesi neden olması da yeni hukuka aykırılıklara neden olduğu da evrensel açıdan uzaklaşmanın da somut kanıtıdır.

98.BMÇHS sözleşmesine rağmen böyle bir yozlaşma ile ilgili diğer bir uygulama ise "Çocuk İzleme Merkezi" için geçerli olup ayrı bir örnektir. ABD de pediatri alanında çalışmış bir Türk akademisyenin uyarlaması ve çabaları ile ABD de bile karşılığı olmayan modeli uygulamaya yönelik bu kendi sistemi içinde yozlaştırılmış uygulama aynı zamanda bu taslağa da yansıtılmıştır. Görüleceği gibi bu taslağın 17. maddesinde yer alan uygulamaya yönelik gerekçede ise *"Maddeyle, cinsel suç mağdurlarına yönelik hizmetler düzenlenmiştir. 2012/20 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile kurulan çocuk izlem merkezleri kanuni dayanağa kavuşturulmakta, ayrıca söz konusu merkezlerde sadece istismara uğrayan çocuklara yönelik değil aynı zamanda bütün cinsel suç mağdurlarına yönelik hizmet sunulmasına imkân sağlanmaktadır. Bu haliyle İstanbul Sözleşmesi hükümlerine uygun olarak çocuk izlem merkezlerinin çalışma alanı genişletilmektedir."* şeklinde yansıtılmıştır. Bu bilgi ile Sağlık Bakanlığınca halen 2012/20 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile çocuk izlem merkezlerinin kanuni bir dayanağının hala olmadığı ve de Adalet Bakanlığınca yapılacak bir düzenleme ile kavuşturulmak istenmesi bu gerekçe de açıkça açıklanmaktadır. Soruşturma kapsamında yapılmış olan böyle bir bilgi ve açıklama hem TCK hem de CMK kapsamında 2012'den beri günümüze kadar devam eden bu uygulamaların yasalara ve hukuka dayalı olmadığı ve sadece yürüten tarafınca öngörülen bir yetki ve görev ile yürütüldüğü de açık bir ikrardır. İtiraftır. BMÇHS açısından bu gerçeğinde ifşasıdır. Özellikle başta savcılar ve yargıçlar açısından çocuk ile iletişim konusunda bir yetkinliği hala mümkün olması ise ayrı bir hicap noktası olup ayrı bir ikrar / itiraf/ ifşaat noktasıdır. Soruşturma kapsamında yalan makinası ve soruşturma memuru gibi bir yetki, görev dinlenen ve de bilgilerin doğrultması için böyle bir aracılık, böyle bir işlev de sosyal hizmet çalışanların yer aldığı bir sağlık hizmeti ile sağlamıştır. Sosyal hizmet(ler) amacına ve savunuculuk görevi yerine mesleğin dışında soruşturma memuru gibi başka bir görevde yer alması aynı zamanda diğer önemli bir hicap noktasıdır. İkrar ve itiraftır. Özellikle de yansıyan diğer bilgiler birlikte değerlendirildiğinde başta adil yargılama açısından ceza muhakemesi hakkının dışında bu eksikliğin giderilmesi için açıklanmış olan bu ikrar/itiraf/ifşa mevcut uygulamaların da ayrıca değerlendirilmesini adil bir yargılama ve hukuksal açıdan öncelik yapmaktadır. T.C. Anayasanın 90 ve 137. Maddesi ise yok sayılmaktadır. Bu uygulamada yer alan zorunlu avukatlık hizmetinde yer alan müdafî/vekiller için bir görev ve sorumlulukta bu kapsamdadır. Evrensel bilim dâhil bu yöndeki bilgi ve uygulama konusunda sorumsuz halinin böyle bir talimat ile bakımsız kılınması yetmemektedir. Talimat yerine aksine bu sorumluluk adil bir yargılama açısından ve öncelik ÇKK/44 madde ve BMÇHS ile daha da artması önemli bir gerçektir. Özellikle de günümüzde TCK/103 madde ile gündeme gelen çocukların taciz ve istismar edilmesi, çocuklara yönelik "ama" ve mazeret üretme konusunda bir beceri kazanması bu sorumluluk için de yetmemektedir. Ayrıca bu madde ile ilgili olarak aktif ve pasif görevler açısından da Anayasa Mahkemesi ve AİHM tarafından alınmış kararlar önemli bir şekilde yönlendiricidir.

99.Türkiye'de yargıç ve savcılarının hala çocuklar ile dinlenilmesi konusunda 2005 yılından beri eğitimlere rağmen beceri ve yetkin aranılmaması nedeni ile ortaya çıkan bu sorunun giderilmesi için hedeflenen bu düzenleme ve uygulamaların arasında ayrıca "adli görüşme odaları/AGO" gibi bir uygulamada diğer önemli bir örnektir. UNICEF Türkiye danışmanlığı yürütülen bu uygulama ifade alma odaları diye de öncelikle adlandırılmıştır. Böyle bir süreç ile görüleceği gibi Bakanlık web sayfasında "Adli Görüşme Odaları Yönetmeliği" gibi bir yönetmelikte söz konusudur (28). Başbakanlık talimatı ile benzer bir uygulamanın 05.01.2017 tarihli Bakan oluru ile ÇİM gibi bir uygulama Adli Görüşme Odaları (AGO) şeklinde adliye binalarında da öngörülmüştür. Savcı ve yargıçlar için de Bakanlıkça bir talimat ve uygulama öne çıkarılmıştır. Bu odaların işlevsel olması için gerekli olan hazırlık çalışmaları da bu kapsamda tamamlanmış ve 03.04.2017 tarihi itibarıyla AGO'lar kullanılmaya başlanmıştır. Adli görüşme odalarının yönetsel işleyişlerinin, iş akışlarının, adli görüşme odalarında görev alacak uzman ve diğer personellerin hizmet ve çalışma standartlarının belirlenmesi amacıyla, "Adli Görüşme Odaları Yönetmeliği" hazırlanmış ve yürürlüğe girmiştir.

100.Savcı ve hâkim ve avukatlar ile birlikte diğer çalışanlar için bir eğitimde UNİCEF Türkiye danışmanlığı ile halen yürütülmektedir. Bu yönde Adalet Bakanlığı tarafından da paylaşılan çalışmalarda bu yönde önemli örneklerdir. Mağdur çocuklar konusu evrensel bir uygulama yerine bir araç olarak öne çıkmaktadır. Halbuki ve özellikle kişiler ve kamusal bir hizmette şiddete mağdur olan kişilerin mağduriyetlerin kamusal açıdan giderilmesine yönelik 1983 tarihli "Şiddet Suçları Mağdurlarının Zararlarının Tazmin Edilmesine İlişkin Avrupa Sözleşmesi" hala TBMM tarafından onaylanmamıştır.11.Kasım.2011 de söz konusu olan İstanbul Sözleşmesi ise yeni bir süreç ve yükümlülük öne çıkarılmıştır. Fakat ve özellikle 6284 sayılı kanun ÇKK de olduğu gibi yargısal bir uygulama şeklinde öne çıkarılmıştır. Sosyal hizmet ile ilgili boyut yine yanlış ve eksik şekilde yapılandırılmıştır. Kurumsal açıdan belirsiz kılma konusundaki beceri ile ölümlü dahil şiddet sonucu oluşan mağduriyetler kamusal açıdan ek mağduriyetlere de ayrıca neden olunmaktadır. Ancak söz konusu olan yükümlülüklerin hala geçiştirilmesi her şeye rağmen bir amaç olabilmektedir. Bir taraftan medeni ve ceza hukuk birlikteliği ve ÇKK ile evrensel açıdan karşılığı olmayan bir uygulama ve yapılanma öne çıkarken yine diğer taraftan "suça sürüklenen çocuk" ile çocuk ağır ceza mahkemesinde yargılamayı bilim açısından mağdur kapsamına alınmak istenmesi de çelişkinin ötesinde bir örnektir. İlkeler yerine ÇKK'nun önüne çıkmakta olup

hukuka aykırılığın meşrulaştırıldığı bir durum ile de çocuklar için tehlikeli ve yönlendirici bir özellikte kazanmaktadır. Suça sürüklendiği böyle bir hükmünü içeren bir çocuk ve gencin aynı zamanda mağdur olduğu zaman TCK/ 31 ile çocuklar/gençler için canavarlaşmış bir uygulamayı meşru kılmak tartışmanın ve eleştirinin ötesindeki üzüntü verici bir resimdir. Mağdur çocuklar açısından ÇİM dahil diğer absürd uygulamaların evrensel açıdan uygunluk araması yerine araç olunduğu gibi sosyal hizmet boyutunu ve önemini hukuksal açıdan anlama konusundaki kaçınma en azından 1942'den beri söz konusu olan bir bilgi ve gerçek ile yüzleşmek ve korku için de önemli örneklerin arasındadır.

101.Üstelik genç gibi çocuk açısından hem evrensel hem de yer alınan sisteme rağmen ayırımdan ve sosyal hizmetler ile ilgili kavram, yöntem kurumsal yapılardan, uygulamalardan ve bilimden bilgilerden gerçekler ile yüzleşmekten korkulduğunun da somut bir yansımasıdır. Bir asırdan beri sosyal hizmet açısından öngörülen resmi vesayet kurumu ile oluşan ilişkilerin hala görmezden gelindiği gibi halen söz konusu olan yargısal bir uygulama başta çocukların yarar ve esenliğin koruması yerine öncelik almaktadır. Bu korku aynı zamanda yarar ve esenliğin için söz konusu olan sosyal araştırma konusunda sosyal hizmet bilimine dayalı yetkinliğin de hala bu çalışmalarda görmezden gelinmesi gerçekler karşısında duyulan bu korkuların arasında yer almaktadır. Özellikle de ÇKK da halen yer verilen sosyal çalışma(ma) görevlisi ile hem sosyal hizmetin hem de çocuk ve gençler ile hukukun yozlaşmasının da önemli bir örneği olması üzüntü verici örneklerin arasına da ayrıca eklenmiştir. Adil bir yargılamadan ve evrensellikten uzaklaşılmasına yönelik zemin oluşturma konusunda ayrı bir örnektir. Çocuk Hakları Sözleşmesi dâhil diğer sözleşmelerde yer alan temel ilkelerin değersizleştirilmesine de ayrıca yardımcı olmaktadır. Uygulama açısından evrensel ilkeler ve kendi sistem açısında yer almasına rağmen bir uygunluğun aranılmasına yerine yanlışlığın ve kargaşa için zemin sağlamaya yönelik böyle bir katkı çocuk hakları ve koruma adına olması üzüntü verici durumu daha da artırmaktadır. Çocuklar için tehdit ve tehlike ise halen devam etmektedir. Bu zemin ve katkılar ile birlikte söz konusu olan soruşturma/sorgu memurluğu ve aracılık gibi böyle bir görev için söz konusu olan bu eğitimler ve bilgiler, görüşler aynı zamanda başta çocuk hakları adına tüm meslekler açısından da ayrı bir hicap noktasıdır. Böyle bir uygulamaya aynı zamanda zorunlu avukatlık(müdafî) açısından yer alması da ayrıca önemlidir. Çocuklar ise adil bir yargılamaya rağmen savunusuz bırakılmaktadır. Herhangi bir yasal düzenleme olmamasına rağmen AGO ve ÇİM gibi kendine özgü uygulamada suça sürüklenen çocuk (?) ile birlikte tanığın yanında olmak yerine bizzat görüşme yapan savcının da yüz yüze bizzat görüşmemesi ile oluşturulan tutanağın bir delil özelliği kazandırılması ve bunun eğitimler ile de meşrulaştırılması tartışılmanın ötesinde bir durumda bu örneklerin arasındadır. Bu durum hem fail çocuk ve gençler hem de mağdur açısından çocuk hakları ve adil bir yargılama adına ek bir sorun yumağına da neden olmaktadır Hâkim ve savcılar açısından idari talimat bağlamında da söz konusu olan böyle bir uygulamanın 2018 yılında hala çocuk ve gençlerin yüzde ellisinin hala yetişkinler tarafından yargılandığı gibi çocuklarla konuşma becerisine sahip olmadığının ikrarları 2005'den beri hala "ÇOCUK KORUMA(MA) KANUNU" özelliğinin de aynı zamanda ikrarıdır. Adalet Bakanlığının ise açık bir itirafı ve ifşaatıdır.

102. Dolayısı ile hala yasal bir kuruluş olmadan ve resmî gazete yayınlanmamış bakanlık talimat niteliğindeki bu yönetmeliğin taslak kanundan önce yayınlandığı da açıktır. Dolayısı ile ortada bir boşluğun var olduğu bununda doldurulması için gerekçe oluşturduğu bir durumda önemli ikrardır. İtirafıdır. Rapor ise çocuklar yerine gerekçe ve araç olmaya yönelik olduğu da görülmektedir. Gerçeğin peşine düşülmesi yerine Bakanlık talimatı ile taslakta yer alan ceza muhakemesine yönelik hakkın bu yönetmeliğe yönelik olduğu da gayet açıktır. Çocuk istismarı gibi günümüzde yoğun bir şekilde yaşayan böyle bir çözümün sosyal hizmet olmadan ele alınması gözetilmeden ve değerlendirmeden resmi vesayet kurumu için bir yapılanma dâhil bu yöndeki bilgi eksikliğinin de bir göstergesidir. Çocuklar için haksızlık ve eleştiri dışında her türlü davranışları düşünmeyi de engellemeyi zorlaştırmaktadır. Böyle bir durumlar bağlamında gerçekler ve yüzleşmekten korkma dâhil ÇKK ile kırk katır yerine kırk satır gibi yeni uygulamaların yönetim dahil hukukun üstünlüğü ve bağlılığının gözetilmemesi sosyal hizmet ve adalet hizmeti için yaşanan sorunları daha da zorlaştırmaktadır.

Sonuç ve Öneriler.

103.İnsanoğlunun tarihinde insanlığın geleceğini inşa eden çocuk ve gençlerin yetişkinler dışında değerlendirilmesi ve yansıyan bilgiler, tespitler ele alındığında çocukların, gençler için bir tarih hala çok kısadır. Çocukları madenlerde ağır bir şekilde çalıştırdığımız, asker yaptığımız ve savaşa gönderdiğimiz gibi kız çocukları zorla evlendirerek insanlık neslinin devamı için sadece araç olmuştur. Kendi dönemleri yaşamadan gelişmeden erken bir sorumluluk bu çocukların hepsini de yok sayabilmiştir. Çocukların bir toplumun geleceği ve insanlık ise bilindiği gibi ancak ve ancak oldukça yenidir. Çocukların BMÇHS ile 30 sene öncesi hukuksal bir güvence altına alınması ve bunların toplumlar içinde tanışması Türkiye içinde oldukça yenidir. Bu durum Hammurabi'ye dayalı ceza ile birlikte özgür yurttaş konusunda öne çıkan medeni hukuk konusunda evrilmeyi hala günümüzde başarmış olmaması hukuk dahil eğitim ve uygulamalar için yeni bir bocalamaya da neden olmuştur.Günümüzde hastalık yerine hasta ve insan odak alındığı bir sağlık hizmeti gibi topluluktan, topluma dönüşümde insanların yanı sıra çocukların günümüzde odak olarak dönüşmesi adil ve adalet hizmetin peşine düşülmesine de neden olmuştur. Karar vericilerin yetkileri bilim ve bilgi ile de daraltılmıştır. Söz konusu bu

boyut ve yükümlülük, özellikle adalet ve hukuk açısında bir bocalamayı getirmiştir. Çocuk dahil adaletin sağlanmasına yönelik yiminci yüzyılın ilk çeyreğinde söz konusu olan evrilmenin/dönüşmenin hala söz konusu ol(a)maması bu bocalamayı daha da arttırmıştır. Yirmibirinci asırda bile çocukları gençleri anlamayı hala zorlaştırmaktadır.. Özellikle de adaleti sağlamada temel bir unsur olan sosyal hizmet gibi bir yükümlülük halen söz konusu olan ezberleri yıkmayı başlat (a)maması adaleti daha da karmaşık hale getirmiştir. Sosyal adaletin sağlanmasını da öne çıkaran böyle bir kamusal hizmet ve zorunlu ortaklık insanlığı yeni bir noktaya taşımış olup buna rağmen Türkiye açısından oluşan direnç(ler) çocuk ve gençler için söz konu olan evreleri anlamayı hala engellemektedir. Herhangi bir şekilde suç olması durumunda ise nasıl adil ve adaletli davranılması için haklar ile yeni tanışma bu ezberleri yıkmayı daha da zorlaştırmıştır. Gerçeğin ve adaletin peşine düşülerek başta çocuklar dahil insanların adil ve adaletli davranmasının sağlanması için yeni durum var olan bu direnci daha da geliştirmiştir. Unutmak ve/veya gerçeğe aykırı bilgiler dahil görmezden gelmeler bir süre devam da etmiştir. Gerçeğin peşine düşülmesi daha kolay olması yerine bocalama ve ezberleri yıkmak ise bir filin hendeği atlması gibi bir amacıda öne çıkarılmıştır.Bir asırdan beri söz konusu olan gençlik mahkemeleri yerine hala çocuk mahkemelerinin varlığı bile uzun süre veba gibi unutulmuştur. Görmezden gelinmek/körleşme ise genelde bir tercih ve beceri olarak öne çıkarılmıştır.

104.Ancak Avrupa Birliği gibi bir hikâyenin Türkiye için başlaması ve heyecan ile çocuklar ve gençler tekrar hatırlanmıştır. Koruma adına ve adaletin sağlanması ile çocuk ağır ceza mahkemelerini de içine alacak şekilde 2005 yılında yeniden çocukları da tanımaya, tanışmaya başlamıştır. Aynı zamanda sosyal hizmeti tanımaya başlamışlardır. Özellikle de karar alma dahil süreçte hukuk dahil uzmanlık, teknik ve evrensel akademik kaynaklık adil bir yargılamayı ve adalet sağlamayı da amaç yapmıştır.Bu amaç ve hedef aynı zamanda var olan direnci de öne çıkarmıştır. Kutunun kapağı da açılmıştır..Bir cerehattında ortaya çıkması, hukuk ve sosyal hizmet konusundaki ortaklık ve önem aynı zamanda evrensel bir uygulama içinde direnç noktası olabilmıştır. BMÇHS ve evrensel uygulama bağlamında çocuklar ile ilgili yapılması gereken araştırmanın önemi, içeriği dahil zorunlu delil özelliği yerine raportör gibi bir görüş düzeyine indirilmesi bu direncin önemli bir eylemidir.Bir asırdan beri söz konusu olan bu özelliğin yozlaştırılması için ise aranan niteliğin yok edilmesi bir kargaşayı öne çıkarmıştır.Böyle bir kaynak olma yeni fırsatlar alana yansımış ve geliştirmek bu kargaşayı ve çözümünü de daha da dibe itebilmiştir. Hem sosyal hizmetin hem de adalet hizmetin de yozlaştırılması ile de bu direnç yeni bir amacı da geliştirebilmiştir. Böyle bir süreçte evrensel açıdan hukuk ve sosyal hizmet dahil dinsel öğretiye dayalı klasik/geleneksel hukuk/yaklaşım ve uygulamanın yerine dünyevi bağlamında pozitif hukuka/yaklaşım/uygulamaya 2018 yılında hala evrilmemesi/dönüşmemesi için oluşan bu direnç ve oluşturulan kargaşa çocuklar için hala öne çıktığı gibi başarı ile de devam etmektedir.Sosyal hizmet açısından örneğin ASDEP gibi bir yozlaşma böyle fırsatın da önemli bir örneğidir. Evrensel bilim ve çocuklar adına kara bir leke olarakta halen devam etmektedir.Yine bu yozlaşma "Çocuk İzleme Merkezi/ÇİM" ve "Adli Görüşme Odaları/AGO" içinde geçerli olup adalet adına da ayrı bir kara lekedir. Bu benzer kara lekeler ve ortaklıklar yozlaşmayı daha da derinleştirilmiştir.

105..Yüz yıllar öncesi yaklaşım ve bu konuda ki ezberlerin öne çıkmasına yönelik bu direncin kırılması ve kargaşasının ve yozlaşmanın engellenmesi ise ancak evrensel bilim ve bir yüzleşmeyi öncelik yapmaktadır. Özellikle mağdur çocuklar ile ilgili 2017 yılında yayımlanmış bu rapor hem bu kısa tarihi hem geçmiş tarihi hem de direnç içinde bir ayna olmuştur. Bu rapor yine tarihe not etmek ve bir gösterge olarak çocuklar ve toplum için ayrıca önemlidir. Sosyal hizmet adına çeşitli uygulamaların adaleti sağlamaya yönelik uygulamaların haklara ve yasalara rağmen mümkün kılmasını sağlayan tespitler söz konusu olan direncin başarısını da öne çıkarmış olması önemli bir örnektir. Çocuklara yönelik saygı konusundaki yoksunluğu da açıkça ortaya koyan bu durum aynı zamanda çocuklar içinde bir sonuçtur. Çocukların korunması ve kamusal bir hizmet olan sosyal hizmet ile ilgili tarihsel süreci ve anlamak konusundaki düzeyi ve anlamayı da aynı zamanda içermektedir. Adaletin sağlanmasına yönelik. BMÇHS de çocuk ve gençler açısından kasıtlı ve kasıtlı olmadığı belli olmamasına rağmen çevri yanlışlığının hala görmezden gelinmesi/körleşme ve uygulamalara yönelik bilgiler ve de yaklaşım adil ve adaletli davranma yönündeki ki temel ihtiyacı bu açıdan daha da arttırmaktadır. Bu bağlamda çeviri yanlışlığı ile birlikte başta ÇKK ile halen devam eden uygulamalara yönelik yapılmış olan tespitler ortaya çıkan direncinde aynı zamanda önemli birer sonuç ve çözüm noktası olmaktadır. Çocukların evrensel bir şekilde yarar ve esenliğinin gözetilmesi ve adil bir bir yargılamaya öncelik yapmak ise çözümün de başlangıç noktası olmaktadır. Sorunların yine kendi çözüm yolları ile birlikte giderilmesi de bir yöntem olacağı gibi çözüm yolları aramayı da ayrıca önemli kılmaktadır. Fakat evrensel bilime ve uygulamaya yönelik saygı konusundaki önemli eksikliğin ve çocuklara karşı saygılı ve adaletli davranma konusundaki eksikliklerin giderilmesine yönelik ihtiyacın hala öne çıkarılmış olmaması çözümünü de aynı zamanda zorlaştırmaktadır.

106.Özellikle Atatürk Devriminin önemli hediyelerinden biri olan ve çocuğun bir mülk olmadığı gibi özgür yurttaşlığı öne çıkarılmış olması çocuklar için ayrı bir önemdedir.Önemli bir başlangıç noktasıda olmaktadır. Böyle bir kazanım ile Türk Medeni Kanun'un, İsviçre Yurttaş Kanun tarafından birkaç madde dışında aynen uyarlanmış olması adaletli davranmanın da bu açıdan önemli bir kaynağıdır. Uygunluk ve tutarlılık içinde bir ölçektir. Çocukların korunması dahil bir asırdan beri adaletli sağlanmasına yönelik tarihin içinde yer ve var

alması hem sosyal hizmeti hem de çocuklar ile ilgili boyut ise bir önceliktir. Dolayısı ile hukuk ile adaleti sağlayamadığını ve sosyal hizmet ile ancak sağlanması içinde önemli örnek olması aslında Türkiye için önemli bir hediyedir.Gerçektir.Aynı zamanda doğru bilginde kaynağıdır. Fakat yönetim ve sistem açısından eksik olarak alınan bu maddelerde ki eksiklik ve yapı aynı zamanda geleneksel yaklaşım içinde fırsat olarak öne çıkmıştır. Buna rağmen çocuk hakları ve hukuk adına bu boyutun hala eksik olması ve görmezden gelme aynı zamanda çözüm yolların aranmasını da zorunlu kılmaktadır. Özellikle de yapılan bir tercihin ötesinde sistem açısından bilim adına açık bir şekilde günümüzde ve hala reddedilmenin öne çıkarılmış olması ve halen hak ihlallerinin devamı bu çözüm aramayı insanlık açıdan da ayrıca görev yapmaktadır. İnsan hakları açısından sosyal hizmetin bir görev olması ve BM tarafından 1983 yılından beri her senenin mart ayının üçüncü salı günü "Dünya Sosyal Hizmet Gününü" olarak ilan edilmiştir. Sosyal hizmeti ve de sosyal adalet dahil adaleti anlamının ötesinde bir yükümlüğü öne çıkarmaktadır. Bu yükümlülük insanlık ve profesyonellik açısından uygulayıcılara ek bir görev de yüklemektedir.Seyretmek için de değildir. Bu yükümlülük sadece sosyal hizmetler ile ilgili bir iyilik haline sahip olmasının peşine gitmek için değildir. Yöntemleri ile birlikte adalet hizmetinin sağlanmasında temel bir unsur olması hukukçular içinde önemli bir yükümlük ve sorumluluğu da öne çıkarmaktadır. Yapılmış olan tespitler ve sonuç ile bilmiyorum denilemeyeceği gibi sosyal ve hukuk devletinde "ama" gibi mazeret üretmeyi de engellemektedir. Evrensel bir ilişki ve oran aynı zamanda bir düzeyin aranmasını adil bir yargılama açısından öncelik ve görev yapmaktadır.

107.Genç modern Türkiye Cumhuriyeti'nde hayırseverlik ve/veya yardımseverlikten ancak 1960'lar ile tanışan sosyal hizmetin yanı sıra 1990'dan beri BMÇHS ile çocukları hak ve ilkeler tanışmış olması aynı zamanda hem sosyal hizmeti hem de bir asır öncesi uygulamalar ile tanışmayı da aynı zamanda zorunlu kılmıştır. Özellikle Türkiye açısından sosyal hizmet 2828 sayılı "Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurum Kanunu" içinde önemli bir dönüm noktasıdır. 27.5.1983 ten beri hala yürürlükte olan bu kanunun "Çocuk Esirge Kurumu" ise bilindiği gibi 3.6.2011 tarihli 633 sayılı KHK ile iptal edilmiştir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bu hizmetlerin arasında öne çıkarılmıştır. Bu arada Atatürk devrimlerinin ürünlerin biri olan "Çocuk Esirgeme Kurumu" gibi yardımseverliğe dönüşmüş önemli kuruluşun ortadan kaldırılmış olması ve de tepkisizlik ise devrim ve miras ile ilgili bir duyarlılığın da bir göstergesi olmuştur. Günümüzde vergi verenler açısından toplanan kaynaklar bağlamında 30 milyar TL'den fazla harcamanın yapıldığı bir bütçe ile birlikte 4 milyon sosyal yardımı alan ailelere yönelik destekte bu uygulamaların arasındadır. ,Özel hukuk ile kamu hukuk açısından bir ilişki ve önem aranmadan da vede Avrupa Sosyal Şartınının 13 maddesine rağmen söz konusu olan hak ihlallerin keyflikle birlikte bir öne çıkarılması da diğer önemli bir gerçektir.İnsan ve yurttaşlık ile ilgili boyutunda hukuk dahil bir düzey noktasıda olmaktadır. Bu süreçte özellikle 2005 yılında yürürlüğe giren ÇKK aynı zamanda sosyal hizmet içinde diğer önemli bir noktadır. Çocuk dahil hak sahiplerine yönelik bir yozlaşma adalet içinde geçerli kılınmıştır. ASPB böyle bir yozlaşma ile sosyal hizmeti uzaklaştırmış vede post modern bir hayırseverliğin öne çıktığı bir uygulama çocuk,kadın vede sosyal hizmet adınamümkün kılmaktadır.

108.Fakat ve 2011 yılından beri TBMM hala bu KHK nin hala ivedilikle görüşülmemesi nedeni ile onaylanmaması da bir gerçektir.İvedikle kavramı da bu arada yozlaşmış olup Anayasanın 91inci maddesine aykırı bir durumda ortaya çıkmaktadır. Yönetmelik dahil işlem ve uygulamaların keyfi bir şekilde yürütüldüğü bir uygulamada söz konusudur.Hukuksal dahil bir tepkinin olmamasıda önemli olup bu tepkisizlikte diğer önemli bir sorun kaynağıdır. Hak sahiplerine yönelik boyutun evrensel bilim yerine görmezden gelinmediği ve kamu zararı dahil çeşitli aykırılıklar ile birlikte söz konusu olan sosyal hizmetlere yönelik uygulamayı belirleyen temel düzenleme ise 2828 sayılı kanundur. Anayasanın 137 maddesini de içeren bu kanunun üçüncü maddesinde sosyal hizmetler tanımı aynen geçerliğini de korumaktadır."*Kişi ve ailelerin kendi bünye ve çevre şartlarından doğan veya kontrolleri dışında oluşan maddi, manevi ve sosyal yoksunluklarının giderilmesine ve ihtiyaçlarının karşılanmasına, sosyal sorunlarının önlenmesi ve çözümlenmesine yardımcı olunmasını ve hayat standartlarının iyileştirilmesi ve yükseltilmesini amaçlayan sistemli ve programlı hizmetler bütünü*" şeklinde de tanımlanmıştır. 4. madde ise sosyal hizmetlere ilişkin genel esasların arasında "*Bu Kanun kapsamına giren sosyal hizmetlere ilişkin faaliyetler, Devletin denetim ve gözetiminde, sivil toplum kuruluşları ile halkın gönüllü katkı ve katılımı da sağlanarak bir bütünlük içinde yürütülür. Sunulacak bakım ve diğer hizmetlerin kapsamı ve bu hizmetleri verecek olan gerçek ve tüzel kişilerin izin, çalışma usûl ve esasları ve diğer hususlar Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.*" şeklindedir.Bu tanımla ile birlikte sosyal hizmetlerden yararlanmaya yönelik yöntemleri içeren bu uygulamaların "**diğer hizmetlerin kapsamı**" ve "**diğer hususlar**" için yönetmelik ile mümkün kılması önemli bir gerekçe ve dayanaktır.Anayasa da yer alan 90ıncı madde bağlamın da bir bir uygunluk ve tutarlığın aranması yönetmelikler içinde öncelik yapmaktadır.

109.Ayrıca bilindiği gibi sosyal hizmet ile ilgili evrensel bir tanımlama 2014 yılında güncellenmiştir. "*Sosyal hizmet, toplumsal değişme ve kalkınmanın, toplumsal birlikteliğin tesis edilmesine ve insanların yetkinlik ve özgürlüklerinin geliştirilmesine yardımcı olan uygulama temelli bir meslek ve bilim dalıdır. Sosyal adalet, insan hakları, ortak sorumluluk ve farklılıklara saygı ilkeleri sosyal hizmet mesleğinin odağında yer alır. Temellerini sosyal hizmet kuramları, sosyal bilimler, beşerî bilimler ve uygulamadan elde ettiği bilgilerin*

oluşturduğu sosyal hizmet, yaşamda karşılaşılan güçlüklerin giderilmesi ve iyilik halinin sağlanması için insanlar ve toplumsal yapılarla meşgul olur.” (IFSW, 2014) Bu tanımlar insanlık ve hakları içinde bir önceliktir. Adaletin sağlanmasına yönelik kaynak olma hukukçuları da özellikle yükümlü kılmaktadır. Ancak hukukçuların çocuklar dahil BMÇHS ve Avrupa sosyal Şartı ve İstanbul Sözleşmesi ile birlikte yine Anayasanın 2,10,40,41,90 maddeleri açısından söz konusu olan bu yükümlülüğü hala anlamak istemediği ve ilişkiden kaçındığı da önemli bir gerçektir. Kargaşanın ve oluşan/oluşturulan düğümünde nedeni olmaktadır. ÇKK ile de görüldüğü gibi son rapor ve taslak hala anlanmak istenmediğininve aykırılıkların yoğun bir şekilde meşrulaştırılmasının önemli bir örneği olarak devam etmektedir. Evrensel bir hukukun üstünlüğü yerine böyle bir uzaklaşma ile kendine özgü bir yaklaşımın, uygulamanın adalet ve hukuk adına red edilmesi ve sorgulanması da önemli sonuçlardan ve sorunlardan birisidir.Sorununda temel bir kaynağı ve aynı zamanında parçasıdır. Çözüm için öncelik ise evrensel ve sistem bu açısından bir değerlendirmeyi gerektirmektedir. Bu rapor ve yapılan tespitler insanlık ve çocuk hakları açısından da sorgulanmayı ve değerlendirmeyi ayrıca gerektirirken bilim dahil söz konusu olan saygı eksikliğinin giderilmesi de ayrı bir görev olabilmektedir.Bu görev için çocuk hakları adına gerçekler ile bir yüzleşmeyi bu arada zorunlu kılmaktadır.

110..Ayrıca bilindiği gibi Anayasanın 90ıncı maddesi bağlamında iç hukukun bir parçası olan Avrupa Sosyal Şartında yer alan ilkeler ve yükümlülük sosyal hizmeti ve uygulamaları özellikle yükümlü kılmaktadır. Başta sosyal hizmet ve hukukçular açısından bir körleşme/vurdumduymazlık/görmezden gelmeler ise bilim dahil söz konusu olmaya devam etmektedir. İnsanlık ve hak açısından sosyal hizmetten yararlanma hakkı yerine "sosyal refah" şeklinde orijinal metnin Türkçeye yanlış bir çeviriside önemli diğer örnektir. Kasıtlı veya kasıtlı olmadığı belli olmaması rağmen başta sosyal hizmet ve adalet ile ilgili bilim ve uygulamayı da belirlemektedir. Bu durum direnç noktalarından birisidir. Gerçeğin peşine düşülmesi yerine direnç bir amaç olarak hala devam etmektedir. Böyle bir amaç hem sosyal hizmet hem de hukuk açısından asırlar ötesi bir uygulamayı da hala mümkün kılmaktadır. Sistem açısından uygunluk ve tutarlığın aranmasının engellenmesi ise özellikle ÇKK ile halen mümkün olmaktadır. İdari açısından önleme, müdahale ve iyileştirmenin yanı sıra hak sahibinin yanında taraf olma/savunuculuk ile ilgili sosyal hizmet yöntemlerinin öne çıkarılması yerine hala idare dahil yargısal bir vesayetin öncelikle öne çıkarılması da bu direncin temel noktası olmaktadır. Hukuk dahil direncinde önemli bir nedenidir. Aslında evrensel bilim ve uygulama açısından da önemli bir dirençte öne çıkmaktadır. Bu yönde söz konusu olan saygı eksikliği ise bu yansımaların arasındadır.. Bu yönde kutsanan ezberlerin hala öne çıkarılmış olması bu çevri yanlışlığı için de ayrıca önemli bir örnek olup sehven dahil yanlışın ötesinde bir durumda ortaya çıkmaktadır.Çözüm yolları içinde önemli bir noktadır..

111.Avrupa Sosyal Şartının önem ve yükümlülüğü bağlamında bu boyutun hukuk dahil tekrar tekrar ele alınmasını da zorunlu kılmaktadır. Görüleceği gibi çocuklar ve gençler, uğrayacakları bedensel ve manevi tehlikelere karşı özel koruma; çalışan kadınlar, anne olmaları durumunda, özel korunması ; herkesin, kişisel ilgi ve yeteneklerine göre bir mesleği seçmesine yardımcı olacak uygun mesleki yönlendirme olanağına sahip olma ; ulaşılabilecek en yüksek sağlık düzeyinden yararlanmasını mümkün kılacak her türlü önlemden yararlanma ; tüm çalışanlar ve bakmakla yükümlü oldukları kişiler sosyal güvenlik ;yeterli kaynaklardan yoksun olan herkes, sosyal ve tıbbi yardım alma haklarını yükümlü kılmaktadır. Özellikle **14üncü madde sosyal hizmetlerden yararlanma hakkını sahip olmasını ayrıca yükümlü kılmıştır. Sosyal hizmetlerden yararlanma hakkını etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak amacıyla da sosyal hizmet yöntemlerinden yararlanarak, toplumda bireylerin ve grupların iyilik haline sahip olmasını ve gelişmelerine ve sosyal çevreye uyum sağlamalarına katkıda bulunacak hizmetleri teşvik etmeyi ya da sağlaması yükümlü kılınmıştır. Bu düzenleme ve uygulamalar aynı zamanda diğer maddeleri de içermekte olup 2828 sayılı 3 ve 4 maddeleri de yükümlü kılmaktadır.** Yine özürülüler toplumsal yaşamda bağımsız olması, sosyal bütünleşme ve toplumsal yaşama katılma; toplumun temel birimi olarak aile, tam gelişmesini sağlamaya yönelik uygun sosyal, hukuksal ve ekonomik korunma; çocuklar ve gençler uygun sosyal, hukuksal ve ekonomik korunma; göçmen işçiler ve bunların aileleri herhangi bir başka Akit Taraf ülkesinde korunma ve yardım alma ; her yaşlı insan sosyal korunma; herkes, yoksulluğa ve toplumsal dışlanmaya karşı korunma ve herkesin konut/barınma edinme hakkına sahip olması çalışma hakları ile birlikte yükümlü kılmıştır. Sosyal hizmetlere yönelik uygulamalar için yetkinliğe dayalı bir yükümlülükte öne çıkarılmıştır. ÇKK ise söz konusu olan bu yükümlülüğe rağmen hala mümkün kılınmıştır. Özellikle de Anayasada yer alan 2.10,40,41,90,125,137 maddelere aykırılıklara rağmen sosyal hizmetin ve buna bağlı olarak adalet hizmeti açısından bir yozlaşma hala öne çıkarılmaktadır. Bu yozlaşma aynı zamanda İstanbul Sözleşmesinde yer alan yükümlülüğe rağmen de öne çıkarılmaktadır.

112.Sosyal hizmetler ile ilgili özellikle ÇKK ile Anayasa aykırılıkların ve de adil bir yargılamayı belirleyen SİR gibi yöntem ve araca yönelik öngörülen görev ve yetki ile öne çıkarılan böyle bir yozlaşma/ yozlaştırmaya yönelik tespitler aynı zamanda sö konusu olan sonucunda yansımadır. Evrensel bilim dahil araç olunması yaşanan bu sorun ve sonuç, çözüm içinde ayrı bir önemdedir.İnsanlık açısından da müdahil olmak bir görevi de ayrıca yükümlü kılmaktadır.Özellikle taslak ve katkılar ile mağdur ve çocuk adına da ayrıca araç olunması ile insanlık ve çocuk adına ortaya çıkan saygı eksikliğinin giderilmesi ve evrensel bir çözüm insanlık dahil ayrıca ek görevleride yüklemektedir.Evrensellik açısından sosyal hizmetin idari açıdan önlenmesi, müdahale edilmesi,

iyileştirmesi gibi sosyal hizmet yöntemlerle gözetilmesi konusundaki idari yetki ve görevin öne çıkarılması yerine ÇKK da benzer yozlaşmış bir adalet hizmetin öne çıkarılmasına yönelik bu raporda ki öneri ve yalan özelliğın ötesinde ki durum, sosyal hizmet ile ilgili var olan bu direnç aynı zamanda bu direncin kırılmasını içinde gereken noktadır. Çünkü ,evrensel bilim ve uygulama yerine gerçekte örtüşmeyen bilgilerin öne çıkarılmış olması, söz konusu olan kutsanan ezberler ve gerçeklerin engellenmesi görüldüğü gibi bir amaca da dönüşmüştür..Böyle bir direnç ile çocuklar için bir samimiyeti ortadan kaldırdığı gibi araç ve yarar olması ile iki yüzlülük/riyakârlık özelliğide aynı zamanda kazandırılmaktadır.Böyle bir amaç ile mağdur ve çocuklar adına taslak adalet sağlanması için de yansıtılmış olması bu açıdan önemli bir sorun kaynağına da neden olmaktadır.Mağdur adına yeni kurbanlar da söz konusu olacaktır. Böyle bir direnci de içeren bu durum ve tespitler soruna dayalı ulaşılan nokta için önemli de bir sonuçtur.. Hukukun üstünlüğüne rağmen amaç ve hedef olması ile oluşturulan bu sorunlara yönelik sonuç(lar) özellikle 1907'den beri söz konusu olan resmi vesayet kurumu gibi kurumsal yapının ve uygulamanın görmezden gelinmesini de öncelik yapmaktadır.Hukuk dahil evrensel açıdan var olan bilgiye rağmen günümüzde ve hala bilgi ile de oluşturulan boşluğın adalet adına kendine özgü bir şekilde doldurulmak istenmesi nedeniyle de gerçeğın peşine düşülmesini de ayrıca zorunlu kılmaktadır.Bu bağlamda ÇKK ile söz konusu olan sosyal hizmetin yozlaşması dahil bilim ve çocuk adına yozlaştırılmanın devamı için yapılan öneriler aynı zamanda Adalet Bakanlığında öngörülen hukuka aykırılıklarının da aynı zamanda bir ikrarı/itirafıdır. Başta ÇİM ve/veya AGO gibi absürd ve karşılığı olmayan uygulamaların yanı sıra SİR ile sosyal hizmet konusunda eğitim almamış kişiler için benzer yetki ile yer almaları ve söz konusu olan uygulamalar gerçeğın peşine düşülmesini de zorunlu kılmaktadır.Ayrıca bilim ve uygulama açısından saygı ve önemi ortadan kaldıran böyle bir amaç ve hedef ve belirsizliğın/kargaşasında peşine düşülmesi aynı zamanda yeni bir amaç ve hedef olmayı da gerektirmektedir.Söz konusu absürd uygulamaların da adil bir yargılama açısından yeniden ele alınması ve gerçeklerin peşine düşülmesi de bu amaç ve hedeflerden biri olmayı gerektirmektedir.

113.Özellikle resmi vesayet kurumu gibi bir yapılanmanın Adalet Bakanlığında öngörülmesi başlı başına bir absürd bir uygulamanın örneğidir. Bu amaçla yapılan ziyaretlerinde görmezden gelinmesi, perdelemeler, gölgelemeler ve başka bir hedefin olduğu ise bu belirsizliği ve amacı daha da arttırmaktadır. Halbuki 2828 sayılı bu kanunun tanım ile 3'üncü maddesi, evrensel tanım ve esaslar ile ilgili 4'üncü maddesi böyle bir yapılanmayı ASPB da ile günümüzde mümkün kılmaktadır. 1907'lerden beri ceza dahil medeni/yurttaş hukuku ve sosyal hizmet açısından oluşan ilişkiler ve de benzer kurumsal yapıların mevcut 2828 sayılı kanun ile ve yönetmelik ile mümkün kılması bu taslağı yeniden değerlendirmeyi de gerektirmektedir. Görmezden gelme aynı zamanda yetki aşımı dahil Anayasa açısından hak ihlaline de neden olmaktadır. Özellikle 2004 ten sonra Avrupa Sosyal Şartı ve öngörülen yükümlük bağlamında idari bir kurumsal yapı bağlamında İsviçre de veya Almanya'da var olduğu gibi benzer bir Gençlik Dairesi şeklinde yapılanma ve uygulama mevcut düzenleme ile de hala ve açıkça mümkündür. Çocuk hizmetleri ile ilgili birim gençlik başlığı altında yapılandırılabilir. Üstelik TBMM de Bakanlık için onaylanmış bir düzenleme olmadığı için çerçeve /temel düzenlemeler dahil yasal bir düzenleme daha da kolaydır. Buna bağlı olarak müsteşarlık düzeyinde bir yapılanma da söz konusu olabilir.Çeşitli bakanlıklarda var olan dağınıklığı da ortadan kaldırır. Bu konuda bilgi ve deneyimde vardır.Siyasi yaklaşım yerine bilime ve tekniğe saygı öne çıkarıldığında ve mevcut kirli ve zehirlenmiş bilgilerin temizlenmesi bu amacı doğal olarak kolaylaştırır.Buna bağlı olarak mevcut alt yapılar ile üç veya dört sene için çalışanlar dahil bir dönüşüm çocukların evrensel bir uygulamasına ulaşmasına da neden olabilir. Genel bir düzenleme olmadan bile ÇKK'nun 4.6 ve 44üncü maddeleri ile birlikte yapısal uygulamalar açısından ele alınan örnekler olduğu için samimi bir danışmanlık bu yapılanmayı kısa sürede ve kademeli bir şekilde mümkün kılabilir.

114.Tespitler ve bu bilgiler bağlamında Adalet Bakanlığında Mağdur Hakları ile ilgili bir yapılanmaya da gerek yoktur.1980'lerden beri ihtiyaç olan mağdurlara yönelik yardım ve destek bir hak olarak öne çıkmaktadır. Sosyal hizmet dahil yozlaşmanın öne çıkarılması mağdur/kurban gibi özelliğini de içini boşaltmaktadır. Hak gibi bir kavram ve adli sistemte yer alan çocuk ve gençlerinde dahil edilmesi ile içinin boşaltılması da engellenebilir. Uzun süreden beri sosyal hizmeti de içeren bu uygulamaların görmezden gelinmesinin yanı sıra bu düzenleme yapısal sorunları çözmediği gibi hak ihlalleri dahil yeni sorunlara da gebe olacaktır. Sorun çözmeyi öne çıkaranlar sorununda bir parçası olmaya aynen devam edecektir. Bu nedenden dolayı mağdur ile oluşan uygulamaların yerine diğer ülkelerde olduğu gibi çerçeve öncelik olmalıdır. Sosyal hizmet ve mağdura yardım başlığı altında ki bir düzenleme evrensel açıdan bir önceliği zorunlu kılmaktadır. Sosyal hizmet açısından resmi vesayet kurumu dahil idare ile yargı arasındaki ilişkiyi ele alan bir yapılanma ise uygulamayı ve adalet hizmetini daha verimli kılmaktadır. Böylece kurumsal açıdan hala söz konusu olan sorumsuz hali de ortadan kalkmaktadır. Bu yapılanma 6284 dahil TCK/103 maddesi ile ortaya çıkan sorunları da uygulama açısından ortadan kaldıracaktır. Sistemler ve uygulamalar açık ve net olduğu takdirde ortaya çıkacak sorunlar yine aynı zamanda ve kısaca çözümler bulmasına yardımcı olacaktır. Çocukların top gibi dolaşmasıda ortadan kalkacaktır.Sorumluda gayet açık bir şekilde belli olacaktır.Bu yönde söz konusu olan fırsatlarda ortadan kalkacaktır.Dürüst ,temiz bilgi ve samimiyet ise bir önceliktir.Yanlış bilgiler ile oluşturulan yorulmalar ve çaresizliklerde ortadan kalktığı gibi yer alan sistemlerdeki doğrular yaşanan sorunları da dolayısıyla ortadan

kaldıracaktır.Yine bilindiği gibi ASPB yer alan Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünde yer alan Çocuk hakları ile ilgili bir daire başkanlığı bağımsız birim olarak yapılmalıdır.Kamu Denetçiliği gibi bir onbudsmanlık görev ve yetkide yeniden yapılmalıdır. BMÇHS için protokol açısında söz konusu olan çekincelerin ortadan kalkması da bu yapılanmayı daha da önemli kılmaktadır.

115.Adalet Bakanlığında ise ortaya çıkan sosyal hizmetler ile ilgili yozlaşmanın ortadan kaldırılmasında bu açıdan birinci öncelik olmalıdır. Bu durum adalet hizmetini engellediği gibi adil bir yargılama açısından söz konusu olan hak ihlalinin ortadan kalmasına neden olacaktır. Bu bağlamda "Adli Sosyal Hizmet" gibi diğer ülkelerde olan tarafsız ve bağımsız kurumsal yapıda öncelik olmalıdır. Aile veya çocuk mahkemelerinde çalışan kişilerin bu birimde toplanması adil bir yargılama açısından öncelik olmalıdır. Denetimli serbestlik ve uzlaşma /arabuluculuk gibi çeşitli birimlerde yer alan uygulamalarda bu birime taşınırken gençler ayrı bir birim altında da toplanmalıdır. Sosyal hizmet konusunda eğitim almış kişiler dışındaki kişilerin başka görevlere yönlendirilmesi aynı zamanda personel açıdan ortaya çıkan açığın giderilmesine de yardımcı olacaktır.

116.Bu yapılanmaya yönelik olarak ASPB de yer alacak resmî vesayet kurumu gibi bir yapılanmada mağdur çocuklar ile ilgili alt birim dışında yine çocuk ve gençler tarafından suç işlemler için yardım ve desteğinde içeren bir yapılanma bu açıdan önemlidir.Müdahale yetkisini içeren bu yöndeki uygulamanın yerine diğer bir tercih olan savcılık birimi ise "gençlik" savcılığı" ile Adalet Bakanlığın da idari bir yapı ile yeniden yapılandırılmalıdır.Her ikisi açıdan örneklerde vardır. Bu birime adli kolluk gibi benzer söz konusu olan çocuk büroları da buna dahil edilebilir. Büyükşehirler için ise soruşturmaya yönelik bu birimler özellikle ilçelerle başlatılmalıdır. Savcılık ve sosyal hizmet uzmanı/sosyal çalışmacı birlikteliği aynı zamanda koordinasyon işlevini de öne çıkarmalı ve yetki ve görevlerde ayrı ayrı gözetilmelidir.Bu yöndeki yapılanmaların müsteşarlık gibi bir yapı ile sağlanması uygulamayı ayırıştırabilir. Halen yaşanılmış olan yapısal sorunların kısmen olsa da giderilmesine yardımcı olabilir. Halen ve özellikle sosyal hizmet konusunda aday ve asli olarak çalışan görevliler için bir nitelik aranmış ve geliştirilmiş olsa bile TCK/31 maddesi ortadan kaldırılmadığı sürece her şeye rağmen adil bir yargılamanın ve uygulamanın engellenmesi önemli bir gerçektir. . Çocuklar için canavarlaşmış bir yargılama da öne çıkmaktadır.Bu bağlamda hukuksal açıdan söz konusu olan ÇKK nun uygulanmasına yönelik yönetmeliğin 20/4 maddesi ile oluşturulan sorun yine idare tarafından mümkündür..Bu maddenin hala iptal edilemesi durumunda ise çocukların yarar ve esenliğinin engellenmesine yönelik yargıtay tarafından oluşturulan bu garabet kararın ortadan kalkması için hukuksal bir sürecin başlatılmasını da yükümlü kılmaktadır. Olmadığı takdirde çocuk hakları adına çocukların geleceklerinin çalınmaya devam edileceği de önemli bir gerçektir. Seyredilmesi ve ortak olması ise aynı zamanda önemli sorun kaynağı olarak aynen devam edecektir. Bilindiği gibi Türkiye’de hala gençlik ceza hukuku içeren bir uygulama hala söz konusu değildir. Çocukları kandırmaya da gerek olmadığı gibi iki milyon çocuğun geleceğinin çalınması ve karartılması da seyredenler dahil ortaklık ağır bir vebal altındadır. Bu canavarlığa ortak olmak ve yeter demek için ise çocuklar için sorumluluk yaşının en az 15 yaş olması ve uygulamalarının buna göre gözetilmesi bir öncelik olmalıdır. Çocuklar için cezaevi yerine eğitim evi gibi benzer bir uygulama böylece neden olmasın.Ayrıca bilindiği gibi çocukların yüzde sekseni tecrübe suç işlemez.Buna rağmen tekrar olursa sorumlu çocuk veya ailesi değil kamu hizmetindeki becerisizliğin bir sonucu olduğunu kabullenme bu sorunları azaltır. Adil ve adaletli bir uygulama için evrensel bir bilime saygı gerisini de doğal olarak birlikte getirecektir.

117. Özellikle BMÇHS ve Avrupa Sosyal Şartı için söz konusu olan orjinal metnin Türkçeye önemli bir şekilde yanlış çevrilmesi çocuklar dahil sosyal hizmetin ve adaletin yozlaşmasına nedendir.Yanlış bilgiler ile oluşturulan yorulmalar ve çaresizlikler de bu yöndedir.Hak ihlali olmak üzere ortadan kalkması durumunda yer alan sistemlerdeki doğruların peşine düşülmesi yaşanan sorunları da ortadan kaldırmaya ayrıca yardımcı olacaktır.Doğru bilgi ve kaynak olma evrensel bilim dahil dürüstlük ilkesi açısından da önemlidir.Doğru bilgi(ler) yerine yanlış bilgi(ler) ve bilgi konusunda açıklamadan yapılan çalmalar da evrensel bilim ile kendi içinde engellemeyi ve sorgulanmayı da bu açıdan mümkün kılmaktadır.Etik te bu kapsamdadır.Yanlış bilgi aynı zamanda yalan bir bilgi olduğu zaman bunun bilinmesi de diğer bir gerçektir.Gerçek ve doğru bilginin peşine gitmek yerine bu yalanları tercih etmekte aynı zamanda mümkündür. Canımız ne isterse onu da benimser ve besler.Neyi duymak istediğimiz zaman ise onu duyarız,Görmek istersek onu da görmek istememiz ayrıca önemli bir gerçektir.Bu yalanlar aynı zamanda topluluğa ve kolektif hale de dönüşebilmektedir..Bu durum aynı zamanda her bilgiye inanıp inanmadığımız ile de ilgilidir. Kişisel açıdan bazı durumlarda bizlere bırakılmaktadır.Ancak kamusal bir alana ve topluma bu yalan taşındığında yeni bir duruma da neden olmaktadır.Ayrıca gerçek ve yalan arasındaki fark bilgiye sahip olduğunda ise hemen anlaşılır.Bilginin kaynağı da anlaşılır. Bir yalanı aktarmak için de bazı nedenler de olabilir.Önemli olan ne kadarını aktarmak ve kaynak olmak bu açıdan daha da önemlidir.Bu yüzden doğru bilgileri ve doğru kaynakların peşine düşülmesi oluşan yorulmaları da ortadan kaldırması için önemli bir yardımdır..Çocuk hakları adına ortaya çıkan her bilgi doğru da olmalıdır.Orjinal metin için doğru çevri ve kaynak uygulama açısından da peşine düşülmesini hak sahipleri içinde öncelik yapmaktadır.Ayrıca bilindiği gibi kişisel açıdan bir hata var ise giderilmesi için de bazı özellikler ve davranışlarada sahip olmayı gerekmektedir.Bu toplum içinde geçerlidir.Bir erdem,, beceri ve öğrenme aynı zamanda ortak olmayı gerekmektedir.Ortak bir değere sahip olunmayınca bir hatadan ve/veya

yanlıştan vede buna bağlı olarak özür dilemek yanlışları engellemek içinde önemli sorun kaynağıdır. Hata ve yanlışlar ile birlikte geçirtilen bir erdeme sahip olunması ancak sorunların ve hataların devamı da olacaktır. değildir. Türlü türlü bahanelere de bu açıdan gerek yoktur. Bir insanın veya bir yanlışlığının hatayı kabul etmesi, sorumluluk alması ve karşısındaki insanın hissettiğini anlamak önemli bir davranış ve başlangıçtır. Bu durum kişi ve toplum içinde benzer olup ilişki ve değerlendirmeyi de kısaltmaktadır.. Çözüme de yaklaşır. Bu durum aynı zamanda bir yenilgi için asla değildir. Çocuklar için ise asla. İnsanları küçültmez Ayıplanamaz. İnsanlığı büyütür. Geliştirir. Bu nedenden dolayı içtenlik yerine hatayı ve yanlışları red etmek yanlışları daha da zorlaştırmaktadır. Yeni davranışlarada neden olmaktadır. Güven ilişkisini onarmayı da engellemektedir. Tersine de bu açıdan önemlidir. Çocuklar söz konusu ise çocuklar için oluşturulan acılara ortak olmak yaşanan acıların giderilmesi içinde bir neden olmalıdır. Gerektiğinde büyüklük ve olgunluğa sahip olmak en azından iki milyon çocuğun geleceklerinin karartılmasının engellenmesine de yardımcı olacaktır.

118. Bu nedenlerden dolayı çeviri dahil doğru bilginin peşine düşülmesi aynı zamanda çocuklar ile ilgili yapısal sorunların kendi sistem içinde mümkün kılmasına ayrıca nedendir. Önceliktir.. Mağdur dahil çocukların sosyal hizmetten yararlanma hakkını da engellenmesine yönelik bu tespit ve sonuçlar aynı zamanda hak ihlalleri açısından hukuksal bir soruna da nedendir. Mağdur hakları adına yeni mağduriyetlere ve kurbanlara neden olduğu da açıktır. Söz konusu olan bu hak ihlallerin giderilmesi ise ayrı bir yükümlülüğü öne çıkarmaktadır. 1942 de hukuk ve adalet adına çocukların korunmasına yönelik yansıtılan bilgi ile en azından bu gerçeğin peşine düşülmesini gerekirken yine aynı sistemde yer alan bu uygulamaya yönelik Prof. Dr. Hans Jörg Albrecht tarafından yayınlanmış makalesinin bilim açısından kaynaklığı hem sosyal hizmet hemde hukuk bilimi birlikte ele almayı da gerekmektedir. Afganistan konusundaki bilgi ise bu önemi daha da arttırmaktadır. Ayrıca ASPB tarafından Uluslararası Sosyal Hizmet Birimi (ISS) ile oluşan ilişki ve görev konusundaki bilgi ve uygulamalar hak ihlalleri açısından bir değerlendirmeyi ve gerçeğin peşine düşülmesini daha da zorunlu kılmaktadır.

119. Özellikle 2005 yılında sosyal hizmet ve adalet açısından söz konusu olan yozlaşmanın giderilmesi için öncelikle Türkçeye yapılan çeviri yanlışlığını engellemek hukuksal bir sürecin başlatılmasını gerekmektedir. Hem dürüstlük ilkesi hemde Ahmet adının Fatma gibi yanlış ve farklı bir şekilde yansıtılmış olması evrensel bir bilim ve uygulamayıda öncelik yapmaktadır. Çocuk hakları açısından ortaya çıkan açık ihlaller/aykırılıklar çocuklar için telafisi olmayan zararlara, ek mağdurlara vede yeni sonuçlara da doğal olarak hala gebecektir. Bir asırdan beri söz konusu olan "çocuk" ve "genç" açısından oluşan bu hukuksal sorunun çözümü de gene kendi içindedir. Buna bağlı olarak TBMM tarafından Türkçeye çevilip onaylanan bu BMÇHS nin özsözünde yer alan "**Çocuk Mahkemelerinin Yönetimi Hakkında Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları (Beijing Kuralları)**" bu cümlelerin iptal edilmesi ve diğer ülkelerde olduğu gibi "Gençlik Adalet Sisteminin Uygulanması Hakkında BM Asgari Standartlar Kuralları (Beijing Kuralları)" şeklinde gerçeğe uygun yansıtılması aslında önemli bir taleptir.. Başlangıçtır. Özellikle hem Adalet Bakanlığı hem Türkiye Barolar Birliği ve UNICEF Türkiyenin hala sözleşmede yer alan bu başlığın "Çocuk Adalet Sisteminin Uygulanması Hakkında BM Asgari Standartlar Kuralları" şeklinde zaten farklı çevrilmiş olması bu başvuru ve talebi kolaylaştırmaktadır. Adalet Bakanlığı ve TBB bu yanlışlığı kabul ettiği gibi sadece "çocuk" yerine "gençlik" şeklinde Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanacak bir düzenlemenin TBMM de onaylanması ortaya çıkan bu sorunun giderilmesi için kolay bir yöntem olabilmektedir. Olmadığı takdirde ise sorunun idari hukuk alanında ele alınması ile hukuksal bir sürecin başlatılmasına neden olabilir. Dışişleri Bakanlığı veya Başbakanlığa yapılan bir talep AİHM kadar gidebilecek hukuksal bir süreçte başlatabilir. Ancak AİHM kadar gidebilecek uzun bir süreç aynı zamanda Adalet Bakanlığı adına hicap duyucu bir duruma da neden olabilir. Bu yöntem Avrupa Sosyal Şartında yer alan 14 üncü madde içinde geçerli olup "sosyal refah" yerine sosyal hizmetten yararlanma ile söz konusu olan bu hakkın peşinde düşülmesi yozlaşmış/yozlaştırılmış sosyal hizmetin engellenmesi içinde önemli bir başlangıçtır. Bu başlangıç aynı zamanda kadın, yaşlı, engelli yurttaşlar içinde önemli olup sosyal yardım adına söz konusu olan keyfiliğin engellenmesine neden olacaktır.

120. Bu yönde oluşan gerçekler ve hak sahiplerinin savunulması bağlamında ASPB için önemli bir yükümlükte öne çıkmaktadır. Sosyal hizmet açısından söz konusu olan yönetmelik dahil idari işlemler açısından oluşan aykırılıkların değerlendirilmesi ve bunun peşine düşülmesi için de hukuksal süreçleri başlatmak mümkündür. Özellikle 2014 yılında uluslararası açıdan güncellenmiş tanım ve Birleşmiş Milletlerin de bir ortağı olan ve Sosyal Hizmet Uzmanları Derneğinin de bağlı olduğu Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Federasyonu (IFSW) bu tanım ve gün daha sorunlu ve yükümlü kılmaktadır. Bu tanıma rağmen özellikle ÇKK ile sosyal hizmet konusundaki yozlaşma aynı zamanda hukuksal süreçlerin başlatılmasını da gerekmektedir. Böyle bir yozlaşmada öne çıkan ASDEP dahil absürd ve keyfi uygulamalarının engellenmesi içinde AİHM kadar gidebilecek bir süreci öngörmelidir. Taraf olma ve savunuculuk açısından çocuk dahil sosyal hizmetlerden yararlanma hakkını engelleyen konulara müdahil olması sorumluluğun da ötesinde bir görevdir. Aynı zamanda BMÇHS ile şimdiye kadar söz konusu olan protokol ile ilgili çekincelerin TBMM de kaldırılması müdahil olma boyutunu daha da önemli kılmaktadır. ASPB söz konusu uygulamalar ile ilgili bu sürecin yanı sıra ÇKK ile ilgili uygulama yönetmeliğin 20/4 maddesinin iptali için bir süreçte önemli bir öncelik olmalıdır. Yine bu süreçte (ÇKK 3/1-e) söz konusu olan sosyal çalışma görevliği gibi garabet bir tanım ile Avrupa Sosyal Şartının 14 ve

BMÇHS nin 3 ve 40 maddeleri vede Pekin Kuralının 16 maddesi bağlamında ortaya çıkan bu aykırılığı mahkemelerce Anayasaya Mahkemesine yönlendirmesine yönelik talepler aynı zamanda AIHM kadar gidebilecek bir süreçte yardımcı olmaktadır.

121. Özellikle halen "Sosyal Çalışma Görevlisi" ve " ASDEP" gibi uygulamalara kaynaklık eden sosyal hizmet bilim dünyası evrensel bir beklentiyi de arttırmaktadır. Bu yönde söz konusu olan yozlaşmaya yönelik katkılar da önemli bir gerçektir. Evrensel bilim bağlamında bazı süreçleri başlatmakta mümkündür.Yanlıkların,sistemler dahil hataların bilim açısından değerlendirilmesi vede yeniden ele alınması ortaya çıkan hataların,yanlılıkların giderilmesine de yardımcı olacaktır. Özellikle lisans eğitiminde örgün eğitimin yanı sıra açık öğretimde önemlidir.Günümüzde 20 bin lisans eğitimi tamamlamış kişilerin işsiz kalması eğitim planında yanlılığa neden olup kontrolsüz açık öğretim uygulamaları ve niteliği de belirlemektedir.Ancak nitelik ile ilgili durum iki yıl devam eden aday memurluk içinde giderebilir. Böyle bir eğitimde sosyal hizmet mevzuatı gibi ders programlarının arasında Afganistanda bile evrensel bir uygunluk ve tutarlılık aramak yerine (ÇKK 3/1-e)maddesini iştahlı bir şekilde bilim adına meşru kılmak için somut bilgilerde böyle bir gerçeğin parçasıdır.Evrensel bir bilim beklentisi ile çeviri yanlılıkları dahil hak sahiplerine yönelik mağduriyelere yönelik önemli eksikliklerin giderilmesi en azından dürüstlük ilkesi ve evrensellik ile ilgili etik açısından yardımcı olacaktır.Yüzleşmede önemli bir yöntemdir.Bu yöndeki akademik girişimler yeni hukuk süreçleride aynı zamanda başlatabilir.Özellikle böyle bir meşru kılma ile ortaya çıkan işsiz sosyal çalışmalarına neden olması ve haksız bir rekabetin sonucu ek mağduriyetlere neden olan böyle bir kaynaklık vede hak sahiplerinin mağdur olmaları da hukusal süreçlerin arasında olabilmektedir.

122.Özellikle çocuklar dahil bireylerin korunup kollanması için hayırseverlikten sosyal hizmete dönüşüm bir aşırıdan beri söz konusudur. .Ahiret dünyası ile hayırseverlik ve kişisel açıdan yardımseverlik özel hukuk açısından ele alınırken böyle bir süreçte kamusal bir hizmet olan bir sosyal hizmet aynı zamanda bir hak olarakta günümüzde yükümlü kılınmıştır.Davranış dahil sosyal iyileştirmeye yönelik uygulamalı bilim ve profesyonelleşme ile yetkinlik bu hizmeti öncelik yapmıştır.Bu gelişmeler bağlamında toplum açısından temel hizmetler arasında yer alan adalet hizmetini sağlamak için tamamlayıcı unsur ise sosyal hizmet olup önemli bir birliktelikte bir aşırıdan beri söz konusudur. Türkiyede hala bu boyutun ele alınmaması ve vesayet/himaye ile ilgili yurttaş/medeni hukuk ile idari açısında oluşan ilişki ve kurumsal yapı konusundaki eksiklik/görmezden gelme özellikle 2004 tarihinden sonra yeni bir bocalamayı ve kargaşayı getirmiştir. Ya hayırseverlik yada yardımseverlik ile de yaklaşım kargaşayı daha da geliştirmektedir.İnsan hakları gibi değerler bağlamında evrensel boyutun hala içselleştirmemesi ve mazeretler üretmek ise bu kargaşayı daha da genişletmektedir. Çocuklar ile ilgili yaşanan sorunlar ve eviçi şiddet açısından kadına cinayetler bu kargaşanın da önemli bir parçası olmaya devam etmektedir.Bu yönde öne çıkarılan adalet hizmetinde aile hukuku açısından aile mahkemeleri ve çocukların bir kısmı için hala kurulmuş olan çocuk mahkemeleri de uygulamaları belirlemektedir.İdare tarafından öncelikle yerine getirilmesi gereken sosyal hizmet ile ilgili idari görevin yargısal vesayetinde öngörülmesi ve sosyal hizmet ile ilgili boyut şekilsel olarakta halen yürütülmektedir.

123.ÇKK ve 6284 sayılı kanun ile de öne çıkan uygulamalara yönelik sosyal hizmet konusunda eğitim almamış kişilerin başta SİR düzenlemesi dahil benzer bir yetki ve görevde yer almaları ise evrensel bir uygulama açısından uzaklaşmayı doğal olarak öne çıkarmaktadır. Müdahale ve sosyal iyileştirmeye yönelik sosyal hizmetler açısından bir risk yönetimi için karar alınmadan zorunlu araştırma ve değerlendirme konusunda adaleti sağlama böyle bir yozlaşma ile de öne çıkarılmıştır. Yarar ve esenliğin gözetilmesi konusundaki işlev ve içerik dahil boşaltılma aynı zamanda adil bir yargılama boyutunu da etkilemektedir.Adaletin sağlanması yerine çocuklar için adaletsiz bir durum ortaya çıkmaktadır. Böyle bir uygulamada adliyedeki çalışma ortamı ve fiziksel koşullar bağlamında çocuklar dahil kişiler ile ilgili görüşme konusundaki özensizlik bu uygulamanında bir parçası ve gerçeğidir. Kendi meslekleri dışında kişilerin "pedagog" veya "uzman" gibi adlandırmalar ile de uygulamalarda yer almalarına yönelik çeşitli yakınmalar ise 2017 tarihli raporda kısmen olsa da yansıtılmaktadır.Mahkemeye bağlı olmasının yanı sıra raportör gibi bir görev ile birlikte bilirkişi ile ilgili işlevinde öne çıkarıldığı bir uygulama hala eleştiri noktasında bile değildir.Çocukların amaç olması yerine bir iş ve araç olması konusunda ki çabalar da bir beceri olarak hala öne çıkmaktadır.Çakma pedagog gibi bir özelliğin kazandırılması ile evrensel bir karşılığı olmayan böyle bir yetki konusunda ki meşru kılmalar ve tarafsızlık ve bağımsızlık boyutu adil bir yargılama açısından bile hala ele alınmaması acı bir gerçektir. Mağdur çocuklar dahil bir sorun kaynağı olarakta devam etmektedir.2005 yılından beri iki milyona yakın çocuğun dahil olduğu uygulamada yer alan zorunlu avukatlık hizmeti ve birliktelik söz konusu olan sorununda temel bir parçası olabilmektedir.. Adil bir yargılama boyutu ile ilgili sosyal hizmet boyutu dahil ÇKK ve diğer uygulamalara yönelik aykırılıkların bu raporda meşru kılması da bu açıdan diğer önemli sonuçtur.

124..Adalet hizmeti adına böyle bir uygulama aynı zamanda soruşturma ve kovuşturma sürecini birlikte içermektedir. Bir yargılama sürecinde ise maddi hakikat ve/ veya somut bir bilgiye ve adalete ulaşmak çocuklar içinde önemli bir amaçtır. Çocuklar için ise SİR ve sosyal hizmet boyutu bu açıdan temel bir bilgi kaynağıdır. Özellikle mağdur çocukların tanık tarafından gerçeğe ulaşılması amacıyla dinlenme konusundaki hoyrat

uygulamalar nedeniyle ÇİM ve yine son olarak AGO gibi kanunda ve anayasa da da karşılığı olmayan bir yetki ve görevde görüldüğü gibi bu amaçla öne çıkarılmıştır. Bu yönde yer alan kişiler ile ilgili görev ve yetki konusunda yeni kargaşayı da ayrıca ortaya çıkarmıştır. Adli kolluk veya sorgu hakimi gibi bir yetki ve görevin böyle süreçte hala sistem açısından yer alınmaması; savcı ve yargıçlar için eğitime rağmen çocukları dinleme konusunda ki beceri eksikliğinin bir dayanak olması ortaya çıkan bu boşluğun giderilmesi için dayanak olmuştur. ÇKK/15 maddesinde söz konusu olan bizzat yerine videolu bir kayıt ile soruşturma memurluğu gibi bir aracılık görevi de öne çıkarılmıştır. İdari bir talimat ile de zorunlu müdafii/vekilde bu uygulamaya dahil edilmiştir. Kırk katır yerine kırt satır açısından böyle bir uygulama ile de çocukların yanında olması gereken sosyal hizmet uzmanı ve müdafii/vekil gibi avukatların başka amaçlara ortak olması ve çocukların savunmasız bırakılması kanunlarda olmamasına rağmen mümkün kılınmıştır. Yeni sorunlara ve aykırılıklara neden olması rağmen tepkisizlik ve/veya meşru kılmalar bu açıdan önemli bir sorun kaynağı olmayada halen devam etmektedir.

125. Özellikle suç işlemiş bir çocuğun adli sisteme girmesi durumunda kolluk ile başlayan bu süreçte zorunlu olarak sosyal hizmet adına yer alması ve buna ek olarak müdafii bağlamında savunma açısından avukatlık hizmetinin de ayrıca zorunlu olarak yer alması konusundaki birteliktelik aslında ÇKK ile önemli bir adımdır. Çocukların yarar ve esenliğinin gözetilmesi bağlamında uygulama açısından ileri bir durum olmasına rağmen yetkinlik ve niteliğin de gözetilmesini gerektirmektedir. Ancak yozlaşmalar bu amacı engellemeye yardımcı olmaktadır. Bir taraftan sosyal hizmet konusunda korumaya yönelik yetkisi olmayan kişilere yükletilen görev ve niteliğinin (T.C. Anayasa mad. 137,90) yanı sıra çocukların yanında zorunlu olarak hukuksal açıdan savunma amacıyla yer alınması savunma hakkı ve adil yargılama açısından önemlidir. (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Mad.6) Başta soruşturma sürecindeki aykırılıkların engellenmesi de önemli bir yükümlülüğü öne çıkarmaktadır. Özellikle de Fransa devrimi bağlamında bir iddianın ispat yükümlüğünün savcılık tarafından yerine getirilmesi bilindiği gibi adalet hizmetinin temel ayaklarından biridir. Yine buna bağlı olarak susma hakkı dahil doğru söyleme hakkı gibi kişilerin kendilerini savunmaları aynı zamanda yanında temsilcilik gibi bir avukatlık hizmetini savunma hakkı açısından önemli kılmaktadır. Adaletin sağlanmasında diğer temel ayağıdır. Çocuklar için ise yanında yer alması ve savunulması bu açıdan günümüzde zorunlu kılınmıştır. Fakat bu yetki ve görev anababa ile ilgili sorumluluğu aslında ortadan kaldırmamaktadır. (BMÇHS/5) Fakat günümüzde gelir olmamış anababalar arasında sosyoekonomik açıdan bir yoksunluğun zorunlu olması aynı zamanda anababalara yönelik bir vesayet işlevinde öne çıkarmaktadır. Özellikle benzer bir hizmet konusundaki orantısızlık ve vesayet özelliği anababalar açısından savunma boyutunun daraltarak ek bir aykırılığa da neden olmaktadır.

126. Bunun yanı sıra temel ayaklarından birisi olan zorunluk avukatlık hizmetinde savcılık birimi ile silahların eşitliği açısından söz konusu ilişki de uygulamayı belirlemektedir. Her ikisi açısından da tarafsız ve bağımsızlığın yanı sıra eşit olmalarına rağmen Türkiye hala kürsü dahil bir eşitliğin henüz bu noktaya gelinmemesi aynı zamanda çocukları savunmasız kılmasına neden olmaktadır. Ortada ki eşitsiz ile aynı zamanda yıpratma ve yorulmalarda uygulamaları pasif kılmaya neden olmaktadır. Hak ihlallerinin gözetilmesi ve süreçlere yansımalar dahil on iki yaşındaki bir çocuğun tutaklanmasının hala mümkün kılındığı bir uygulama ve bunun hukuksal süreçlere yansıtılmaması gibi uygulamalarda çocukların geleceklerini belirlemektedir. Soruşturma sürecindeki yetkinlik ve müdahaleler çocukların yarar ve esenliği açısından ve karar açısından da önemlidir. Buna rağmen söz konusu olan kovuşturma sürecinde bu açıdan gözetilmeyi birlikte gerektirmektedir. Bir duruşma salonunda asılan listelerde çocukların açık bir şekilde yayınlanmaları ve çağrılarının tespite yönelik eksiklikler hem uygulamayı hem de aynı zamanda adil bir yargılama açısından belirlenmektedir. Bu yönde ki gerçek ile birlikte yine SİR konusunda" pedagoj" dahil sosyal hizmet konusunda yetkin olmayan kişilerin yapmış kişilerce düzenlemiş raporların işleme alınması ve buna yönelik itiraz edilmemesi gibi usule aykırı konularda diğer bu uygulamanın diğer gerçeğidir. Tepkisizlikte bunların arasındadır. Fakat adil bir yargılama için önemlidir. Dolayısı ile usül dahil önemli aykırılıkların AİHM kadar devam edebilecek bir süreç aynı zamanda ÇKK ile oluşan aykırılıklarında giderilmesi için bir amaç ve hedef olmayıda gerektirmektedir. Oniki seneden beri usül dahil devam eden bir çok aykırılıklar ile ilgili olarak en azından on pilot dava uygulamanın yenilenmesine neden olacağı ise ayrı bir gerçektir. Mazeret üretmek yerine adil bir uygulama ÇKK nunun önüne geçebilirdi. Bu bağlamda SİR ile ortaya çıkan sorunların giderilmesi için ÇKK/3-1-e ve ÇKK/32 maddenin iptali ile 35. madde de yer alan 1. fıkrada yer alan "gerektiğin" ibaresinin iptali ile 3 fıkranın iptali için Anayasaya aykırılık bağlamında (BMÇHS/3-40; Pekin Kuralı/16; Avrupa Sosyal Şartı /13,14; İstanbul Sözleşmesi/20; Anayasa/2,5,10,40,41,90,137) söz konusu maddeler ile ilgili olarak mahkemelerce Anayasa Mahkemesine yapılacak talep aynı zamanda oluşan yozlaşmanın ortadan kalmasına yardımcı olacaktır. Ayrıca ÇKK uygulama yönetmeliğin 20/4 maddesinin iptali Barolar açısından ayrı bir önemdedir. Mümkündür.

127. 1926 yılında Atatürk devrimin bir parçası olarak özgür yurttaş için genç Türkiye Cumhuriyetinde yola çıkan böyle bir yolculukta öne çıkmıştır. Böyle bir yolculukta yer alan çocuklar içinde BMÇHS ve adaletin sağlanması adına yansıyan uygulamalar ve sosyal hizmet dahil yozlaştırılmış yansımalar ve uygulamalar söz konusu olan yumağın çok ama çok küçük bir kısmıdır. Ortaklık ise bu yumağın önemli bir nedendir. Sosyal hizmet ile tarihi de not etmeye yönelik bu çalışmada yer alan bazı tespitler ve sonuçlar aynı zamanda otuz

milyon çocuk adına ve toplum içinde açık bir davet ve çağrıdır.Bu yönde oluşan kara lekelerinde temizlenmesi çocuklar için oluşturulan acıların azaltmasını da görev ve sorumlu kılmaktadır. Çünkü şimdiye kadar yapabileceğimiz görev ve sorumluluğu hala yerine getiremedik.Çocuklar için .borcumuz var İki milyon çocuğun geleceklerinin karartılmaması ve çalınmasının devamının engellenmesi için bilgi ve saygı yeter. Var olan acıları ve kefaretin bedellerini azaltmayı da mümkün kılabiliriz..Yapabiliriz..Çocuklar için güvenli bir gelecek ve hayallerimiz bizleri umutsuz ve çaresizde bırakmayacaktır..Şayet biraz sosyal hizmet ve önemini anlamak her sene 25 bin kız çocuğun mahkemeler tarafından engellenmesini de mümkün kılabiliriz. Kadın cinayetlerin sayılarını da azaltabiliriz.Onların yanında olmak bizler için de onur olmalıdır.Gerçeklerin peşine düşmek ve yüzleşmek ile çocuklar için oluşan ağır veballeri belki de azaltabiliriz.Bunun için ortaya çıkan böyle bir sorun yumağının gene kendi sistem içinde yöntemlerle çözüm bulması için yıllarca beklemize de gerek yoktur.Atatürk devrimi bağlamında çocuklar dahil Türkiye Cumhuriyetine hediye edilen bilgi ve gerçeklerin ve kaynağının peşine düşülmesi yeterlidir.Evrensel bilime rağmen görmezden gelmelere artık gerekte duyulmaz.Evresel bilim ve uygulama için saygı yeterlidir.Aynı zamanda bir yüzleşmeye de gerekmektedir.Bu sorun yumağı yerine bu kargaşanın bir tercih olması hala bir kader de olmamalıdır.. Bu sorunun bir parçası olmamak ve çocukların yarar ve esenliği için böyle bir tercih ve kaderi red etmek bu çağrı ve davet içinde bir öncelik olması çocuklar için umut olacaktır.

En azından çocuklar için,gençler için biraz cesaret..20.03.2018

Son söz:"Her zaman yapabileceğiniz,başarılı olabileceğiniz bir şey vardır.Önemli olan pes etmemek."Hawking

Nihat Tarımeri.

(*)Sosyal Hizmet Uzmanı, Zürih Gençlik Savcılığı (Eski), ntarimeri@gmail.com

EKLER VE KAYNAKLAR.

1. www.hurriyet.com.tr/gundem/maltepede-baba-dehseti-2-kizini-oldurup-intihar-etti-40697930

<http://www.posta.com.tr/antalya-da-vahset-bir-baba-iki-cocugunu-oldurdu-haberi-1351614>

http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/saglik/908196/Skandali_ortaya_cikaran_hastane_personeli__Yilda_450-500_hamile_cocuk_geliyor.html

<http://www.gunlukkoseyazilari.com/hurriyet-ayse-arman-30-ocak-2018-115-hamile-cocuk-skandalini-ortaya-cikaran-iclal-nergiz-12-yasinda-anne-olan-cocuklar-vardi/389955>

<https://www.birgun.net/haber-detay/adana-da-3-yasindaki-cocuga-cinsel-istismar-204012.html>

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/mahkeme-4-yasindaki-cocuk-istismari-kurgulayamaz-40729934>

<http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/ayse-arman/manavgatta-oz-baba-4-5-yasindaki-oz-kizina-40742451>

2. <http://www.dw.com/tr/iki-ülkeye-tek-medeni-kanun/a-15639237>

3. <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>

http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/44/25

<https://www.bmfsfj.de/blob/93140/8c9831a3ff3ebf49a0d0fb42a8efd001/uebereinkommen-ueber-die-rechte-des-kindes-data.pdf>

<https://www.unicef.it/doc/599/convenzione-diritti-infanzia-adolescenza.htm>

4) https://conf-dts1.unog.ch/1%20SPA/Tradutek/Tratados%20DH/00%20_Tr_DH_48_Beijing_Rules.htm

<https://www.bmfsfj.de/blob/93140/8c9831a3ff3ebf49a0d0fb42a8efd001/uebereinkommen-ueber-die-rechte-des-kindes-data.pdf>

<http://www.un.org/depts/german/gv-early/ar4033.pdf>

5.<http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/22184.pdf&main=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/22184.pdf>

6.http://cocukhaklari.barobirlik.org.tr/dokuman/mevzuat_uakararlar/cocukadaletsistemininuygulanmasi.pdf

http://www.cte.adalet.gov.tr/menudekiler/uluslararası/dsm_tavsiyekararlari/15.pdf

7.<http://www.sozkimin.com/a/864-pestalozzi-kimdir-sozleri-ve-hayati.html>

8. <http://sosyalhizmetuzmanlari.com/Icerik/Makale/2403>

<http://sosyalhizmetuzmanlari.com/Icerik/Makale/2126>

9. http://www.kinderheime-schweiz.ch/de/kinderheime_schweiz_hintergrund.php

10) www.taa.gov.tr/.../turk-ve-alman-ceza-muhakemesi-hukukunda-cocuk-suclulugu-bak..

https://www.ab.gov.tr/files/TAIEX/seminerler/taiox_gudem.pdf

www.journals.istanbul.edu.tr/iuhfm/article/download/1023004219/1023003806

<http://www.hukukmarket.com/images/contentspdf/143756.pdf>

<http://katalog.marmara.edu.tr/muyayinevi/YN536.pdf>

itobiad.com/article/download/5000037157/5000105256

<http://cocukhizmetleri.aile.gov.tr/data/5422b041369dc316585c0d87/%C3%A7ocuk%20dostu%20adalet.pdf>

<http://adlisosyalhizmet.blogspot.com.tr/>

11.<http://sosyalhizmetuzmanlari.com/Icerik/Makale/2212>

Arık, F. (1942a). *Çocuk Ceza Hukukunda Yeni Adımlar*, Ankara: SİM.

Arık, F. (1942b). *Küçük Suçlular Meselesine Bir Bakış*, Ankara: SİM.

12.<http://sosyalhizmetuzmanlari.com/Icerik/Makale/2154>

<http://sosyalhizmetuzmanlari.com/Icerik/Makale/2136>

13)<http://sosyalhizmetuzmanlari.com/Icerik/Makale/2340>

14)<http://sosyalhizmetuzmanlari.com/Icerik/Makale/2400> Afganistan

15)<http://sosyalhizmetuzmanlari.com/Icerik/Makale/2248>

<http://sosyalhizmetuzmanlari.com/Icerik/Makale/2262>

16.)<http://www.aksam.com.tr/guncel/hsyk-ihrac-edilen-aciga-alinan-3817-hakim-savci-isim-listesi/haber-578116><http://www.hukukmedeniyeti.org/haber/11270/ihrac-edilen-48-akademisyen-yargi-mensubu/>

17). <http://sosyalhizmetuzmanlari.com/Icerik/Makale/2184>

<http://sosyalhizmetuzmanlari.com/Icerik/Makale/2180>

18).<http://www.kitapyurdu.com/kitap/cocuk-korumama-kanunu-1-kitap/323164.html>

<https://www.nobelkitap.com/cocuk-korumama-kanunu-2-260171.html>

<http://www.shudernegi.org/FileUpload/ds644299/File/tarimeri-kapak.jpg>

<http://sosyalhizmetuzmanlari.com/Icerik/Yazar/7>

19)<http://sosyalhizmetuzmanlari.com/Icerik/Makale/2137>

20) (YCGK.26.03.2013 tarih ve 2012/1468 E, 2013/101 K; YCGK. 26.03.2013, 2012/9-1468 E., 2013/101 K)

<http://kararara.com/forum/viewtopic.php?f=194&t=37164>

<https://jurix.com.tr/article/3617>

YCGK. 26.03.2013, 2012/9-1468 E., 2013/101 K. "12-15 yaş grubunda olup, ceza sorumlulukları bulunan çocuk sanıklar hakkında "suça sürüklenen çocuk" sıfatı ile ÇKK'nun 5. maddesindeki "koruyucu ve destekleyici" güvenlik tedbirlerine hükmolunmayacak ise de, henüz ceza sorumluluklarının bulunup bulunmadığının belirlenmediği aşamada gerek soruşturma gerekse kovuşturmada sırasında koruyucu ve destekleyici tedbir kararı verilmesi mümkündür. Ancak açıklandığı üzere mahkemece sanığın cezai sorumluluğunun bulunduğu belirlenmesi halinde artık güvenlik tedbirine hükmedilemeyecektir. Yine 12-15 yaş grubunda olup cezai sorumluluklarının bulunduğu kabul edilen çocuk sanıklar hakkında "suça sürüklenen çocuk" sıfatı ile güvenlik tedbirine hükmedilememesi, bu çocuğun aynı zamanda korunmaya muhtaç bir çocuk olması durumunda "korunmaya ihtiyaç duyan çocuk" sıfatıyla hakkında güvenlik tedbiri kararı verilemeyeceği anlamına da gelmeyecektir."

(18. Ceza Dairesi 2015/10925 E., 2016/135 K. ve 26.03.2013 tarih ve 2012/1468 E, 2013/101 K)

21).Do.Dr.Yusuf Solmaz Balo ;Çocuk Koruma Hukuku Serisi -1,Çocuk Ceza Hukuku;Seçkin Yayınevi, Temmuz 2015

22)<http://www.barobirlik.org.tr/dosyalar/duyurular/elkitab2.pdf>

http://cocukhaklari.barobirlik.org.tr/dokuman/egitimbasvuru_basvuru/cocuklahukukiyardim.pdf

<http://www.magdur.adalet.gov.tr/images/magdurcocuklarraporu19-5x27-5.pdf>

<http://www.unicef.org.tr/files/bilgimerkezi/doc/3.%20ULUSAL%20ÇOCUK%20MEVZUATI.pdf>

http://www.unicef.org.tr/files/bilgimerkezi/doc/2.%20ÇOCUKLARLA%20ADLİ%20GÖRÜŞME%20ODALARI_INTERVIEW%20ROOMS.pdf

<http://sosyalsahaf.com/cocuk-koruma-kanunu-gerekceli-ve-ictihatli-harika-selici-seda-akco-2284>

<http://www.manevisosyalhizmet.com/wp-content/uploads/2015/02/hukukcular-icin-egitim-kitabi.pdf>

http://www.istanbulbarosu.org.tr/files/Yayinlar/Kitaplar/doc/mudafi_kitap.pdf

<http://www.istanbulbarosu.org.tr/files/yayinlar/kitaplar/doc/CHM2010.pdf>

<http://www.istanbulbarosu.org.tr/files/yayinlar/kitaplar/doc/CHM23.pdf>

<http://www.magdur.adalet.gov.tr/images/magdurcocuklarraporu19-5x27-5.pdf>

23.<http://sosyalhizmetuzmanlari.com/Icerik/Makale/2328>

24)<http://sosyalhizmetuzmanlari.com/Icerik/Makale/2332>

<http://sosyalhizmetuzmanlari.com/Icerik/Makale/2338>

25)<http://www.adalet.gov.tr/Tasarilar/>

<http://www.adalet.gov.tr/Tasarilar/1magdurhaklarikanuntasarisi.pdf>

26.<http://sosyalhizmetuzmanlari.com/Icerik/Makale/2248>

27)<http://magdur.adalet.gov.tr/cocuk-teslimi-surecine-magduriyet-odakli-yaklasim-01497> ;sf.53

28)<http://www.magdur.adalet.gov.tr/adli-gorusme-odalari-yonetmeligi-01256>

<http://sosyalhizmetuzmanlari.com/Icerik/Makale/2317>

<http://sosyalhizmetuzmanlari.com/Icerik/Makale/2160>

<http://sosyalhizmetuzmanlari.com/Icerik/Yazar/7>

